VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2011. gada 17. maijā*

Lieta T-299/08

Elf Aquitaine SA, Kurbevuā [*Courbevoie*] (Francija), ko pārstāv *É. Morgan de Rivery* un *S. Thibault-Liger*, *avocats*,

prasītājs,

pret

Eiropas Komisija, ko pārstāv *X. Lewis*, *É. Gippini Fournier* un *R. Sauer*, pārstāvji,

atbildētāja,

par prasību, prioritāri, atcelt Komisijas 2008. gada 11. jūnija Lēmumu C(2008) 2626, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) līguma 53. pantu (Lieta COMP/38.695 — Nātrija hlorāts) tiktāl, ciktāl minētais lēmums attiecas uz *Elf Aquitaine*, un, pakārtoti, atcelt vai samazināt to naudas sodu summas, kas minētajā lēmumā noteikti *Elf Aquitaine*.

* Tiesvedības valoda — franču.

VISPĀRĒJĀ TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētāja I. Pelikānova [*I. Pelikánová*], tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente) un S. Soldevila Fragoso [*S. Soldevila Fragoso*],

sekretāre K. Kristensena [*C. Kristensen*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 2. jūnija tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

1 Ar 2008. gada 11. jūnija Lēmumu C(2008) 2626, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) līguma 53. pantu (Lieta COMP/38.695 — Nātrija hlorāts) (turpmāk tekstā — "apstrīdētais lēmums") Eiropas Kopienu Komisija tāpat kā citiem uzņēmumiem noteica sodu arī prasītājam — *Elf Aquitaine SA*, kas līdz 2006. gadam bija *Arkema France* (agrāk — *Atochem SA*, pēc tam — *ELF Atochem SA* un pēc tam — *Atofina SA* un *Arkema SA*) mātessabiedrība — par to dalību visos nolīgumos un saskaņotās darbībās, kas saistītas ar nātrija hlorāta tirgu EEZ, laika posmā no 1995. gada 11. maija līdz 2000. gada 9. februārim

tiktāl, ciktāl runa ir par prasītāju un *Arkema France* (apstrīdētā lēmuma preambulas 12.–15. apsvērums un 1. pants).

2 Nātrija hlorāts ir spēcīgs oksidētājs, ko iegūst, veicot nātrija hlorīda šķīduma elektrolīzi kamerā bez diafragmas. Nātrija hlorātu var ražot kristāliskā veidā vai šķīdumā. To galvenokārt izmanto hlora dioksīda ražošanai, kuru izmanto celulozes un papīra rūpniecībā ķīmiskās celulozes balināšanai. Citi tā izmantošanas veidi daudz mazākā mērā ir saistīti ar dzeramā ūdens attīrīšanu, audumu balināšanu, herbicīdiem un urāna bagātināšanu (apstrīdētā lēmuma preambulas 2. apsvērums).

3 Galvenie konkurenti nātrija hlorāta tirgū EEZ 1999. gadā bija šādi uzņēmumi. Vispirms *EKA Chemicals AB* (turpmāk tekstā — "*EKA*"), kura pamatkapitāls pilnībā piederēja grupai *Akzo Nobel* un kuram piederēja 49 % no minētā tirgus. *Finnish Chemicals Oy*, kura pamatkapitāls netieši un pilnībā piederēja *Erikem Luxembourg SA* (turpmāk tekstā — "*ELSA*") un kuram piederēja 30 % no minētā tirgus. *Arkema France*, kurā 97,55 % no pamatkapitāla no 1992. līdz 2000. gadam piederēja prasītājam un kuram piederēja 9 % no šī tirgus. Visbeidzot *Aragonesas Industrias y Energia SAU* (turpmāk tekstā — "*Aragonesas*"), kura viss pamatkapitāls vai lielākā tā daļa tieši vai netieši no 1992. līdz 2000. gadam piederēja *Uralita SA*, tāpat kā *Solvay SA/NV* piederēja 5 % no šī tirgus, turpretim pārējiem ražotājiem visiem kopā piederēja 2 % no minētā tirgus (apstrīdētā lēmuma preambulas 13., 14., 25.–30., 42. un 46. apsvērums).

4 2003. gada 28. martā *EKA* iesniedza Komisijai pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda atbilstoši Komisijas 2002. gada 19. februāra paziņojumam par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu [aizliegtu vienošanos] gadījumos (OV C 45, 3. lpp.; turpmāk tekstā — "2002. gada paziņojums par sadarbību") saistībā ar aizliegtu vienošanos nātrija hlorāta tirgū (turpmāk tekstā — "aizliegtā vienošanās"). *EKA* minēto pieteikumu pamatoja ar dokumentāriem

pierādījumiem un mutisku paziņojumu (apstrīdētā lēmuma preambulas 54. un 55. apsvērums).

5 2003. gada 30. septembrī Komisija pieņēma lēmumu, ar ko piešķīra *EKA* nosacītu atbrīvojumu no naudas soda atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 15. punktam (apstrīdētā lēmuma preambulas 55. apsvērums).

6 2004. gada 10. septembrī Komisija nosūtīja *Finnish Chemicals*, *Arkema France* un *Aragonesas* lūgumus sniegt informāciju atbilstoši Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 18. panta 2. punktam (apstrīdētā lēmuma preambulas 56. apsvērums).

7 2004. gada 18. oktobrī *Arkema France*, atbildot uz iepriekš 6. punktā minēto Komisijas lūgumu sniegt informāciju, iesniedza pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību (apstrīdētā lēmuma preambulas 57. apsvērums).

8 2004. gada 29. oktobrī *Finnish Chemicals* Komisijai iesniedza pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību un mutiski sniedza tai informāciju par aizliegto vienošanos. *Finnish Chemicals* minēto pieteikumu apstiprināja ar 2004. gada 2. novembra vēstuli un vienlaikus sniedza dokumentārus pierādījumus par savu dalību attiecīgajā pārkāpumā (apstrīdētā lēmuma preambulas 58. apsvērums).

9 Sākot ar 2004. gada 4. novembri, Komisija atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. panta 2. punktam *Arkema France*, *Aragonesas*, *EKA* un *Finnish Chemicals* nosūtīja lūgumus sniegt informāciju. Tā arī satikās ar šiem diviem pēdējiem. Attiecībā uz prasītāju Komisija tam pirmo reizi nosūtīja lūgumu sniegt informāciju 2008. gada 11. aprīlī (apstrīdētā lēmuma preambulas 59.–65. apsvērums).

10 Ar 2007. gada 11. jūlija vēstuli Komisija informēja *Arkema France* par savu nodomu noraidīt tā pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību (apstrīdētā lēmuma preambulas 563. apsvērums).

11 Ar tā paša datuma vēstuli Komisija arī informēja *Finnish Chemicals* par savu nodomu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību piešķirt tam noteiktā naudas soda samazinājumu 30–50 % apmērā (apstrīdētā lēmuma preambulas 583. apsvērums).

12 2007. gada 27. jūlijā Komisija pieņēma paziņojumu par iebildumiem, kura adresāti vēl bez prasītāja bija *EKA*, *Akzo Nobel NV*, *Finnish Chemicals*, *ELSA*, *Arkema France*, *Aragonesas* un *Uralita*. Tie uz to atbildēja noteiktajā termiņā (apstrīdētā lēmuma preambulas 66. un 67. apsvērums).

13 *Arkema France* un prasītājs savas tiesības tikt mutiski uzklausītiem īstenoja 2007. gada 20. novembrī uzklausīšanas laikā pie uzklausīšanas amatpersonas (apstrīdētā lēmuma preambulas 68. apsvērums).

14 2008. gada 11. jūnijā Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu, kas prasītājam tika paziņots 2008. gada 16. jūnijā.

15 Apstrīdētajā lēmumā Komisija būtībā norāda, ka *Arkema France*, *EKA*, *Finnish Chemicals* un *Aragonesas* ir īstenojuši nātrija hlorāta tirgus stabilizācijas stratēģiju, kuras galīgais mērķis bija savā starpā sadalīt šī produkta pārdošanas apjomus, koordinēt cenu noteikšanas politiku attiecībā pret klientiem un tādējādi maksimāli palielināt savu peļņu. Aizliegtās vienošanās darbība esot bijusi balstīta uz biežu sazināšanos konkurentu starpā divpusējās vai daudzpusējās sanāksmēs un sarunās pa tālruni, tomēr neievērojot noteiktu plānu. Komisija uzskata, ka *EKA* un *Finnish Chemicals* īstenoja

šīs slepenās darbības no 1994. gada 21. septembra, *Arkema France* — no 1995. gada 17. maija, *Aragonesas* — no 1996. gada 16. decembra un *ELSA* — no 1997. gada 13. februāra. Minētās darbības turpinājās līdz 2000. gada 9. februārim vismaz tiktāl, ciktāl runa ir par *Arkema France*, *EKA*, *Finnish Chemicals* un *Aragonesas* (apstrīdētā lēmuma preambulas 69.–71. apsvērums).

16 Īpaši attiecībā uz *Arkema France* prettiesisko rīcību Komisija norāda, ka apstrīdētajā lēmumā izklāstītie fakti rāda, ka tas tieši piedalījās attiecīgajās pret konkurenci vērstajās darbībās. Komisija arī norāda, ka visā pārkāpuma norises laikā prasītājam piederēja vairāk nekā 97 % no *Arkema France* pamatkapitāla. Šī iemesla dēļ Komisija uzskata, ka ir pamats domāt, ka [*Arkema France*] bija jāpielāgojas savas mātessabiedrības noteiktajai politikai un ka tādējādi tas nevarēja rīkoties autonomi. Komisija līdz ar to secina, ka var prezumēt, ka prasītājam bija izšķiroša ietekme uz *Arkema France*, ko apstiprinot tās uzskaitītie papildu apstākļi (apstrīdētā lēmuma preambulas 384. un 386. apsvērums).

17 Aprēķinot *Arkema France* un prasītājam noteiktā naudas soda apmēru, Komisija pamatojās uz Pamatnostādnēm naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā — "pamatnostādnes") (apstrīdētā lēmuma preambulas 498. apsvērums).

18 Vispirms Komisija norāda, ka, lai noskaidrotu *Arkema France* noteiktā naudas soda pamatsummu, ir jāņem vērā summa, kas atbilst 19 % no produktu, uz kuriem attiecas apspriežamā aizliegtā vienošanās, pārdošanas apjoma vērtības. Pirmkārt, tā kā *Arkema France* piedalījās pārkāpumā vismaz četrus gadus un astoņus mēnešus, Komisija uzskata, ka šī summa būtu jāreizina ar pieci, lai ņemtu vērā pārkāpuma ilgumu. Otrkārt, lai attiecīgos uzņēmumus un it īpaši *Arkema France* atturētu no dalības

horizontālos nolīgumos par cenu noteikšanu, Komisija uzskata, ka ir nepieciešams noteikt papildu naudas soda summu, kas atbilst 19 % no minētās pārdošanas apjoma vērtības. Tādējādi Komisija no tā secina, ka *Arkema France* un prasītājam kopā un solidāri ir jānosaka naudas sods EUR 22 700 000 apmērā (apstrīdētā lēmuma preambulas 510. un 521.–523. apsvērums).

19 Turklāt attiecībā uz naudas soda pamatsummas pielāgojumiem Komisija kā atbildību pastiprinošu apstākli norāda, ka apstrīdētā lēmuma pieņemšanas dienā tā *Arkema France* jau bija noteikusi sodu trīs lēmumos, kuros pēdējais minētais bija saukts pie atbildības par iepriekšējām slepenām darbībām. Pirmkārt, Komisija būtībā uzskata, ka *Arkema France* atkārtotā prettiesiskā rīcība pamato to, ka tam tiek noteikts naudas soda pamatsummas palielinājums 90 % apmērā. Otrkārt, tā nenorāda nevienu atbildību mīkstinošu apstākli, kas būtu attiecināms uz *Arkema France* vai prasītāju un kas pamatotu naudas soda samazināšanu. Komisija it īpaši uzskata, ka, ņemot vērā visus attiecīgos faktus, "nekādi ārkārtas apstākļi" nevar pamatot naudas soda samazinājuma noteikšanu *Arkema France* ārpus 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanas jomas (apstrīdētā lēmuma preambulas 525., 526., 538. un 544. apsvērums).

20 Pēc tam Komisija būtībā norāda, ka, lai pārliecinātos, ka naudas sodi ir pietiekami preventīvi, un ņemot vērā, ka prasītājam ir ļoti liels apgrozījums, ko tas gūst, pārdodot preces, uz kurām pārkāpums neattiecas, un, visbeidzot, ka tā apgrozījums absolūtos skaitļos ievērojami pārsniedz pārējo attiecīgo uzņēmumu apgrozījumu, tam ir jānosaka naudas soda pamatsummas palielinājums 70 % apmērā (apstrīdētā lēmuma preambulas 545., 548. un 559. apsvērums).

21 Turklāt Komisija konstatē, ka naudas sodi, kas ir jānosaka īpaši *Arkema France* un prasītājam, ir mazāki nekā 10 % no to attiecīgā kopējā apgrozījuma 2007. gadā un ka naudas sodi, ko tiem var noteikt pirms 2002. gada paziņojuma par sadarbību

piemērošanas, pirmkārt, *Arkema France* ir EUR 43 130 000 un, otrkārt, prasītājam ir EUR 38 590 000 (apstrīdētā lēmuma preambulas 551. un 552. apsvērums).

22 Visbeidzot Komisija uzskata, ka *Arkema France* nav piemērojams nekāds naudas soda samazinājums atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, jo informācija, ko tas sniedzis Komisijai, nedeva nekādu būtisku pievienoto vērtību minētā paziņojuma 21. punkta izpratnē. Komisija savukārt uzskata, ka *Finnish Chemicals* tai sniedza pierādījumus, kuriem bija būtiska pievienotā vērtība šī paša paziņojuma 21. punkta izpratnē. Tāpēc Komisija tam piešķir samazinājumu 50 % apmērā no naudas soda apmēra, kas citādi tam būtu noteikts (apstrīdētā lēmuma preambulas 580., 588. un 591. apsvērums).

23 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvās daļas 1. un 2. pants ir formulēti šādi:

"*1. pants*

Šādi uzņēmumi pārkāpa [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu, norādītajos laikposmos piedaloties vairākās vienošanās [vairākos nolīgumos] un saskaņotās darbībās, lai piešķirtu [sadalītu] pārdošanas apjomus, noteiktu cenas, apmainītos ar slepenu komercinformāciju par cenām un pārdošanas apjomiem un uzraudzītu pret konkurenci vērstu vienošanos īstenošanu attiecībā uz nātrija hlorātu EEZ tirgū:

a) [*EKA*] — no 1994. gada 21. septembra līdz 2000. gada 9. februārim;

b) *Akzo Nobel* [..] — no 1994. gada 21. septembra līdz 2000. gada 9. februārim;

c) *Finnish Chemicals* [..] — no 1994. gada 21. septembra līdz 2000. gada 9. februārim;

d) [*ELSA*] — no 1997. gada 13. februāra līdz 2000. gada 9. februārim;

e) *Arkema France* [..] — no 1995. gada 17. maija līdz 2000. gada 9. februārim;

f) [prasītājs] — no 1995. gada 17. maija līdz 2000. gada 9. februārim;

g) *Aragonesas* [..] — no 1996. gada 16. decembra līdz 2000. gada 9. februārim;

h) *Uralita* [..] — no 1996. gada 16. decembra līdz 2000. gada 9. februārim.

2. pants

Par 1. pantā minētajiem pārkāpumiem uzliek šādu sodanaudu [naudas sodu]:

a) *EKA* [..] un *Akzo Nobel* [..], solidāri: EUR 0;

b) *Finnish Chemicals* [..]: EUR 10 150 000, no kuriem solidāri ar [*ELSA*] (likvidācijā): EUR 50 900;

c) *Arkema France* un [prasītājam], solidāri: EUR 22 700 000;

d) *Arkema France*: EUR 20 430 000;

e) [prasītājam]: EUR 15 890 000;

f) *Aragonesas* [..] un *Uralita* [..], solidāri: EUR 9 900 000.

[..]"

24 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvās daļas 3. pantā Komisija minētā lēmuma 1. pantā uzskaitītajiem uzņēmumiem liek, pirmkārt, pārtraukt attiecīgo pārkāpumu, ja tas vēl nav izdarīts, un, otrkārt, atturēties no jebkuras minētā lēmuma 1. pantā norādītās rīcības vai darbības atkārtošanas, kā arī no tādas rīcības vai darbības, kam ir tāds pats vai līdzīgs mērķis vai sekas.

25 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvās daļas 4. pantā ir uzskaitīti apstrīdētā lēmuma adresāti, kas ir minētā lēmuma 1. pantā uzskaitītie uzņēmumi.

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

26 Ar pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2008. gada 1. augustā, prasītājs cēla šo prasību.

27 Pēc tiesneša referenta ziņojuma Vispārējā tiesa (otrā palāta) nolēma sākt mutvārdu procesu. Vispārējā tiesa uzdeva dažus jautājumus prasītājam un Komisijai. Tā arī lūdza šai pēdējai iesniegt dažus dokumentus. Izņemot to, ka netika iesniegta *EKA* mutvārdu pieteikuma par atbrīvojumu no naudas soda rakstiskā kopija, kuru Komisija atteicās iesniegt, lietas dalībnieki uz šiem lūgumiem atbildēja noteiktajā termiņā.

28 Tika uzklausīti lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz mutvārdu jautājumiem, ko Vispārējā tiesa uzdeva 2010. gada 2. jūnija tiesas sēdē.

29 Ar 2010. gada 11. jūnija rīkojumu lietā T-299/08 *Elf Aquitaine*/Komisija (Krājumā nav publicēts) Vispārējā tiesa, pirmkārt, lika Komisijai iesniegt *EKA* mutvārdu pieteikuma par atbrīvojumu no naudas soda rakstisko kopiju un, otrkārt, atļāva ar šo dokumentu Vispārējās tiesas kancelejā iepazīties prasītāja advokātiem. Komisija noteiktajā termiņā iesniedza šo dokumentu, ar ko prasītāja advokāti iepazinās Vispārējās tiesas kancelejā. Atbildot uz Vispārējās tiesas rakstveida jautājumu, prasītājs norādīja, ka, lai gan tas nevar apstiprināt, ka šis dokuments ir identisks dokumentam, ar kuru tas varēja iepazīties administratīvajā procesā Komisijā, tam nav iemeslu apšaubīt, ka runa ir par to pašu dokumentu.

30 Mutvārdu process tika slēgts 2010. gada 16. jūlijā.

31 Prasītāja prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— prioritāri, pamatojoties uz EKL 230. pantu, atcelt apstrīdēto lēmumu tiktāl, ciktāl tas attiecas uz prasītāju;

— pakārtoti, pamatojoties uz EKL 229. pantu, atcelt vai samazināt tam apstrīdētā lēmuma 2. panta c) un e) punktā noteikto naudas sodu summu;

— katrā ziņā piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

32 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību;

— piespriest prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

1. *Par prioritāri izvirzītajiem prasījumiem atcelt apstrīdēto lēmumu*

33 Lai pamatotu savu prasību atcelt apstrīdēto lēmumu tiktāl, ciktāl tas uz to attiecas, prasītājs izvirza desmit pamatus. Pirmais pamats ir par tādu noteikumu pārkāpumu, ar kuriem regulē atbildības par pārkāpumu attiecināšanu sabiedrību grupās. Otrais pamats attiecas uz sešu galveno principu pārkāpumu, kas izriet no tā, ka uz [prasītāju] tika attiecināta atbildība par attiecīgo prettiesisko rīcību. Trešais pamats ir par tā iesniegto pierādījumu sagrozīšanu. Ceturtais pamats ir par pamatojuma pretrunām apstrīdētajā lēmumā. Piektais pamats ir par labas pārvaldības principa pārkāpumu.

Sestais pamats attiecas uz tiesiskās drošības principa pārkāpumu. Septītais pamats ir par pilnvaru nepareizu izmantošanu. Astotais pamats ir par prasītājam uzliktā individuālā naudas soda nepamatoto raksturu. Devītais pamats ir par to principu un noteikumu pārkāpumu, ar kuriem regulēja *Arkema France* un [prasītājam] solidāri uzliktā naudas soda aprēķināšanu. Desmitais pamats attiecas uz 2002. gada paziņojuma par sadarbību noteikumu pārkāpumu.

Par pirmo pamatu — tādu noteikumu pārkāpumu, ar kuriem regulē atbildības par pārkāpumu attiecināšanu sabiedrību grupās

34 Pirmais prasītāja pamats, saskaņā ar kuru Komisija apstrīdētajā lēmumā ir pārkāpusi noteikumus, ar kuriem regulē atbildības par pārkāpumu attiecināšanu sabiedrību grupās, ir sadalīts piecās daļās.

Par pirmo daļu — kļūdu tiesību piemērošanā, attiecinot uz prasītāju atbildību par attiecīgo prettiesisko rīcību

— Lietas dalībnieku argumenti

35 Prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, apstrīdētā lēmuma preambulas 369. apsvērumā norādot, ka tai nav pienākuma ar konkrētiem faktiem apstiprināt prezumpciju, saskaņā ar kuru mātessabiedrībai, kurai pieder viss meitassabiedrības pamatkapitāls, faktiski ir izšķiroša ietekme uz šo pēdējo (turpmāk tekstā — "prezumpcija par izšķirošu ietekmi").

36 Pirmkārt, gan no plašas judikatūras, gan no līdzšinējās Komisijas lēmumu pieņemšanas prakses izrietot, ka tai ir pienākums apstiprināt prezumpciju par izšķirošu ietekmi ar konkrētiem pierādījumiem, kas apliecina minēto ietekmi. Šiem pierādījumiem jāparāda vai nu tas, ka mātessabiedrība bija iesaistīta pārkāpumā, vai tas, ka tā par to zināja, vai tas, ka grupas iekšējā organizācija tai ļāva konkrēti ietekmēt meitassabiedrības komercpolitiku. Prasītājs it īpaši apgalvo, ka Komisija apmēram četrdesmit gadu laikā pirms 2005. gada 19. janvāra Lēmuma C(2004) 4876 par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/E-1/37.773 — Monohloretiķskābe) (OV 2006, L 353, 12. lpp.; turpmāk tekstā — "lēmums "Monohloretiķskābe"") minēja konkrētus pierādījumus, kas apstiprina prezumpciju par izšķirošu ietekmi. Prasītājs arī precizē, ka 2008. gada 1. oktobra Lēmuma par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (COMP/C.39181 — Sveču vasks) (OV C 295, 17. lpp.; turpmāk tekstā — "lēmums "Sveču vasks"") preambulas 574. apsvērumā Komisija atzina, ka pirms 2005. gada tā neattiecināja atbildību par pārkāpumu uz mātessabiedrību, nesniedzot konkrētus pierādījumus, kas minēto prezumpciju apstiprina.

37 Otrkārt, prasītājs norāda, ka 2003. gada 10. decembra Lēmumā par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/E-2/37.857 — Organiskie peroksīdi) (OV 2005, L 110, 44. lpp.; turpmāk tekstā — "lēmums "Organiskie peroksīdi"") Komisija neattiecināja uz prasītāju atbildību par pārkāpumu, par kuru uzlikts sods ar minēto lēmumu, uzskatot, ka *Arkema France* tirgū bija pilnīgi autonoms.

38 Treškārt, prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisijas pienākumu sniegt papildu pierādījumus, kas apstiprina prezumpciju par izšķirošu ietekmi, piemērojot EKL 81. pantu, apstiprina judikatūra par valsts uzņēmumu veiktu pasākumu attiecināšanu uz valsti valsts atbalsta tiesību jomā. Šajā sakarā tas atsaucas uz Tiesas 2002. gada 16. maija spriedumu lietā C-482/99 Francija/Komisija (*Recueil*, I-4397. lpp.) un Vispārējās tiesas 2008. gada 26. jūnija spriedumu lietā T-442/03 *SIC*/Komisija (Krājums, II-1161. lpp.).

Pēc prasītāja domām, saskaņā ar EKL 295. pantu atbilstoši vienlīdzīgas attieksmes principam sabiedrību grupas privāts akcionārs nedrīkst saņemt mazāk labvēlīgu attieksmi nekā valsts akcionārs.

39 Ceturtkārt, prasītājs norāda, ka Komisijas vērtējums, kurš minēts apstrīdētā lēmuma preambulas 369. apsvērumā un saskaņā ar kuru šai pēdējai nav pienākuma apstiprināt prezumpciju par izšķirošu ietekmi ar papildu pierādījumiem, ar kuriem pierāda, ka mātessabiedrībai ir kontrole pār tās meitassabiedrību, nepieļauj risinājumus, kas pieņemti lielākajā daļā Savienības dalībvalstu, piemēram, Beļģijā, Francijā, Itālijā un Apvienotajā Karalistē, kā arī ASV, kurām ir nenoliedzama ietekme uz Kopienu konkurences tiesībām. No vienas puses, visās šajās valstīs konkurences iestādes izmantojot pierādījumu kopumu, ar ko pierāda meitassabiedrības rīcības autonomiju attiecībā pret tās mātessabiedrību. No otras puses, lai gan nav noliedzams, ka dalībvalstu konkurences iestāžu pieņemtie risinājumi Komisijai nav saistoši, tai tomēr minētie risinājumi būtu jāņem vērā atbilstoši ciešākas sadarbības mehānismiem, kas nosaka Komisijas attiecības ar minētajām iestādēm Eiropas konkurences iestāžu tīklā.

40 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

41 Vispirms ir jānorāda, ka, sākotnēji apstrīdētā lēmuma preambulas 369.–372. apsvērumā atgādinājusi judikatūru par mātessabiedrības vainojamību meitassabiedrības

prettiesiskā rīcībā, Komisija minētā lēmuma preambulas 386. un 387. apsvērumā konstatē:

"(386) Visu pārkāpuma laiku [prasītājam] piederēja vairāk nekā 97 % [*Arkema France*] akciju. Ņemot vērā, ka šādos apstākļos ir saprātīgi uzskatīt, ka meitassabiedrībai ir jāpielāgojas mātessabiedrības noteiktajai politikai (tādējādi tā nevar rīkoties autonomi) un mātessabiedrībai nav nekādu šķēršļu, nosakot šo politiku attiecībā uz meitassabiedrību, var prezumēt, [ka prasītājam] bija izšķiroša ietekme uz [*Arkema France*]. Turklāt ir vēl citi fakti, kas apstiprina prezumpciju, saskaņā ar kuru [prasītāja] ietekme tiešām bija izšķiroša. Vispirms visus [*Arkema France*] valdes locekļus iecēla [prasītājs]. Turklāt no 1994. līdz 1999. gadam [*P.*] vienlaikus bija [*Arkema France*] un [prasītāja] padomes loceklis un [*Arkema France*] valdes loceklis. Tas pats attiecas uz [*I.*], kurš no 1994. līdz 1998. gadam bija [*Arkema France*] valdes loceklis un no 1994. gada līdz 1997. gadam — [prasītāja] padomes loceklis. Tāpat arī [*W.*] no 1994. līdz 1999. gadam bija [*Arkema France*] valdē un 1999. gadā tika iecelts [prasītāja] padomē. Turklāt vairākas citas personas, tādas kā [*D.*] (1994-2000) un [*R.*] (1994-1997) vienlaikus bija gan [*Arkema France*], gan [prasītāja] valdes locekļi. Ņemot vērā dažādās personāla pārklāšanās starp [*Arkema France*] vadības un kontroles struktūrām, kuru locekļus (attiecībā uz vadības struktūrām) iecēla un — ir pamats to pieņemt — varētu atlaist [prasītājs], ir skaidrs, ka šis pēdējais bija informēts par visiem [*Arkema France*] pieņemtajiem lēmumiem un jebkurā laikā varēja tos ietekmēt. Turklāt nebija neviena cita nozīmīga akcionāra, kas varētu ietekmēt meitassabiedrības komercpolitiku.

(387) Ņemot vērā prezumpciju, kas izriet no [prasītāja] dalības [sabiedrībā *Arkema France*] pārkāpuma laikā (vairāk nekā 97 % kapitāla daļu) un organizatoriskajām saiknēm, Komisija uzskata, ka [prasītājam] bija izšķiroša ietekme uz tā meitassabiedrības [*Arkema France*] rīcību."

42 Turklāt apstrīdētā lēmuma preambulas 396.–415. apsvērumā Komisija noraida argumentus, kurus *Arkema France* un prasītājs izvirzīja savos apsvērumos, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem, un kuri bija vērsti uz to, lai apstrīdētu atbildības par attiecīgo pārkāpumu attiecināšanu uz prasītāju.

43 No apstrīdētā lēmuma pamatojuma, kas izklāstīts iepriekš 41. un 42. punktā, tādējādi izriet, ka Komisija attiecināja atbildību par attiecīgo pārkāpumu uz prasītāju, pamatojoties uz prezumpciju, saskaņā ar kuru mātessabiedrībai, kurai pieder vairāk nekā 97 % no meitassabiedrības pamatkapitāla, ir izšķiroša ietekme uz šo pēdējo. Komisija arī uzskatīja, ka, pirmkārt, šo prezumpciju apstiprina papildu pierādījumi, ko tā izklāstījusi apstrīdētājā lēmumā, un, otrkārt, argumenti, kurus *Arkema France* un prasītājs izvirzījuši savos apsvērumos, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem, neļauj minēto prezumpciju atspēkot.

44 Tādējādi ir jāpārbauda, vai — saskaņā ar to, ko apgalvo prasītājs — Komisija ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, secinot, ka fakts, ka [prasītājam] pieder vairāk nekā 97 % *Arkema France* pamatkapitāla, pats par sevi ir pietiekams, lai atbildību par attiecīgo pārkāpumu attiecinātu [uz prasītāju].

45 Tiesa 2009. gada 10. septembra spriedumā lietā C-97/08 P *Akzo Nobel* u.c./Komisija (Krājums, I-8237. lpp., 54. punkts) atgādināja, ka konkurences tiesības attiecas uz uzņēmumu darbību (2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 59. punkts) un ka uzņēmuma jēdziens ietver jebkuru vienību, kas veic saimniecisku darbību, neatkarīgi no šīs vienības juridiskā statusa un tās finansēšanas veida (Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 112. punkts; 2006. gada 10. janvāra spriedums lietā C-222/04 *Cassa di Risparmio di Firenze* u.c., Krājums, I-289. lpp., 107. punkts, un 2006. gada 11. jūlija spriedums lietā C-205/03 P *FENIN*/Komisija, Krājums, I-6295. lpp., 25. punkts).

46 Tiesa arī precizēja, ka uzņēmuma jēdziens šajā kontekstā ir jāsaprot kā tāds, kas apzīmē ekonomisku vienību pat tad, ja no juridiskā viedokļa šī ekonomiskā vienība sastāv no vairākām fiziskām vai juridiskām personām (skat. iepriekš 45. punktā minēto spriedumu lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 55. punkts un tajā minētā judikatūra).

47 Ja šāda ekonomiska vienība pārkāpj konkurences noteikumus, tai saskaņā ar personiskās atbildības principu ir jāatbild par šo pārkāpumu (skat. iepriekš 45. punktā minēto spriedumu lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 56. punkts un tajā minētā judikatūra).

48 Konkurences tiesību pārkāpumā nepārprotami ir jāvaino juridiska persona, kam varēs uzlikt naudas sodus, un minētajai sabiedrībai ir jāadresē paziņojums par iebildumiem. Svarīgi ir arī, ka paziņojumā par iebildumiem ir norādīts, kādā statusā juridiskai personai tiek pārmesti apgalvotie fakti (skat. iepriekš 45. punktā minēto spriedumu lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).

49 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka meitassabiedrības rīcībā var vainot mātessabiedrību it īpaši tad, ja, lai gan tā ir atsevišķa juridiska persona, šī meitassabiedrība savu rīcību tirgū nenosaka autonomi, bet gan būtībā piemēro mātes sabiedrības dotus rīkojumus, it īpaši ievērojot ekonomiskās, organizatoriskās un juridiskās saiknes, kas apvieno šīs abas juridiskās vienības (skat. iepriekš 45. punktā minēto spriedumu lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 58. punkts un tajā minētā judikatūra).

50 Tas tā ir tāpēc, ka šādā situācijā mātessabiedrība un tās meitassabiedrība ir vienas ekonomiskas vienības daļas un tātad veido vienotu uzņēmumu iepriekš 45. un 46. punktā minētās judikatūras izpratnē. Tātad tas, ka mātessabiedrība un tās meitassabiedrība veido vienotu uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē, ļauj Komisijai adresēt mātessabiedrībai lēmumu, ar kuru tiek uzlikts naudas sods, un neliek pierādīt mātessabiedrības

personisku līdzdalību šajā pārkāpumā (skat. iepriekš 45. punktā minēto spriedumu lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).

51 Īpašajā gadījumā, kad mātessabiedrībai pieder 100 % tādas meitassabiedrības pamatkapitāla, kas ir izdarījusi konkurences tiesību normu pārkāpumu, pirmkārt, šī mātessabiedrība var īstenot izšķirošu ietekmi uz šīs meitassabiedrības rīcību un, otrkārt, pastāv atspēkojama prezumpcija, ka minētā mātessabiedrība faktiski īsteno izšķirošu ietekmi uz meitassabiedrības rīcību (skat. iepriekš 45. punktā minēto spriedumu lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

52 Šādos apstākļos pietiek, ka Komisija pierāda, ka viss meitassabiedrības pamatkapitāls pieder mātessabiedrībai, lai prezumētu, ka šī pēdējā īsteno izšķirošu ietekmi uz šīs meitassabiedrības komercpolitiku. Tādēļ Komisija var uzskatīt mātessabiedrību par solidāri atbildīgu par tās meitassabiedrībai uzliktā naudas soda samaksu, ja vien šī mātessabiedrība, kurai ir jāatspēko šī prezumpcija, neiesniedz pietiekamus pierādījumus, ka tās meitassabiedrība tirgū rīkojas autonomi (skat. iepriekš 45. punktā minēto spriedumu lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

53 Lai gan Tiesa tik tiešām 2000. gada 16. novembra spriedumā lietā C-286/98 P *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija (*Recueil*, I-9925. lpp., 28. un 29. punkts) papildus īpašumtiesībām uz 100 % meitassabiedrības pamatkapitāla ir minējusi citus apstākļus, kā, piemēram, to, ka nav apstrīdēts, ka mātessabiedrība ietekmē meitassabiedrības komercpolitiku, un abu sabiedrību kopējo pārstāvību administratīvā procesa laikā, Tiesa šos apstākļus tik un tā ir minējusi tikai, lai norādītu visus pierādījumus, uz kuriem Vispārējā tiesa ir balstījusi savu pamatojumu, nevis tādēļ, lai minētās prezumpcijas īstenošanai noteiktu nosacījumu par papildu norāžu iesniegšanu par to, ka

mātessabiedrība faktiski ir īstenojusi savu ietekmi (skat. iepriekš 45. punktā minēto spriedumu lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 62. punkts un tajā minētā judikatūra).

54 No visiem šiem apsvērumiem izriet, ka tad, ja mātessabiedrībai pieder 100 % meitassabiedrības pamatkapitāla, pastāv atspēkojama prezumpcija, ka šai mātessabiedrībai ir izšķiroša ietekme uz meitassabiedrības rīcību (skat. iepriekš 45. punktā minēto spriedumu lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

55 Turklāt no Vispārējās tiesas judikatūras izriet, ka tad, ja mātessabiedrībai pieder gandrīz viss meitassabiedrības pamatkapitāls, var saprātīgi secināt, ka minētā meitassabiedrība savu rīcību tirgū nenosaka autonomi un ka tādējādi tā kopā ar mātessabiedrību veido vienu un to pašu uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2003. gada 30. septembra spriedumu lietā T-203/01 *Michelin*/Komisija, *Recueil*, II-4071. lpp., 290. punkts un tajā minētā judikatūra).

56 Šajā gadījumā atliek konstatēt, pirmkārt, ka prasītājs — kā Komisija norādīja apstrīdētā lēmuma preambulas 386. apsvērumā — neapstrīd, ka tam attiecīgo faktu rašanās laikā piederēja vairāk nekā 97 % *Arkema France* pamatkapitāla, precīzāk, ka tam piederēja 97,55 % minētā pamatkapitāla, kā konstatēts apstrīdētā lēmuma preambulas 13. apsvērumā. Otrkārt, lai gan prasītājs apgalvo, ka tas, ka *Arkema France* pamatkapitāls nepieder nevienam citam akcionāram, izņemot viņu pašu, nevar apstiprināt prezumpciju par izšķirošu ietekmi, tas tomēr neizvirza nevienu argumentu, kas liktu apšaubīt Komisijas vērtējumu, kurš minēts apstrīdētā lēmuma preambulas 396. apsvērumā un saskaņā ar kuru [situācija, kurā] mātessabiedrībai pieder gandrīz viss meitassabiedrības pamatkapitāls, ir pielīdzināma [situācijai, kurā] tai pieder viss minētais pamatkapitāls, ņemot vērā, ka būtībā "mazākumakcionāriem šādā gadījumā nav nekādu īpašu tiesību, izņemot tikai viņu ieinteresētību meitassabiedrības peļņā".

57 Līdz ar to saskaņā ar iepriekš 45.–55. punktā izklāstīto judikatūru Komisija apstrīdētajā lēmumā pamatoti prezumēja, ka prasītājam bija izšķiroša ietekme uz *Arkema France*, pamatojoties uz konstatējumu, ka tam piederēja gandrīz viss [*Arkema France*] pamatkapitāls.

58 Neviens no prasītāja izvirzītajiem argumentiem neatspēko šo secinājumu.

59 Pirmkārt, argumenti, saskaņā ar kuriem gan no judikatūras, gan no Komisijas lēmumu pieņemšanas prakses pirms lēmuma "Monohloretiķskābe" pieņemšanas izriet, ka Komisijai ir pienākums prezumpciju par izšķirošas ietekmes īstenošanu apstiprināt ar konkrētiem pierādījumiem, ir jānoraida kā nepamatoti. Kā izriet no šī sprieduma 45.–55. punkta, Tiesa saskaņā ar pastāvīgo judikatūru spriedumā lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija (minēts iepriekš 45. punktā) atgādināja, ka Komisijai nav pienākuma apstiprināt minēto prezumpciju ar papildu pierādījumiem. Turklāt pat tad, ja — kā Komisija esot norādījusi lēmumā "Sveču vasks" — tās lēmumu pieņemšanas praksē pirms lēmuma "Monohloretiķskābe" pieņemšanas prezumpcija par izšķirošas ietekmes īstenošanu tikusi apstiprināta ar papildu pierādījumiem, šāds konstatējums tomēr nevar ietekmēt iepriekš 57. punktā minēto secinājumu, saskaņā ar kuru Komisijai apstrīdētajā lēmumā bija tiesības pamatoties tikai uz to, ka prasītājam pieder gandrīz viss *Arkema France* pamatkapitāls, lai prezumētu, ka tas īsteno izšķirošu ietekmi uz šo pēdējo.

60 Otrkārt, kā nepamatots ir jānoraida arguments, saskaņā ar kuru Komisija ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, attiecinot uz prasītāju atbildību par attiecīgo prettiesisko rīcību, lai gan [Komisija] tā nebija rīkojusies lēmumā "Organiskie peroksīdi". Pirmām kārtām, tiktāl, ciktāl, kā izriet no šī sprieduma 45.–55. punkta, Komisija apstrīdētajā lēmumā attiecināja uz prasītāju atbildību par attiecīgo pārkāpumu, pamatojoties uz precīzu uzņēmuma jēdziena interpretāciju EKL 81. panta 1. punkta izpratnē, tas vien,

ka Komisija šādi neattiecināja atbildību iepriekš pieņemtā lēmumā, ar ko piemēroja sankcijas *Arkema France*, nevar likt apšaubīt apstrīdētā lēmuma likumību šajā sakarā. Otrām kārtām, tā kā Komisijai ir iespēja, bet ne pienākums atbildību par pārkāpumu attiecināt uz mātessabiedrību (šajā ziņā skat. Tiesas 2009. gada 24. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P un C-137/07 P *Erste Group Bank* u.c./Komisija, Krājums, I-8681. lpp., 82. punkts, un Vispārējās tiesas 2006. gada 14. decembra spriedumu apvienotajās lietās no T-259/02 līdz T-264/02 un T-271/02 *Raiffeisen Zentralbank Österreich* u.c./Komisija, Krājums, II-5169. lpp., 331. punkts), tas vien, ka Komisija šādi neattiecināja atbildību lēmumā "Organiskie peroksīdi", nenozīmē, ka tai būtu pienākums veikt tādu pašu vērtējumu vēlāk pieņemtā lēmumā (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1999. gada 20. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās no T-305/94 līdz T-307/94, no T-313/94 līdz T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 un T-335/94 *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, saukts "PVC II", *Recueil*, II-931. lpp., 990. punkts).

61 Treškārt, tiktāl, ciktāl prasītājs būtībā apgalvo, ka iepriekš 38. punktā minētais spriedums lietā Francija/Komisija (50.–52., 55. un 56. punkts) un iepriekš 38. punktā minētais spriedums lietā *SIC*/Komisija (94., 95., 98., 99., 101.–105. un 107. punkts) ir vērsti uz to, lai apliecinātu, ka Komisijai ir pienākums sniegt papildu pierādījumus, kas apstiprina prezumpciju par izšķirošas ietekmes īstenošanu, uz kuru tā pamatojas, piemērojot EKL 81. pantu, šis arguments ir jānoraida kā neefektīvs. Attiecīgie punkti, kas attiecas uz jautājumu, vai valsts uzņēmuma veikts pasākums ir attiecināms uz valsti un līdz ar to vai šādu pasākumu var kvalificēt par valsts atbalstu EKL 87. panta izpratnē, pirmām kārtām, nav saistīti ar nosacījumiem, ar kādiem atbildību par EKL 81. panta pārkāpumu attiecina uz mātessabiedrību, un, otrām kārtām, nav pretrunā EKL 81. panta pārkāpumu jomā pastāvošajai prezumpcijai par izšķirošas ietekmes īstenošanu, kuras likumību Savienības tiesas ir skaidri atzinušas, kā izriet no iepriekš 45.–55. punktā minētās judikatūras.

62 Ceturtkārt, kā neefektīvs ir jānoraida arguments, saskaņā ar kuru judikatūra vairākās Savienības dalībvalstīs un ASV būtībā prasa, lai mātessabiedrības izšķirošu ietekmi uz meitassabiedrību apstiprinātu ar konkrētiem pierādījumiem. Papildus tam, ka minēto

valstu judikatūra nav Komisijai saistoša un nav atbilstošais tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru būtu jāvērtē apstrīdētā lēmuma likumība, pat ja apstiprinātos, ka minēto valstu judikatūra neatzīst prezumpciju par izšķirošas ietekmes īstenošanu, tas jebkurā gadījumā nenozīmētu, ka tā ir nelikumīga Kopienu tiesībās.

63 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, pirmā daļa ir jānoraida daļēji kā nepamatota un daļēji kā neefektīva.

Par otro daļu — sabiedrību tiesiskās un ekonomiskās autonomijas principu pārkāpumu

— Lietas dalībnieku argumenti

64 Prasītājs apgalvo, ka tad, ja prezumpciju par izšķirošu ietekmi neapstiprina — kā tas bija Komisijas lēmumu pieņemšanas praksē pirms lēmuma "Monohloretiķskābe" pieņemšanas — ar papildu pierādījumiem, ar kuriem apstiprina mātessabiedrības iesaistīšanos meitassabiedrības darbībā tirgū, uz kuru attiecas pārkāpums, šāda prezumpcija nav saderīga ar juridiskas personas autonomijas principu, jo tā izraisa automātisku mātessabiedrības atbildību par meitassabiedrības pieļautajiem pārkāpumiem.

65 Pirmkārt, prasītājs norāda, ka tikai pienācīgi pamatota izņēmuma attiecībā uz juridiskas personas ekonomisko autonomiju gadījumā var atzīt, ka mātessabiedrība ietilpst uzņēmuma perimetrā [apjomā] EKL 81. panta izpratnē. Šādā izņēmuma gadījumā uz

mātessabiedrību varētu attiecināt atbildību par meitassabiedrības pārkāpumu un tai varētu piespriest solidāri maksāt naudas sodu, kas uzlikts minētajai meitassabiedrībai, taču tai nevarētu piespriest individuālu naudas sodu.

66 Prasītājs norāda, ka sabiedrību tiesībās Savienības dalībvalstīs ir nostiprināts juridisko personu tiesiskās autonomijas princips, tostarp attiecībā uz meitassabiedrībām, kuru viss pamatkapitāls pieder mātessabiedrībai. Šis princips izrietot no juridiskas personas īpašībām un tostarp piešķirot pilnīgu tiesībspēju un atsevišķu kapitālu katrai sabiedrībai, kas ir pilnā mērā atbildīga par savu rīcību, tostarp par savas ekonomiskās darbības tirgū sekām. Šajā sakarā prasītājs precizē, ka meitassabiedrības ekonomiskās autonomijas princips, kas izriet no šai pēdējai piemītošās tiesiskās autonomijas, ir atzīts judikatūrā. Šis princips esot arī būtisks elements moderno ekonomiku darbībā. Līdz ar to prasītājam un *Arkema France*, kas ir atsevišķas juridiskas personas, abiem ir tiesiskā un ekonomiskā autonomija.

67 Otrkārt, prasītājs apgalvo, ka meitassabiedrības ekonomiskās autonomijas princips ir konkrēta izpausme tam, kā šī meitassabiedrība izmanto visas tās juridiskas personas statusa īpašības. No vienas puses, lielākās daļas Savienības dalībvalstu tiesību analīze rādot, ka juridiskas personas autonomijas princips ir daļa no galvenā tiesiskā pamata, uz kura ir balstīta sabiedrības organizācija, un no tā var atkāpties tikai izņēmuma apstākļos, kā izrietot no dažādu valstu judikatūrām. No otras puses, Komisijai, piemērojot konkurences tiesības, esot pienākums neatstāt bez ievērības Savienības dalībvalstu tiesu judikatūru, citādi tiktu kaitēts dažādo konkurences tiesību vajadzīgajai konverģencei konkurences iestāžu tīklos Eiropas un starptautiskajā mērogā.

68 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

69 Prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija, attiecinot uz to atbildību par attiecīgo pārkāpumu, ir pārkāpusi sabiedrību tiesiskās un ekonomiskās autonomijas principus.

70 Neesot vajadzībai spriest nedz par sabiedrību tiesiskās un ekonomiskās autonomijas principu apjomu, nedz pat par otrā no šiem principiem esamību, pietiek tikai secināt, ka tie jebkurā gadījumā nevar nozīmēt, ka sabiedrība, kuras viss vai gandrīz viss kapitāls pieder citai sabiedrībai, tirgū noteikti rīkojas autonomi tikai tāpēc, ka tai ir juridiskas personas statuss vai atsevišķi ekonomiskie resursi. Šādā pieņēmumā pilnīgi netiktu ņemtas vērā daudzās praksē esošās iespējas mātessabiedrībai, kurai pieder viss vai gandrīz viss meitassabiedrības kapitāls, ietekmēt šīs pēdējās rīcību oficiālā vai neoficiālā veidā.

71 Līdz ar to Komisija šajā gadījumā nav pārkāpusi prasītāja minētos tiesiskās un ekonomiskās autonomijas principus.

72 Argumenti, kurus prasītājs šajā sakarā izvirza, nav atbalstāmi. Pirmkārt, attiecībā uz argumentiem, saskaņā ar kuriem prezumpcija par izšķirošu ietekmi esot pretrunā tiesībām, kas ir piemērojamas dažās Savienības dalībvalstīs, tie ir jānoraida kā nepamatoti ar tādu pašu pamatojumu kā tas, kas izklāstīts iepriekš 62. punktā, proti, tostarp [ar pamatojumu,] ka minēto valstu tiesības nav atbilstošais tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru būtu jāvērtē apstrīdētā lēmuma likumība. Otrkārt, tiktāl, ciktāl prasītājs

apgalvo, ka Komisija, attiecinot uz to atbildību par attiecīgo pārkāpumu, pārkāpa Savienības dalībvalstīs piemērojamās sabiedrību tiesības un līdz ar to arī subsidiaritātes principu, ir jākonstatē, ka atbilstoši EKL 81. panta 1. punktam tad, ja ekonomiska vienība pārkāpj konkurences noteikumus, tai ir jābūt atbildīgai par šo pārkāpumu, par kuru Komisija ir pilnvarota piemērot sodu saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu.

73 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, otrā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par trešo daļu — kļūdu saistībā ar to, ka pierādījumi, kurus Komisija apstrīdētajā lēmumā sniegusi, neapstiprina prezumpciju par izšķirošu ietekmi

— Lietas dalībnieku argumenti

74 Prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā un acīmredzamas kļūdas vērtējumā, uzskatot, ka trīs papildu elementi, kas minēti apstrīdētā lēmuma preambulas 386. apsvērumā (skat. iepriekš 41. punktu), apstiprina prezumpciju par izšķirošu ietekmi. Šajā sakarā tas būtībā apgalvo, ka, pirmkārt, fakts, ka [prasītājs] iecēla savas meitassabiedrības valdes locekļus, un, otrkārt, fakts, ka pieci

Arkema France padomes vai valdes locekļi bija [prasītāja] padomes vai valdes locekļi, neļauj apstiprināt minēto prezumpciju.

75 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

76 Saskaņā ar iepriekš 52.–55. punktā minēto judikatūru Komisijai nav pienākuma ar papildu elementiem apstiprināt prezumpciju par izšķirošu ietekmi, ko tai ir tiesības izvirzīt, ja mātessabiedrībai pieder viss vai gandrīz viss meitassabiedrības pamatkapitāls, turpretī prasītājam, lai atspēkotu šo prezumpciju, ir pienākums sniegt pietiekamus pierādījumus, ar kuriem var pierādīt, ka meitassabiedrība tirgū rīkojās autonomi.

77 Tādējādi, pat ja — saskaņā ar prasītāja apgalvoto — būtu jāuzskata, ka Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 386. apsvērumā kļūdaini pamatojās uz pierādījumiem, ar kuriem nevarēja apstiprināt prezumpciju par izšķirošu ietekmi, šāda kļūda jebkurā gadījumā nevarētu likt apšaubīt, ka [Komisija] pamatoti varēja balstīties tikai uz konstatējumu, ka prasītājam piederēja gandrīz viss meitassabiedrības pamatkapitāls, lai prezumētu, ka tam bija izšķiroša ietekme uz šo pēdējo.

78 Līdz ar to trešā daļa ir jānoraida kā neefektīva, un nav vajadzības pārbaudīt prasītāja argumentus, kas būtībā ir vērsti uz to, lai apstrīdētu to pierādījumu atbilstību, kurus Komisija apstrīdētajā lēmumā izraudzījusies, lai apstiprinātu prezumpciju par izšķirošu ietekmi.

Par ceturto daļu — faktu, ka Komisija ir kļūdaini uzskatījusi, ka prasītājs nav sniedzis pierādījumu kopumu, ar ko atspēko prezumpciju par izšķirošu ietekmi

— Lietas dalībnieku argumenti

79 Prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija ir kļūdaini uzskatījusi, ka prasītājs nav sniedzis saskaņotu pierādījumu kopumu, ar ko atspēko prezumpciju par izšķirošu ietekmi un pierāda, no vienas puses, *Arkema France* autonomiju tirgū un, no otras puses, prasītāja neiejaukšanos meitassabiedrības komercpolitikā. Prasītājs precizē, ka pretēji tam, ko apgalvo Komisija, pierādījumu kopums, ko tas iesniedza, neaprobežojas tikai ar pierādīšanu, ka tas nav bijis aizliegtās vienošanās dalībnieks vai nav par to zinājis.

80 Pirmām kārtām, prasītājs norāda, ka tas ar saskaņotu pierādījumu kopumu ir pierādījis *Arkema France* autonomiju tirgū.

81 Pirmkārt, prasītājs vispirms atgādina, ka saskaņā ar to, ko tas norādījis saistībā ar pirmā pamata pirmo daļu (skat. iepriekš 37. punktu) Komisija atzina *Arkema France* autonomiju tirgū lēmumā "Organiskie peroksīdi". Turklāt tas apgalvo, ka, tā kā 2006. gada 3. maija lēmumā "Ūdeņraža pārskābe un perborāts" (Lieta COMP/F/38.620) (OV L 353, 54. lpp.; turpmāk tekstā — "lēmums "Ūdeņraža pārskābe"") Komisija nevienā brīdī un ne ar kādiem konkrētiem elementiem necentās apstiprināt prezumpciju par izšķirošu ietekmi, tā uzskatīja, ka nav neviena pierādījuma, kas ļautu apstiprināt minēto prezumpciju. Visbeidzot tiktāl, ciktāl nātrija hlorāts pieder pie tās pašas

produktu saimes kā produkti, kas minēti lēmumā "Organiskie peroksīdi" un lēmumā "Ūdeņraža pārskābe", un tas grupā *Elf Aquitaine* tiek apstrādāts tieši tāpat kā produkti, uz kuriem attiecas šie divi minētie lēmumi, Komisija šajā lietā nevarot pamatoti apgalvot, ka prasītājs ir iejaucies *Arkema France* tirdzniecības stratēģijā.

82 Otrkārt, prasītājs apgalvo, ka *Arkema France* piederēja grupai, kam raksturīga decentralizēta meitassabiedrību pārvaldība, un tādējādi prasītājs grupas vadībā rīkojās tikai kā holdinga sabiedrība, kas neveic reālu darbību un nekādi neiesaistās savu meitassabiedrību pārvaldībā. Šī iemesla dēļ Komisijai nevajadzēja uz to attiecināt atbildību par attiecīgo pārkāpumu, tāpat kā identiska iemesla dēļ tā šādi neattiecināja atbildību uz kādu no mātessabiedrībām, kuras tika sodītas 2004. gada 20. oktobra lēmumā par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu (Lieta COMP/C.38.238, Jēltabaka — Spānija) (OV 2007, L 102, 14. lpp.; turpmāk tekstā — "lēmums "Jēltabaka — Spānija"").

83 Treškārt, prasītājs apgalvo, ka *Arkema France* vienmēr ir autonomi noteicis savu tirdzniecības stratēģiju.

84 No vienas puses, pretēji tam, ko Komisija esot apgalvojusi paziņojuma par iebildumiem 324. punktā, un kā tā arī esot atzinusi uzklausīšanas laikā pie uzklausīšanas amatpersonas, prasītājs nekad nav pieņēmis vai apstiprinājis *Arkema France* rīcības plānu vai budžetu darbībām, kas īpaši saistītas ar nātrija hlorātu. Gluži pretēji, *Arkema France* rīcībā attiecīgo faktu rašanās laikā esot bijuši visi organizatoriskie, tiesiskie un finanšu līdzekļi un resursi, kas vajadzīgi ar nātrija hlorātu saistīto darbību tirdzniecības stratēģijas noteikšanai, kā arī šo darbību pārvaldībai.

85 No otras puses, prasītājs izvirza vairākus argumentus, lai pierādītu, ka *Arkema France* tirgū rīkojās autonomi. Vispirms *Arkema France* esot bijušas neierobežotas tiesības slēgt līgumus bez mātessabiedrības iepriekšējas atļaujas, kas tam deva iespēju pilnīgi autonomi pārvaldīt savu komercpolitiku. Pēc tam *Arkema France* vienmēr esot brīvi noteicis produktu vai pakalpojumu klāstu, ko tas izplatīja nātrija hlorāta tirgū, jo prasītājs nekad neesot adresējis savai meitassabiedrībai nevienu instrukciju vai norādi attiecībā uz tās produkciju, noteiktajām cenām vai produkcijas noieta tirgiem. Turklāt *Arkema France* bijusi pilnīga rīcības brīvība bez mātessabiedrības iejaukšanās noteikt pārdošanas mērķus un bruto peļņu, jo neviens prasītāja darbinieks nevarēja iejaukties šāda veida lēmumos. Turklāt prasītājs nekad neesot bijis klātesošs nedz tirgos, kuros darbojās tā meitassabiedrība, nedz augšupejošās vai lejupejošās darbībās saistībā ar šiem tirgiem. Visbeidzot *Arkema France* esot iesaistījies nātrija hlorāta tirgū savā vārdā un uz sava rēķina, nevis kā [prasītāja] pārstāvis vai pārdošanas aģents.

86 Ceturtkārt, pēc prasītāja domām, *Arkema France* bija pilnīga finansiāla autonomija. Šāds secinājums izrietot no iepriekš 81.–85. punktā izklāstītajiem apsvērumiem, kā arī no [prasītāja] ļoti niecīgās ar nātrija hlorātu saistītās darbības grupā strīdīgo faktu rašanās laikā. Tas piebilst, ka finanšu kontrole, kas [prasītājam] bija pār *Arkema France*, bija ļoti vispārēja un tādējādi nevarēja attiekties uz darbību, kura saistīta ar nātrija hlorātu.

87 Piektkārt, prasītājs apgalvo, ka *Arkema France* to neinformēja par savu darbību tirgū un tikai pārskatu iesniegšana, ko *Arkema France* veica attiecībā uz prasītāju, aizvien palika to pienākumu robežās, kādas holdingam ir attiecībā uz piemērojamajiem grāmatvedības noteikumiem un finanšu regulējumu. Līdz ar to pārskatu iesniegšanai joprojām bija ļoti vispārējs raksturs un tā neattiecās uz *Arkema France* komercpolitiku.

88 Sestkārt, prasītājs norāda, ka, ņemot vērā visus iepriekš 81.–87. punktā izklāstītos apsvērumus, no vienas puses, Komisijai esot bijis jākonstatē, ka *Arkema France* darbība nebija pakļauta mātessabiedrības norādījumiem. No otras puses, gan no judikatūras, gan Komisijas lēmumu pieņemšanas prakses izrietot, ka visi pierādījumi, kurus prasītājs izvirzīja, lai atspēkotu prezumpciju par izšķirošu ietekmi, ir atbilstoši, lai pierādītu tā meitassabiedrības autonomiju. Noraidot pierādījumus, kurus prasītājs tai bija iesniedzis, Komisija *de facto* noliegusi šādu pierādīšanas veidu minētās prezumpcijas atspēkošanai.

89 Otrām kārtām, prasītājs apgalvo, ka Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 370. apsvērumā kļūdaini noraidījusi to, ka [prasītāja] nepiedalīšanās tā meitassabiedrības pieļautajā pārkāpumā, kā arī nezināšana par minēto pārkāpumu ir pārliecinoša un ļauj noraidīt tā atbildību, turklāt Komisija tā rīkojusies, lai gan tā apstrīdētajā lēmumā skaidri atzinusi, ka prasītājs nekad nav bijis tieši vai netieši iesaistīts attiecīgajā pārkāpumā. Tomēr Komisija un Savienības tiesas līdzdalību pārkāpumā vai zināšanu par to esot atzinušas par atbilstošu pierādījumu atbildības par šo pārkāpumu attiecināšanā uz mātessabiedrību.

90 Trešām kārtām, prasītājs norāda, ka Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 403. apsvērumā kļūdaini uzskatījusi, ka tas, ka prasītājs nebija iesaistījies nedz nātrija hlorāta tirgū EEZ, nedz augšupejošās vai lejupejošās darbībās attiecībā uz šī produkta tirgu, nav pierādījums prasītāja neatkarībai. Šāda nostāja neatbilstot judikatūrai, kāda izriet no Vispārējās tiesas 2007. gada 12. septembra sprieduma lietā T-30/05 *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija (Krājumā nav publicēts).

91 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

92 Prasītājs būtībā apgalvo, ka tas ir iesniedzis pierādījumu kopumu, ar ko pierāda *Arkema France* autonomiju nātrija hlorāta tirgū un savu neiejaukšanos meitassabiedrības komercpolitikā.

93 Ir jāatgādina, ka, pirmkārt, kā izriet no judikatūras, kas it īpaši izklāstīta iepriekš 52.–55. punktā, ja Komisija pamatojas uz prezumpciju par izšķirošu ietekmi, lai atbildību par pārkāpumu attiecinātu uz mātessabiedrību, šai pēdējai ir pienākums šo prezumpciju atspēkot, iesniedzot pietiekamus pierādījumus, kas spēj pierādīt, ka tās meitassabiedrība tirgū rīkojas autonomi. Otrkārt, lai pierādītu savas meitassabiedrības autonomiju tirgū un tātad atspēkotu minēto prezumpciju, mātessabiedrībai ir pienākums iesniegt visus faktus, kas saistīti ar organizatoriskajām, ekonomiskajām un tiesiskajām saiknēm starp viņu pašu un meitassabiedrību, lai pierādītu, ka tās neveido vienotu ekonomisko vienību.

94 Šajā gadījumā tādējādi ir jāpārbauda, vai Komisija pamatoti uzskatīja, ka pierādījumu kopuma fakti, ko prasītājs iesniedza, neļāva pierādīt *Arkema France* autonomiju tirgū un atspēkot prezumpciju par izšķirošu ietekmi.

95 Pirmkārt, attiecībā uz prasītāja argumentu, saskaņā ar kuru Komisijas nostāja lēmumā "Organiskie peroksīdi" un lēmumā "Ūdeņraža pārskābe" parāda, ka *Arkema France* tirgū rīkojās autonomi, tas ir jānoraida kā nepamatots. Vispirms ir jānorāda, ka, no vienas puses, prasītājs kļūdaini interpretē šos lēmumus, ņemot vērā, ka Komisija

tajos nekādi nav secinājusi, ka *Arkema France* rīkojās autonomi nedz it īpaši nātrija hlorāta tirgū, nedz, vispārīgi, citu tādu produktu tirgos, kurus tā tirgoja. Būtībā, kā izriet tostarp no lēmuma "Organiskie peroksīdi" 1. panta, Komisija tikai sodīja *Arkema France* (iepriekš — *Atofina*), nelemjot, vai atbildība par šo pārkāpumu ir jāattiecina uz prasītāju. No otras puses, ir jākonstatē, ka lēmumā "Ūdeņraža pārskābe", it īpaši minētā lēmuma preambulas 427. apsvērumā, Komisija būtībā secināja, ka atbildība par šajā lēmumā apspriežamo pārkāpumu ir jāattiecina uz prasītāju. Līdz ar to ne viens, ne otrs no šiem lēmumiem neļauj secināt, ka Komisija līdzīgos apstākļos kā šajā lietā uzskatīja, ka *Arkema France* tirgū rīkojās autonomi.

96 Turklāt tiktāl, ciktāl, kā tika konstatēts iepriekš 60. punktā, Komisijai ir iespēja, bet ne pienākums atbildību par pārkāpumu attiecināt uz mātessabiedrību un ciktāl šajā gadījumā tā atbildību par attiecīgo pārkāpumu attiecināja uz prasītāju, balstoties uz precīzu EKL 81. panta interpretāciju, iespējamais konstatējums, ka iepriekšējās lietās Komisija vai nu uzskatīja, ka nav šādi jāattiecina atbildība, vai arī ar papildu pierādījumiem apstiprināja prezumpciju par izšķirošu ietekmi, jebkurā gadījumā neļautu šajā lietā secināt, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, atbildību par attiecīgo pārkāpumu attiecinot uz prasītāju.

97 Otrkārt, attiecībā uz prasītāja argumentiem, saskaņā ar kuriem *Arkema France* autonomiju apliecina grupas *Elf Aquitaine* decentralizētā pārvaldība un fakts, ka prasītājs bija tikai "holdinga sabiedrība, kas neveic reālu darbību" un neiesaistās savu meitassabiedrību pārvaldībā, un tādējādi Komisijai nevajadzēja uz prasītāju attiecināt atbildību par pārkāpumu, ko tā turklāt arī atturējusies darīt attiecībā uz kādu mātessabiedrību lēmumā "Jēltabaka — Spānija", arī tie ir jānoraida kā nepamatoti.

98 Vispirms ir jānorāda, ka, no vienas puses, apgalvojums, saskaņā ar kuru prasītājs ir "holdinga sabiedrība, kas neveic reālu darbību," nav pamatots ne ar vienu konkrētu elementu, kas spētu pierādīt, ka tam nebija nekādas izšķirošas ietekmes uz meitassabiedrību. No otras puses, kā izriet no iepriekš 60. punktā minētās judikatūras, tas, ka Komisija lēmumā "Jēltabaka — Spānija" atbildību par pārkāpumu neattiecināja uz kādu mātessabiedrību, jebkurā gadījumā nevar atspēkot konstatējumu, saskaņā ar kuru apstrīdētajā lēmumā bija izpildīti nosacījumi, lai šādi attiecinātu atbildību.

99 Turklāt jebkurā gadījumā sabiedrību grupu kontekstā holdinga sabiedrības mērķis ir apvienot kapitāldaļas dažādās sabiedrībās un uzdevums — nodrošināt šo sabiedrību vienotu vadību. Līdz ar to nevar izslēgt, ka prasītājs īstenoja izšķirošu ietekmi uz meitassabiedrības rīcību, tostarp koordinējot finanšu ieguldījumus grupā *Elf Aquitaine*. Turklāt dažādo prasītāja darbību iekšēja sadale, kas pielīdzināma decentralizētai pārvaldībai, starp dažādām nodaļām vai struktūrām ir normāla parādība tādās sabiedrību grupās kā grupa, kuru vada prasītājs. Līdz ar to šis arguments nekādi neatspēko prezumpciju, saskaņā ar kuru prasītājs un *Arkema France* veidoja vienotu uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē.

100 Treškārt, tiktāl, ciktāl prasītājs apgalvo, ka, no vienas puses, *Arkema France* vienmēr ir autonomi noteicis savu tirdzniecības stratēģiju nātrija hlorāta tirgū, jo prasītājs nekad nav pieņēmis vai apstiprinājis *Arkema France* rīcības plānu vai budžetu darbībām, kas īpaši saistītas ar šo produktu, un ka šis pēdējais būtībā varēja tirgū rīkoties autonomi, un ka, no otras puses, *Arkema France* bija pilnīga finanšu autonomija, jo prasītāja kontrole pār meitassabiedrību bija ļoti vispārēja, arī šie argumenti ir jānoraida kā nepamatoti.

101 Papildus tam, ka prasītāja argumenti nav pamatoti ne ar vienu konkrētu elementu, vispirms ir jānorāda, ka tas, ka prasītājs nekad nav nedz pieņēmis, nedz apstiprinājis *Arkema France* rīcības plānu un darbību budžetu, neļauj pierādīt, ka tas nevarēja nedz tos grozīt, nedz noraidīt, nedz kontrolēt to piemērošanu.

102 Turklāt nevar izslēgt, ka prasītājs īstenoja izšķirošu ietekmi uz meitassabiedrības rīcību, tostarp koordinējot finanšu ieguldījumus grupā *Elf Aquitaine*.

103 Visbeidzot, ja prasītājs — ko tas turklāt apgalvoja atbildē uz paziņojumu par iebildumiem (skat. minētās atbildes 71. lpp.) un kā izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 392. apsvēruma — kontrolēja meitassabiedrības vissvarīgākos pienākumus, šis apstāklis tikai apstiprina Komisijas secinājumu, saskaņā ar kuru minētā meitassabiedrība nebija autonoma attiecībā pret prasītāju.

104 Ceturtkārt, prasītāja arguments, saskaņā ar kuru *Arkema France* to neinformēja par savu darbību tirgū un iesniedza tam tikai ļoti vispārējus pārskatus atbilstoši Francijas tiesībām un saviem statūtiem, ir jānoraida kā nepamatots. Šajā sakarā papildus tam, ka ir jānorāda, ka šis arguments nav pamatots ne ar vienu konkrētu elementu, prasītāja atzīšanās, kura minēta iepriekš 103. punktā un saskaņā ar kuru tas kontrolējis meitassabiedrības vissvarīgākos pienākumus, ir pretrunā minētajam argumentam.

105 Piektkārt, tiktāl, ciktāl prasītājs apgalvo, ka tas nekad nav piedalījies pārkāpumā, nav par to zinājis un nav bijis iesaistīts nedz augšupejošās vai lejupejošās darbībās attiecībā uz nātrija hlorāta tirgu, nedz pašā minētajā tirgū, kas tam bijis maznozīmīgs, ir jākonstatē, ka šie elementi neļauj pierādīt *Arkema France* autonomiju. Vispirms

ir jāatgādina, ka no judikatūras izriet, ka Komisijas tiesības adresēt sabiedrību grupas mātessabiedrībai lēmumu, ar kuru tiek uzlikti naudas sodi, neizriet ne no tā, ka mātessabiedrība būtu pamudinājusi savu meitassabiedrību izdarīt pārkāpumu, ne vēl jo vairāk no mātessabiedrības dalības minētajā pārkāpumā, bet gan no apstākļa, ka tās veido vienotu uzņēmumu (iepriekš 55. punktā minētais spriedums lietā *Michelin*/Komisija, 290. punkts). Pēc tam nekādus secinājumus tāpat nevar izdarīt no fakta, ka prasītājs un *Arkema France* darbojās atšķirīgos tirgos vai ka nātrija hlorāta tirgus prasītājam bija maznozīmīgs. Būtībā ir jāuzskata, ka tādā grupā kā grupa, kuru vada prasītājs, darba sadale ir normāla parādība, kas neļauj atspēkot prezumpciju, saskaņā ar kuru prasītājs un *Arkema France* veidoja vienotu uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē. Līdz ar to šie argumenti ir jānoraida kā neefektīvi.

106 Sestkārt, prasītāja arguments, saskaņā ar kuru Komisija *de facto* noliegusi tiesības atspēkot prezumpciju par izšķirošu ietekmi, uzskatot, ka prasītāja iesniegtie pierādījumi neļauj pierādīt *Arkema France* autonomiju, ir jānoraida kā nepamatots. Būtībā apstrīdētajā lēmumā Komisija ne tikai neapstrīdēja prasītāja tiesības iesniegt pierādījumus, ar kuriem var atspēkot prezumpciju par izšķirošu ietekmi, bet gan pārbaudīja pierādījumu kopumu, kuru prasītājs tai bija iesniedzis, un pēc tam pamatoti, kā izriet no iepriekš 95.–105. punktā izklāstītajiem konstatējumiem, secināja, ka minētā kopuma elementi neļauj atspēkot minēto prezumpciju.

107 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jāsecina, ka Komisija pamatoti uzskatīja, ka prasītājs nav iesniedzis pierādījumus, kas var atspēkot prezumpciju par izšķirošu ietekmi.

108 Līdz ar to pirmā pamata ceturtā daļa ir jānoraida daļēji kā nepamatota un daļēji kā neefektīva.

Par piekto daļu — prezumpcijas par izšķirošu ietekmi pārveidošanu neatspēkojamā prezumpcijā

— Lietas dalībnieku argumenti

109 Prasītājs apgalvo, ka, noraidot pierādījumu kopumu, ko tas iesniedza Komisijai, šī pēdējā prezumpciju par izšķirošu ietekmi, kurai būtu jābūt atspēkojamai prezumpcijai, pārveidoja neatspēkojamā prezumpcijā.

110 Pirmām kārtām, prasītājs apgalvo, ka atspēkojamas prezumpcijas pārveidošana neatspēkojamā prezumpcijā pārkāpj nevainīguma prezumpcijas principu. Vispirms šī pārveidošana veidojot *probatio diabolica*, proti, pierādījumu, kuru nav iespējams apšaubīt un kurš tātad atbilstoši judikatūrai ir nepieņemams. Pēc tam tiesas sēdē prasītājs precizēja, ka šāda prezumpcija ir pretrunā nevainīguma prezumpcijas principam, kas nostiprināts, pirmkārt, 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītajā Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā (turpmāk tekstā — "ECPAK"), kā Eiropas Cilvēktiesību tiesa to interpretējusi 1988. gada 7. oktobra spriedumā lietā *Salabiaku* pret Franciju (A sērija, Nr. 141-A, 28. punkts), un, otrkārt, Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, kura pasludināta Nicā 2000. gada 7. decembrī (OV C 364, 1. lpp.) un kurai saskaņā ar LES 6. panta 1. punkta pirmo daļu ir tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem. Visbeidzot, atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumiem tiesas sēdē, prasītājs

precizēja, ka tas uzskata, ka iepriekš 45. punktā minētais spriedums lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija neatbilst iepriekš minētajiem noteikumiem.

111 Otrām kārtām, prasītājs apgalvo, ka Komisija ir padarījusi par neiespējamu atspēkot prezumpciju par izšķirošu ietekmi, ko tā izvirzīja apstrīdētajā lēmumā.

112 Pirmkārt, no apstrīdētā lēmuma preambulas 396. un 412. apsvēruma izrietot, ka Komisija atzīst, ka atspēkot prezumpciju par izšķirošu ietekmi praksē ir gandrīz neiespējami, jo tā tajā norāda, ka "šī prezumpcija apstiprinās gandrīz visos gadījumos".

113 Otrkārt, Komisija esot atteikusies ņemt vērā pierādījumus, kurus prasītājs izvirzīja, lai atspēkotu prezumpciju par izšķirošu ietekmi, lai gan šādi pierādījumi, ja tos min Komisija, šai pēdējai ļauj apstiprināt minēto prezumpciju.

114 Treškārt, no apstrīdētā lēmuma preambulas 401. apsvēruma *in fine* izrietot, ka Komisija kļūdaini uzskata, ka mātessabiedrība ir jāuzskata par atbildīgu par pārkāpumu neatkarīgi no tā, vai šī mātessabiedrība ir iesaistījusies meitassabiedrības darbībā, vai ir ļāvusi tai brīvi rīkoties un vai ir zinājusi par minētās meitassabiedrības pieļautajiem pārkāpumiem.

115 Ceturtkārt, Komisija neesot izdarījusi pienācīgus secinājumus no kļūdainās interpretācijas, kuru tā esot atzinusi uzklausīšanas laikā pie uzklausīšanas amatpersonas, par apsvērumiem, kurus *Arkema France* sniedza 2004. gada 18. oktobrī, atbildot uz lūgumu sniegt informāciju, ko Komisija tam bija nosūtījusi 2004. gada 10. septembrī, un kuros tā bija sajaukusi *Elf Atochem* un prasītāju.

116 Piektkārt, Komisija apstrīdētajā lēmumā esot balstījusies nevis uz konkrētiem pierādījumiem, kas apliecina prasītāja izšķirošu ietekmi uz *Arkema France* tirdzniecības pārvaldību, bet gan tikai uz nepierādītiem apgalvojumiem, kas veido citas prezumpcijas un pieņēmumus, kurus Komisija nekādi nav pārbaudījusi.

117 Sestkārt, no tā, ka tika noraidīti visi pierādījumu kopuma elementi, ko prasītājs bija iesniedzis, esot jāsecina, ka Komisija prasa negatīvus dokumentārus pierādījumus par mātessabiedrības neiejaukšanos meitassabiedrības komercpolitikā.

118 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

119 Prasītājs būtībā apgalvo, ka, noraidot pierādījumus, kurus tas Komisijai bija iesniedzis, Komisija pārveidoja prezumpciju par izšķirošu ietekmi neatspēkojamā prezumpcijā. Šāda prezumpcija esot nelikumīga gan saskaņā ar ECPAK un Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, gan saskaņā ar Eiropas Savienības tiesu un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru.

120 Šajā sakarā ir jānorāda, ka atbilstoši iepriekš 52. punktā minētajai judikatūrai prasītājam netika prasīts, lai tas sniedz pierādījumu par neiejaukšanos meitassabiedrības pārvaldībā, bet tikai lai tas sniedz pietiekamus pierādījumus tam, ka meitassabiedrība attiecīgajā tirgū rīkojās autonomi.

121 Apstāklis, ka prasītājs šajā gadījumā nesniedza pierādījumus, ar kuriem var atspēkot prezumpciju par izšķirošu ietekmi, kā izriet no pirmā pamata ceturtās daļas analīzes (skat. iepriekš 95.–106. punktu), nenozīmē, ka minēto prezumpciju nekādā gadījumā nevar atspēkot.

122 Šī iemesla dēļ, pirmkārt, kā neefektīvs ir jānoraida iepriekš 110. punktā minētais prasītāja arguments, saskaņā ar kuru prezumpcija par izšķirošu ietekmi, kuru Komisija izvirzīja apstrīdētajā lēmumā un kuras likumību Tiesa atzina iepriekš 45. punktā minētajā spriedumā lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, būtībā ir pretrunā nevainīguma prezumpcijas principam, kā tas, no vienas puses, atzīts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā un ECPAK un, no otras puses, kā to interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa un Savienības tiesas. Otrkārt, kā nepamatoti ir jānoraida iepriekš 111.–117. punktā minētie argumenti, saskaņā ar kuriem būtībā Komisija ir kļūdaini uzskatījusi, ka pierādījumi, kurus prasītājs tai bija iesniedzis, pierādīja, ka prasītājam nebija izšķirošas ietekmes uz *Arkema France*, jo, kā tika konstatēts pirmā pamata ceturtās daļas analīzē (skat. iepriekš 95.–106. punktu), tā kā neviens no pierādījumiem, kurus prasītājs bija iesniedzis, šajā gadījumā neļāva secināt, ka *Arkema France* bija autonoms tirgū, Komisija apstrīdētajā lēmumā atbildību par pārkāpumu attiecināja uz prasītāju.

123 Tādējādi pirmā pamata piektā daļa un līdz ar to pirmais pamats kopumā ir jānoraida daļēji kā nepamatoti un daļēji kā neefektīvi.

Par otro pamatu — sešu galveno principu pārkāpumu, kas izriet no tā, ka uz prasītāju tika attiecināta atbildība par attiecīgo prettiesisko rīcību

124 Prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija, attiecinot uz to *Arkema France* prettiesisko rīcību, ir pārkāpusi sešus galvenos principus. Šis pamats tādējādi ir sadalīts sešās daļās.

Par pirmo daļu — prasītāja tiesību uz aizstāvību pārkāpumu

— Lietas dalībnieku argumenti

125 Prasītājs būtībā uzskata, ka tika pārkāptas tā tiesības uz aizstāvību, pirms un pēc tam tika nosūtīts paziņojums par iebildumiem.

126 Pirmām kārtām, prasītājs vispirms norāda, ka Komisijas vērtējumu, kurš minēts apstrīdētā lēmuma preambulas 406. apsvērumā un saskaņā ar kuru tai attiecībā pret prasītāju nebija jāievēro īpaša rūpība pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas, atspēko judikatūra, kāda izriet no Tiesas 2003. gada 2. oktobra sprieduma lietā C-194/99 P *Thyssen Stahl*/Komisija (*Recueil*, I-10921. lpp.) un 2006. gada 21. septembra sprieduma lietā C-105/04 P *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija (Krājums, I-8725. lpp.). Būtībā prasītājs uzskata, ka Komisijai pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas vajadzēja izmantot savas izmeklēšanas pilnvaras, lai iegūtu pierādījumus, kas apstiprina

prezumpciju par izšķirošu ietekmi, no prasītāja, tā vietā, lai aprobežotos tikai ar *Arkema France* iesniegtajiem pierādījumiem. Tiesas sēdē prasītājs precizēja, ka šāds pienākums izriet arī no Vispārējās tiesas 2008. gada 8. jūlija sprieduma lietā T-99/04 *AC-Treuhand*/Komisija (Krājums, II-1501. lpp.) un no Komisijas labas prakses kodeksa attiecībā uz LESD 101. un 102. pantu (turpmāk tekstā — "labas prakses kodekss"), kas tiesas sēdes laikā bija pieejams Komisijas interneta mājaslapā.

127 Tālāk, tā kā attiecībā uz prasītāju netika veikti izmeklēšanas pasākumi, tikušas pārkāptas tā tiesības pirms paziņojuma par iebildumiem pieņemšanas paskaidrot grupas *Elf Aquitaine* darbības veidu, tā attiecības ar *Arkema France* un tā pilnībā pasīvo nozīmi tās *Arkema France* darbības pārvaldībā, kas saistīta ar nātrija hlorātu. Tāpat tam neesot bijusi iespēja pārbaudīt, vai ir patiesa *Arkema France* iesniegtā informācija, attiecībā uz kuru šī pēdējā lūdza ievērot konfidencialitāti, kā, piemēram, prasītāja apgrozījums, ko *Arkema France* bija iesniedzis Komisijai, atbildot uz tās lūgumu sniegt informāciju.

128 Turklāt, tā kā izmeklēšana attiecās uz laika posmu pēc *Arkema France* izstāšanās no grupas *Elf Aquitaine* 2006. gada 18. maijā, Komisija neesot varējusi saņemt pilnīgas atbildes uz jautājumiem, kurus tā šai sabiedrībai uzdeva. Prasītājs tādējādi esot zaudējis iespēju, pirmkārt, likt pārveidot pret to izvirzītos iebildumus, jau izmeklēšanas stadijā pierādot, ka nav iespējams to vainot *Arkema France* izdarītajā pārkāpumā, un, otrkārt, novērst, ka prasītājam tiek piespriesti divi atšķirīgi naudas sodi. Tiesas sēdē prasītājs piebilda, ka, tā kā paziņojums par iebildumiem tam tika nosūtīts laikā, kad *Arkema France* vairs nebija grupā *Elf Aquitaine*, un tā kā kopš izmeklēšanas sākuma bija pagājuši četri gadi, tā rīcībā vairs nebija pierādījumu, kas tam ļautu minētā paziņojuma nosūtīšanas dienā pienācīgi aizstāvēties.

129 Visbeidzot kaitējumu prasītāja iespējai aizstāvēties vēl pastiprināja Komisijas nesaskaņotā un pretrunīgā nostāja lēmumā "Monohloretiķskābe", 2006. gada 31. maija Lēmumā C(2006, galīgā redakcija) par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (lieta COMP/F/38.64 — Metakrilāti) (OV 2006, L 322, 20. lpp.; turpmāk tekstā — "lēmums "Metakrilāti"), lēmumā "Ūdeņraža pārskābe" un apstrīdētajā lēmumā.

130 Turklāt tiesas sēdē prasītājs norādīja, pirmkārt, ka Tiesa ir atzinusi konkurences jomā piespriesto naudas sodu kriminmāltiesisko raksturu 1999. gada 8. jūlija spriedumā lietā C-199/92 P *Hüls*/Komisija (*Recueil*, I-4287. lpp.), 2008. gada 22. maija spriedumā lietā C-266/06 P *Evonik Degussa*/Komisija un Padome (Krājumā nav publicēts) un 2009. gada 23. decembra spriedumā lietā C-45/08 *Spector Photo Group* un *Van Raemdonck* (Krājums, I-12073. lpp.) un, otrkārt, ka Eiropas Savienības Pamattiesību harta, kas stājās spēkā 2009. gada 1. decembrī, ir nekavējoties jāpiemēro lietās, kas tiek skatītas Vispārējā tiesā. Šādos apstākļos prasītājs apgalvo, ka tika pārkāptas tā pamattiesības, jo Komisija kļūdaini uzskatīja, ka "pamattiesības ir jābauda uzņēmumam, nevis katrai juridiskajai personai atsevišķi".

131 Otrām kārtām, prasītājs apgalvo, ka no apstrīdētā lēmuma preambulas 402.–406. apsvēruma izriet, ka Komisija, pārkāpdama judikatūrā noteiktās prasības, rūpīgi nepārbaudīja visus pierādījumu kopuma elementus, kurus prasītājs bija iesniedzis, lai atspēkotu prezumpciju par izšķirošu ietekmi, jo Komisija tikai noraidīja minētos elementus ar nepamatotiem apgalvojumiem, pieņēmumiem un tikai teorētiskām prezumpcijām, kas neatbilst grupas *Elf Aquitaine* patiesajai darbībai attiecīgo faktu rašanās laikā.

132 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

133 Prasītājs apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi tā tiesības uz aizstāvību, pirmkārt, attiecībā uz prasītāju neveicot nevienu izmeklēšanas pasākumu, pirms tam tika nosūtīts paziņojums par iebildumiem, un, otrkārt, pēc minētā paziņojuma nosūtīšanas rūpīgi nepārbaudot visus pierādījumu kopuma elementus, kurus prasītājs tai bija iesniedzis, lai atspēkotu prezumpciju par izšķirošu ietekmi.

134 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesību uz aizstāvību ievērošana prasa, lai uzņēmums, attiecībā uz kuru tiek veikta izmeklēšana, būtu varējis administratīvā procesa laikā pienācīgi darīt zināmu savu nostāju par apgalvoto faktu un apstākļu pastāvēšanu un atbilstību, kā arī par dokumentiem, kurus Komisija izmantojusi, lai pamatotu apgalvojumu, ka ir noticis Līguma pārkāpums (Tiesas 1983. gada 7. jūnija spriedums apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 10. punkts, un 1995. gada 6. aprīļa spriedums lietā C-310/93 P *BPB Industries* un *British Gypsum*/Komisija, *Recueil*, I-865. lpp., 21. punkts).

135 Tāpat kā Padomes 1962. gada 6. februāra Regulā Nr. 17 — Pirmajā Regulā par [EKL 81.] un [82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.) —, kas tika atcelta un aizstāta ar Regulu Nr. 1/2003, šīs pēdējās regulas 27. panta 1. punktā ir paredzēts, ka lietas dalībniekiem ir jānosūta paziņojums par iebildumiem, kurā skaidri jānorāda visi būtiskie apstākļi, uz kuriem Komisija pamatojas šajā procesa posmā (iepriekš 45. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 67. punkts), lai ieinteresētajām personām faktiski būtu zināma rīcība, par kuru Komisija tās vēlas saukt pie atbildības, un lai tās varētu pienācīgi aizstāvēties, pirms Komisija pieņem galīgo lēmumu. Šāds paziņojums par iebildumiem ir procesuālā garantija, ar ko piemēro Kopienu tiesību pamatprincipu, kurš nosaka, ka tiesības uz aizstāvību ir jāievēro jebkurā procedūrā (Tiesas 2009. gada 3. septembra spriedums apvienotajās lietās C-322/07 P, C-327/07 P un C-338/07 P *Papierfabrik August Koehler* u.c./Komisija, Krājums, I-7191. lpp., 35. punkts).

136 Šis princips tostarp prasa, ka paziņojumam par iebildumiem, ko Komisija adresē uzņēmumam, kuram tā paredz uzlikt sodu par konkurences tiesību normu pārkāpumu, ir jāietver visi norādītie būtiskie fakti par šo uzņēmumu — tādi kā pārmestie fakti, to kvalificēšana un pierādījumi, uz kuriem pamatojas Komisija, lai šis uzņēmums varētu pienācīgi norādīt savus argumentus pret to uzsāktajā administratīvajā procesā (skat. iepriekš 135. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Papierfabrik August Koehler* u.c./Komisija, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

137 It īpaši paziņojumā par iebildumiem ir nepārprotami jāprecizē juridiskā persona, kurai varēs piespriest naudas sodus, paziņojums ir jāadresē šai personai un tajā jābūt norādītam, kādā statusā šai personai tiek pārmesti apgalvotie fakti (šajā ziņā skat. iepriekš 135. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Papierfabrik August Koehler* u.c./Komisija, 37. un 38. punkts).

138 Būtībā tieši ar paziņojumu par iebildumiem attiecīgais uzņēmums tiek informēts par visiem būtiskajiem elementiem, uz kuriem Komisija pamatojas šajā procesa posmā. Līdz ar to tikai pēc minētā paziņojuma nosūtīšanas attiecīgais uzņēmums var pilnībā atsaukties uz savām tiesībām uz aizstāvību (skat. Tiesas 2007. gada 25. janvāra spriedumu lietā C-407/04 P *Dalmine*/Komisija, Krājums, I-829. lpp., 59. punkts un tajā minētā judikatūra, un iepriekš 126. punktā minēto spriedumu lietā *AC-Treuhand*/Komisija, 48. punkts).

139 Attiecībā uz pirmo prasītāja iebildumu, saskaņā ar kuru Komisija ir pārkāpusi tā tiesības uz aizstāvību, attiecībā uz prasītāju neveicot nevienu izmeklēšanas pasākumu, pirms tam tika nosūtīts paziņojums par iebildumiem, ir jānorāda, ka, lai gan lietas dalībnieki minēto paziņojumu nav iesnieguši Vispārējai tiesai, tomēr no prasītāja 2007. gada 27. septembra apsvērumiem, atbildot uz minēto paziņojumu, skaidri izriet, ka Komisija to informēja, ka tā gatavojas to vainot *Arkema France* prettiesiskajā rīcībā, pamatojoties uz prezumpciju par izšķirošas ietekmes īstenošanu. Prasītājam tātad bija zināms minētajā paziņojumā pret to izvirzītais iebildums, tam bija iespēja

atbildēt, un tas arī tiešām rakstveidā atbildēja uz minēto paziņojumu. Turklāt tas neapstrīd, ka tam bija iespēja sniegt apsvērumus par minēto paziņojumu un ka tas tiešām sniedza apsvērumus uzklausīšanas laikā pie uzklausīšanas amatpersonas.

140 Tas, ka Komisija attiecībā uz prasītāju neveica nevienu izmeklēšanas pasākumu, pirms tam tika nosūtīts paziņojums par iebildumiem, kā arī tas, kā prasītājs turklāt norāda, ka Komisija iepriekšējos lēmumos uz to bija vai nebija attiecinājusi atbildību par citiem meitassabiedrības pārkāpumiem, nevar likt apšaubīt secinājumu, saskaņā ar kuru Komisija varēja to informēt par iebildumiem, kas pret to pirmo reizi izvirzīti minētajā paziņojumā. Prasītājs varēja administratīvajā procesā atbilstoši izteikt savu viedokli par Komisijas paziņojumā par iebildumiem apgalvoto faktu un apstākļu patiesumu un atbilstību, gan atbildot uz minēto paziņojumu, gan uzklausīšanas laikā pie uzklausīšanas amatpersonas.

141 Līdz ar to Komisija nav pārkāpusi prasītāja tiesības uz aizstāvību, attiecībā uz to neveicot nevienu izmeklēšanas pasākumu, pirms tam tika nosūtīts paziņojums par iebildumiem.

142 Pārējie argumenti, ko prasītājs ir izvirzījis, neatspēko šo secinājumu.

143 Pirmkārt, attiecībā uz argumentu, kuru prasītājs izvirzīja tiesas sēdē un saskaņā ar kuru Komisija ir pārkāpusi tā pamattiesības, kādas atzītas Kopienu judikatūrā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, kļūdaini uzskatot, ka pamattiesības ir jābauda uzņēmumam, nevis katrai juridiskajai personai atsevišķi, tas ir jānoraida kā nepamatots. Būtībā papildus tam, ka nedz no apstrīdētā lēmuma, nedz no Komisijas procesuālajiem dokumentiem neizriet, ka tā būtu formulējusi šādu apsvērumu, ir jākonstatē, kā izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 66. apsvēruma un no minētā

lēmuma rezolutīvās daļas 4. panta, ka Komisija nosūtīja paziņojumu par iebildumiem un apstrīdēto lēmumu prasītājam un *Arkema France* katram atsevišķi, tādējādi gan administratīvajā procesā, gan pēc tā ievērojot ikvienas no šīm abām sabiedrībām tiesības uz aizstāvību.

144 Otrkārt, arguments, saskaņā ar kuru no iepriekš 126. punktā minētās judikatūras izriet, ka Komisija šajā gadījumā kļūdaini uzskatīja, ka tai attiecībā pret prasītāju nav jāievēro īpaša rūpība, arī ir jānoraida kā nepamatots.

145 Vispirms iepriekš 126. punktā minētajā spriedumā lietā *Thyssen Stahl*/Komisija (31. punkts) Tiesa lēma, ka ir jākonstatē, ka Komisija pārkāpj kāda uzņēmuma tiesības uz aizstāvību, ja pastāv iespēja, ka Komisijas pieļautas nepilnības dēļ administratīvajam procesam varētu būt atšķirīgs iznākums. Tiesa minētajā punktā arī uzskatīja, ka uzņēmums pierāda, ka šāds pārkāpums ir noticis, ja tas pienācīgi pierāda nevis to, ka Komisijas lēmuma saturs būtu bijis atšķirīgs, bet to, ka šis uzņēmums gadījumā, ja nepilnība nebūtu pieļauta, būtu varējis labāk nodrošināt savu aizstāvību, piemēram, tāpēc, ka tas būtu varējis savai aizstāvībai izmantot dokumentus, kuriem tam administratīvajā procesā bija liegts piekļūt. Šajā gadījumā ir jākonstatē, ka prasītājs nepierāda, ka tas, ka Komisija attiecībā pret to nebija veikusi nevienu izmeklēšanas pasākumu, pirms tam tika nosūtīts paziņojums par iebildumiem, būtu varējis likt šai pēdējai nonākt pie atšķirīga iznākuma apstrīdētajā lēmumā. Būtībā pretēji tam, ko prasītājs apgalvo, tam bija iespēja, balstoties uz paziņojumu par iebildumiem, darīt zināmus savus apsvērumus par grupas *Elf Aquitaine* darbības veidu, tā attiecībām ar *Arkema France*, kā arī tā apgalvoto tikai pasīvo nozīmi tās *Arkema France* darbības pārvaldībā, kas saistīta ar nātrija hlorātu.

146 Pēc tam iepriekš 126. punktā minētajā spriedumā lietā *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija (48.–50. un 56. punkts) Tiesa lēma, ka ir jāizvairās no tā, ka tiesības uz aizstāvību var tikt nenovēršami apdraudētas pārmērīgi ilgas lietas izskatīšanas dēļ un ka šis ilgums var būt šķērslis pierādījumu savākšanai ar mērķi atspēkot tādu darbību esamību, kuru dēļ attiecīgos uzņēmumus var saukt pie atbildības. Šajā gadījumā ir jānorāda, ka prasītājs neizvirza nevienu konkrētu faktu, kas pierādītu, ka izmeklēšanas posms procesā, kura rezultātā tika pieņemts apstrīdētais lēmums, būtu bijis pārmērīgi ilgs un tādējādi bijis šķērslis tam, ka prasītājs var iesniegt pierādījumus, ar kuriem var atspēkot prezumpciju par izšķirošu ietekmi.

147 Visbeidzot iepriekš 126. punktā minētajā spriedumā lietā *AC-Treuhand*/Komisija (56. punkts) Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisijai ir pienākums informēt attiecīgo uzņēmumu pirmā attiecībā pret to veiktā pasākuma laikā, tostarp lūgumos sniegt informāciju, kurus tā šim uzņēmumam nosūtījusi atbilstoši Regulas Nr. 17 11. pantam, tostarp par izmeklēšanas priekšmetu un mērķi. Minētā sprieduma 58. punktā Vispārējā tiesa arī atgādināja, ka no judikatūras izriet, ka tikai tādā gadījumā, ja Komisijas pieļautā nepilnība ir tāda, kas var konkrēti ietekmēt administratīvajā procesā iesaistītā uzņēmuma tiesības uz aizstāvību, šāda nepilnība var novest pie tā, ka Komisijas galīgais lēmums tiek atcelts. Šajā gadījumā papildus tam, ka no minētā sprieduma nevar secināt, ka Komisijai būtu pienākums, kā prasītājs to apgalvo, veikt izmeklēšanas pasākumus attiecībā pret uzņēmumu pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas, ja tā uzskata, ka tās rīcībā ir informācija, kas pamato šāda paziņojuma nosūtīšanu, ir jānorāda, ka prasītājs neizvirza nevienu konkrētu faktu, kas pierādītu, ka tam tādējādi tikusi liegta iespēja iesniegt pierādījumu, ka tam nebija izšķirošas ietekmes uz *Arkema France*.

148 Treškārt, attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru Komisija ir pārkāpusi labas prakses kodeksu, neveicot [pret prasītāju] nevienu izmeklēšanas pasākumu, ir jākonstatē, ka, no vienas puses, minētais kodekss, kurš saskaņā ar tā 5. punktu ir jāpiemēro tikai izskatīšanā esošajām un turpmākajām lietām, sākot ar tā publicēšanu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, tika pieņemts pēc apstrīdētā lēmuma un tādējādi

nav piemērojams šajā lietā. No otras puses, katrā ziņā ir jānorāda, ka minētā kodeksa 14. punktā, atsaucoties uz iepriekš 126. punktā minēto spriedumu lietā *AC-Treuhand*/Komisija (56. punkts), ir paredzēts, ka "izmeklēšanas pirmā pasākuma laikā (parasti — lūgums sniegt informāciju vai pārbaude) uzņēmumus informē, ka attiecībā uz tiem tiek veikta pirmstiesas izmeklēšana, kā arī par šīs izmeklēšanas priekšmetu un mērķi". Tādējādi, neesot vajadzībai lemt par minētā kodeksa juridisko piemērojamību, jebkurā gadījumā ir jākonstatē, ka tas nerada Komisijai nekādu saistošu pienākumu veikt izmeklēšanas pasākumus attiecībā pret uzņēmumiem pirms paziņojuma par iebildumiem pieņemšanas.

149 Līdz ar to pirmais prasītāja iebildums ir jānoraida kā nepamatots.

150 Attiecībā uz prasītāja otro iebildumu, saskaņā ar kuru Komisija ir pārkāpusi tā tiesības uz aizstāvību tiktāl, ciktāl tā rūpīgi nepārbaudīja visus pierādījumu kopuma elementus, ko prasītājs bija iesniedzis, lai atspēkotu prezumpciju par izšķirošu ietekmi, ir jākonstatē, ka, pirmkārt, kā Komisija norāda, prasītājs nenosauc nevienu apstrīdētajā lēmumā minētu faktisku vai tiesisku elementu, par kuru tas nebūtu varējis sniegt paskaidrojumus atbildē uz paziņojumu par iebildumiem. Otrkārt, ir jāatsaucas uz apstrīdētā lēmuma preambulas 397.–415. apsvērumu, lai konstatētu, ka Komisija uz argumentiem, kurus *Arkema France* un prasītājs izvirzīja savos apsvērumos, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem, ir atbildējusi pamatoti un izsmeļoši. Līdz ar to Komisijai nevar pārmest, ka tā šajā sakarā ir pārkāpusi prasītāja tiesības uz aizstāvību.

151 Tādējādi prasītāja otrais iebildums, kā arī pirmā daļa kopumā ir jānoraida kā nepamatoti.

Par otro daļu — pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principa pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

152 Prasītājs apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu. Šajā gadījumā šis pārkāpums izrietot no tā, ka tā vietā, lai minētu konkrētus elementus, kas sniedz atšķirīgu skaidrojumu par lietas faktiem, kādi izriet no prasītāja iesniegtā pierādījumu kopuma, Komisija esot tikai izvirzījusi jaunus pieņēmumus un prezumpcijas, lai gan saskaņā ar judikatūru prasītājs bija iesniedzis vēl vienu ticamu faktu izskaidrojumu, kas bija pretējs Komisijas izraudzītajam.

153 Tiesas sēdē prasītājs piebilda, ka tas, ka attiecībā pret viņu Komisija neveica izmeklēšanu, izraisīja pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principa pārkāpumu tiktāl, ciktāl tas būtu varējis "saglabāt pierādījumus" un "nodrošināties pret apsūdzību par iejaukšanos meitassabiedrības darbībā".

154 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

Vispārējās tiesas vērtējums

155 Prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu tiktāl, ciktāl tad, kad tas iesniedza pierādījumu kopumu, kas veidoja ticamu izskaidrojumu tam, ka *Arkema France* darbojās autonomi, Komisijai bija pienākums sniegt konkrētus pierādījumus, kas apstiprina prezumpciju par izšķirošu ietekmi.

156 Ir jāatgādina, ka pušu procesuālo tiesību vienlīdzības princips, kā arī tostarp sacīkstes princips, ir vienīgi taisnīgas tiesas jēdziena elementi (pēc analoģijas skat. Tiesas 2007. gada 26. jūnija spriedumu lietā C-305/05 *Ordre des barreaux francophones et germanophone* u.c., Krājums, I-5305. lpp., 31. punkts; 2009. gada 2. decembra spriedumu lietā C-89/08 P Komisija/Īrija u.c., Krājums, I-11245. lpp., 50. punkts, kā arī 2009. gada 17. decembra spriedumu lietā C-197/09 RX-II *M/EMEA* (pārskatīšana), Krājums, I-12033. lpp., 39. un 40. punkts). Tas tostarp paredz pienākumu dot katram lietas dalībniekam saprātīgu iespēju aizstāvēt savas tiesības apstākļos, kas tam nerada nelabvēlīgāku situāciju salīdzinājumā ar tā pretinieku (skat. ECT 1993. gada 27. oktobra spriedumu lietā *Dombo Beheer BV* pret Nīderlandi, A sērija, Nr. 274, 33. punkts; 2003. gada 15. jūlija spriedumu lietā *Ernst* u.c. pret Beļģiju, 60. punkts, un 2006. gada 18. aprīļa spriedumu lietā *Vezon* pret Franciju, 31. punkts).

157 Šajā gadījumā pretēji tam, ko apgalvo prasītājs, tas neatradās nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar Komisiju tāpēc, ka šī pēdējā pret to bija izvirzījusi prezumpciju par izšķirošu ietekmi, kas balstīta uz kapitāla saiknēm ar *Arkema France*.

158 Būtībā, tā kā, pirmkārt, kā tika konstatēts iepriekš 57. punktā, Komisija pamatoti prezumēja prasītāja izšķirošo ietekmi uz *Arkema France*, pamatojoties uz to, ka prasītājam piederēja gandrīz viss [*Arkema France*] pamatkapitāls, un, otrkārt, kā izriet no iepriekš 139. un 140. punktā minētajiem konstatējumiem, prasītājs varēja apsvērumos, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem, un uzklausīšanā pie uzklausīšanas amatpersonas iesniegt visus tiesiskos un faktiskos elementus, lai atspēkotu šo prezumpciju, Komisija šajā gadījumā nav pārkāpusi pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu.

159 Arguments, kuru prasītājs izvirzīja tiesas sēdē un saskaņā ar kuru Komisija ir pārkāpusi pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu tiktāl, ciktāl prasītājs tad, ja attiecībā pret viņu tiktu veikta izmeklēšana, būtu varējis "saglabāt pierādījumus", ka *Arkema France* rīkojās autonomi, un tādējādi "nodrošināties pret apsūdzību par iejaukšanos

meitassabiedrības darbībā", ir jānoraida kā nepamatots. Būtībā vispirms ir jāatgādina, ka prasītājs, kas bija *Arkema France* mātessabiedrība, kad Komisija 2004. gada 10. septembrī šim pēdējam adresēja lūgumu sniegt informāciju, sākot ar šo datumu, varēja savākt iespējamos pierādījumus par meitassabiedrības autonomiju. Turklāt prasītāja arguments šajā sakarā nav pamatots ne ar vienu konkrētu elementu, kas pierādītu, ka pierādījumi, kuri būtu bijuši lietderīgi prasītāja aizstāvībai, būtu pazuduši vai ka apstrīdētais lēmums varētu būt atšķirīgs, ja pret prasītāju tiktu veikts kāds izmeklēšanas pasākums pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas. Visbeidzot minētais arguments katrā ziņā neatspēko iepriekš 158. punktā minēto secinājumu, ka prasītājs varēja apsvērumos, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem, un uzklausīšanā pie uzklausīšanas amatpersonas iesniegt visus tiesiskos un faktiskos elementus, kas bija lietderīgi, lai atspēkotu prezumpciju par izšķirošu ietekmi.

160 Līdz ar to otrā pamata otrā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par trešo daļu — nevainīguma prezumpcijas pārkāpumu

— Lietas dalībnieku argumenti

161 Prasītājs apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi nevainīguma prezumpciju, kas ir pamattiesības, kuras ir garantētas ar EK līgumu un ar ECPAK 6. panta 2. punktu.

162 Pirmām kārtām, prasītājs norāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 409.–411. apsvērumā Komisija to sodīja par EKL 81. panta pārkāpumu, pamatojoties uz prezumpciju, kura nebija apstiprināta ne ar vienu konkrētu elementu un kuras dēļ Komisija neņēma vērā pretējos pierādījumus, ko bija sniedzis prasītājs. Šāds formāls atbildības konstatējums esot balstīts tikai uz mājieniem, ko Vispārējā tiesa nosodīja 2005. gada 6. oktobra spriedumā apvienotajās lietās T-22/02 un T-23/02 *Sumitomo Chemical* un *Sumika Fine Chemicals*/Komisija (Krājums, II-4065. lpp., 106. punkts).

163 Vispirms Komisijai esot vajadzējis pierādīt, pirmkārt, *Arkema France* vainu un, otrkārt, prasītāja vainu īpaši un atsevišķi. Pēc tam prasītāja vaina katrā ziņā netika pierādīta, jo tās atbildība tikusi noteikta, pārkāpjot, pirmkārt, noteikumus, ar kuriem regulē atbildības par pārkāpumu attiecināšanu uz mātessabiedrību, un, otrkārt, prasītāja tiesības uz aizstāvību.

164 Visbeidzot tiesas sēdē prasītājs norādīja, ka tas, ka pret to netika veikta izmeklēšana, parāda, ka Komisija rīkojās, pamatojoties uz aizspriedumu. Pēc prasītāja domām, apstrīdētais lēmums ir balstīts uz šo aizspriedumu, kas "turpinājās procedūras dēļ Komisijā, kura šodien [būtu] pilnīgi nepieņemama, ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas prasības," tiktāl, ciktāl galīgo lēmumu pieņem iestāde, kas vienlaikus ir "atbildīga par izmeklēšanu, procesa ierosināšanu un lēmumu".

165 Otrām kārtām, prasītājs vispirms apgalvo, ka, automātiski attiecinot uz to prezumpciju par izšķirošu ietekmi, Komisija pret to izvirzīja neatspēkojamu vainojamības prezumpciju, kas uzskatāma par *probatio diabolica* un esot nepieņemama. Prasītājs norāda, ka saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru jebkurai prezumpcijai ir jābūt tā ierobežotai, lai tiktu ievērotas tiesības uz aizstāvību (skat. iepriekš 110. punktā minēto ECT spriedumu lietā *Salabiaku* pret Franciju, 28. punkts, un 2002. gada 23. jūlija spriedumu lietā *Janosevic* pret Zviedriju, Nr. 34619/97, 101. punkts). Pēc

tam saskaņā ar Kopienu judikatūru būtu jāizslēdz jebkāda sistemātiska vainojamības prezumpciju izmantošana un jebkuru vainojamības prezumpciju būtu jāspēj efektīvi atspēkot personai, uz kuru tā attiecināta.

166 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

167 Prasītājs būtībā atsaucas uz nevainīguma prezumpcijas pārkāpumu tiktāl, ciktāl Komisija to sodījusi par *Arkema France* izdarītu pārkāpumu, pirmkārt, neapstiprinot prezumpciju par izšķirošu ietekmi un neņemot vērā pierādījumu kopumu, kuru tas bija iesniedzis, lai atspēkotu minēto prezumpciju, un, otrkārt, pārkāpjot tā tiesības uz aizstāvību.

168 Saskaņā ar judikatūru nevainīguma prezumpcija nozīmē, ka ikvienu apsūdzēto uzskata par nevainīgu, kamēr viņa vaina nav konstatēta saskaņā ar likumu. Šādi tā liedz lēmumā, ar kuru izbeidz procesu, jebkādi oficiāli konstatēt un pat jebkādi minēt personas, kas apsūdzēta noteiktā pārkāpumā, atbildību bez iespējām šai personai saņemt visas garantijas, ko parasti piešķir aizstāvības tiesību īstenošanai procesā, kurš risinās atbilstoši parastajai gaitai un kura rezultātā tiek pieņemts nolēmums par pretenziju pamatotību (Vispārējās tiesas 2007. gada 12. oktobra spriedums lietā T-474/04 *Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse*/Komisija, Krājums, II-4225. lpp., 76. punkts).

169 Šajā gadījumā nav noliedzams, ka prasītāja meitassabiedrība atzina attiecīgo pārkāpumu. Pēc tam, kā tika izklāstīts iepriekš 57. punktā, Komisija apstrīdētajā lēmumā pamatoti prezumēja, ka prasītājs bija atbildīgs par meitassabiedrības rīcību tāpēc, ka

tam piederēja vairāk nekā 97 % no tās pamatkapitāla. Tiktāl, ciktāl, kā tika konstatēts iepriekš 107. punktā, prasītājs neatspēkoja prezumpciju par izšķirošu ietekmi, Komisija tādējādi pamatoti uz to attiecināja atbildību par attiecīgo pārkāpumu.

170 Turklāt, kā tika norādīts otrā pamata pirmās daļas par apgalvoto prasītāja tiesību uz aizstāvību pārkāpumu analīzē (skat. iepriekš 139. un 140. punktu), prasītājs administratīvajā procesā varēja pienācīgi darīt zināmu savu viedokli par to faktu un apstākļu patiesumu un atbilstību, kurus Komisija norādījusi paziņojumā par iebildumiem — gan savos apsvērumos, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem, gan uzklausīšanā pie uzklausīšanas amatpersonas —, un tādējādi tas saņēma visas garantijas, ko parasti piešķir aizstāvības tiesību īstenošanai procesā, kurš risinās atbilstoši parastajai gaitai un kura rezultātā tiek pieņemts nolēmums par pretenziju pamatotību.

171 Visbeidzot, kā tika izklāstīts pirmā pamata piektās daļas analīzē (skat. iepriekš 121. punktu), apstāklis, ka prasītājs šajā gadījumā nesniedza pierādījumus, ar kuriem var atspēkot prezumpciju par izšķirošu ietekmi, nenozīmē, ka minēto prezumpciju nekādā gadījumā nevar atspēkot un ka — saskaņā ar to, ko arī norādījis prasītājs — Komisija pret to ir vērsusi neatspēkojamu vainojamības prezumpciju, kas atzīstama par *probatio diabolica*, vai arī ka tā to sodījusi, tikai balstoties uz "aizspriedumu", kuru prasītājam neesot bijusi iespēja atspēkot.

172 No tā izriet, ka Komisija nav pārkāpusi nevainīguma prezumpciju, prezumējot prasītāja izšķirošo ietekmi uz tā meitassabiedrību.

173 Turklāt tiktāl, ciktāl prasītājs tiesas sēdē būtībā apgalvoja, ka šajā gadījumā tikusi pārkāpta nevainīguma prezumpcija, kāda atzīta Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, jo Komisija ir iestāde, kas ir "atbildīga gan par izmeklēšanu, gan procesa ierosināšanu, gan lēmumu", ir jākonstatē, kā to Komisija norādīja mutiski, ka šis iebildums tika izvirzīts novēloti, jo tas pirmo reizi tika minēts tiesas sēdes posmā un to nevar uzskatīt par paplašinājumu šim pamatam, kāds tas tika izvirzīts prasības pieteikumā un saskaņā ar kuru prezumpcija par izšķirošu ietekmi, uz kuras Komisija pamatojās apstrīdētajā lēmumā, ir pretrunā nevainīguma prezumpcijai. Tādējādi šis iebildums ir jānoraida kā nepieņemams saskaņā ar Reglamenta 48. panta 2. punktu.

174 Līdz ar to otrā pamata trešā daļa ir jānoraida daļēji kā nepamatota un daļēji kā nepieņemama.

Par ceturto daļu — personiskās atbildības un sodu individualitātes principa pārkāpumu

— Lietas dalībnieku argumenti

175 Prasītājs apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi personiskās atbildības principu un ar to saistīto sodu individualitātes principu, no vienas puses, pieņemot tāda iespējama uzņēmuma pastāvēšanu un atbildību, kuru veido pats prasītājs un *Arkema France*, un, no otras puses, piespriežot prasītājam samaksāt, pirmkārt, naudas sodu, kurš tam tika uzlikts solidāri ar *Arkema France*, un, otrkārt, individuālu naudas sodu, lai gan Komisijai būtu bijis jāatzīst, ka pastāv divas atsevišķas ekonomiskas vienības, jo nav konkrētu elementu, kas var apstiprināt prezumpciju par izšķirošu ietekmi. Minēto

principu pārkāpumu apstiprinot apstrīdētā lēmuma preambulas 313. un 315. apsvērums, kuros ir atsauce uz pārkāpuma izdarītāja un līdzizdarītāja jēdzieniem. Tādējādi Komisija esot kļūdaini kvalificējusi prasītāju par attiecīgā pārkāpuma līdzizdarītāju.

176 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

177 Prasītājs būtībā apgalvo, ka, attiecinot uz prasītāju atbildību par attiecīgo pārkāpumu, Komisija ir pārkāpusi personiskās atbildības un sodu individualitātes principus.

178 Atbilstoši sodu un sankciju individualitātes principam fizisku vai juridisku personu var sodīt tikai par pārkāpumiem, kurus tai individuāli pārmet (Vispārējās tiesas 2001. gada 13. decembra spriedums apvienotajās lietās T-45/98 un T-47/98 *Krupp Thyssen Stainless* un *Acciai speciali Terni*/Komisija, *Recueil*, II-3757. lpp., 63. punkts), un šo principu piemēro visos administratīvajos procesos, kuru rezultātā var piespriest sodus saskaņā ar konkurences noteikumiem (Vispārējās tiesas 2006. gada 4. jūlija spriedums lietā T-304/02 *Hoek Loos*/Komisija, Krājums, II-1887. lpp., 118. punkts).

179 Tomēr, kā izriet no šī sprieduma 45.–50. punktā izklāstītās judikatūras, šis princips ir jāsaskaņo ar uzņēmuma jēdzienu EKL 81. panta izpratnē. Tādējādi, ja ekonomiska vienība pārkāpj konkurences noteikumus, tai saskaņā ar personiskās atbildības principu ir jāatbild par šo pārkāpumu.

180 Kā tika izklāstīts iepriekš 105. punktā, apstāklis, kas Komisijai ļāva pieņemt lēmumu par naudas sodu piemērošanu sabiedrību grupas mātessabiedrībai, ir nevis tas, ka mātessabiedrība būtu pamudinājusi savu meitassabiedrību izdarīt pārkāpumu vai, *a fortiori*, ka mātessabiedrība pati būtu iesaistīta pārkāpumā, bet gan tas, ka abas sabiedrības veido vienotu uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē (šajā ziņā skat. iepriekš 55. punktā minēto spriedumu lietā *Michelin*/Komisija, 292. punkts). Līdz ar to prasītājs tika personiski sodīts par pārkāpumu, kuru, kā tiek uzskatīts, tas izdarīja to ekonomisko un tiesisko saikņu dēļ, kuras to saistīja ar *Arkema France* un kuras tam ļāva ietekmēt šī pēdējā rīcību tirgū.

181 No tā izriet, ka atbildības par attiecīgo pārkāpumu attiecināšana uz prasītāju nav pretrunā sodu un sankciju individualitātes principam.

182 Šajā sakarā kā nepamatots ir jānoraida prasītāja arguments, saskaņā ar kuru no apstrīdētā lēmuma preambulas 313. un 315. apsvēruma izriet, ka Komisija to kļūdaini uzskatīja par pārkāpuma līdzizdarītāju vai izdarītāju. Būtībā papildus tam, ka minētajos apsvērumos Komisija neveic šādu kvalifikāciju attiecībā uz prasītāju, no tā, ja lasa kopā apstrīdētā lēmuma preambulas 367.–375., 386., 387., 396. un 415. apsvērumu, skaidri izriet, ka Komisija uzskatīja, ka tiktāl, ciktāl prasītājam bija izšķiroša ietekme uz *Arkema France* un ciktāl tie tādējādi veidoja vienotu uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē, šīs sabiedrības, kas veidoja uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē, kurš bija izdarījis pārkāpumu, bija jāatzīst par atbildīgām.

183 Līdz ar to otrā pamata ceturtā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par piekto daļu — sodu tiesiskuma principa pārkāpumu

— Lietas dalībnieku argumenti

184 Prasītājs apgalvo, ka, pārkāpjot personiskās atbildības un sodu individualitātes principus, Komisija ir pārkāpusi sodu tiesiskuma principu. Tas apgalvo, ka tika sodīts, neraugoties uz to, ka nav nevienas tiesību normas, kas paredz uzņēmumam sodu par pārkāpumu, kurš nav pierādīts. Pirmkārt, Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkts ļaujot Komisijai sodīt tikai uzņēmumus, "kas piedalās pārkāpumā". Otrkārt, pamatnostādnēs esot paredzēts, ka Komisijas sodu uzlikšanas pilnvaras ir jāīsteno, tikai "ievērojot ierobežojumus, kas noteikti [Regulā Nr. 1/2003]".

185 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

186 Prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi sodu tiesiskuma principu, uzliekot tam sodu, lai gan Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā un pamatnostādnēs šāds sods nav paredzēts.

187 Saskaņā ar judikatūru sodu tiesiskuma princips prasa, ka tiesību normā ir skaidri noteikti pārkāpumi un sodi, ko ar to uzliek. Šis nosacījums ir izpildīts tad, ja attiecīgā persona no atbilstošās normas formulējuma, un vajadzības gadījumā izmantojot tiesu sniegto normas interpretāciju, var uzzināt, par kādām darbībām vai bezdarbību tai iestāsies krimināltatbildība (iepriekš 130. punktā minētais spriedums lietā *Evonik Degussa*/Komisija un Padome, 39. punkts).

188 Ir jānorāda, ka saskaņā ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu Komisija ar lēmumu var uzlikt naudas sodus uzņēmumiem, kas pārkāpj EKL 81. panta noteikumus.

189 Šajā gadījumā, ņemot vērā iepriekš 188. punktā minētos noteikumus un tiktāl, ciktāl tika uzskatīts, ka prasītājs un tā meitassabiedrība *Arkema France* veido vienotu uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē, Komisija, nepārkāpjot sodu tiesiskuma principu, saskaņā ar iepriekš 50. punktā minēto judikatūru varēja uzlikt naudas sodu juridiskajām personām, kas ir daļa no minētā uzņēmuma.

190 Attiecīgi otrā pamata piektā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par sesto daļu — vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu

— Lietas dalībnieku argumenti

191 Prasītājs apgalvo, ka vienlīdzīgas attieksmes princips, saskaņā ar kuru atbilstoši judikatūrai līdzīgas situācijas nevar aplūkot atšķirīgi, šajā gadījumā ir ticis pārkāpts divkārt.

192 Pirmām kārtām, prasītājs apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu tiktāl, ciktāl lēmumā "Organiskie peroksīdi" atbildība par pārkāpumu, kurā

bija piedalījies *Arkema France*, uz to netika attiecināta, lai gan laikā, kad norisinājās fakti, par kuriem ir runa minētajā lēmumā, grupa *Elf Aquitaine* tika pārvaldīta tāpat kā laikā, kad norisinājās fakti, par kuriem ir runa apstrīdētajā lēmumā. Prasītājs šajā sakarā piebilst, ka Komisija ir pārkāpusi arī tiesiskās drošības principu.

193 Prasītājs it īpaši norāda, ka Komisijas argumenti, saskaņā ar kuriem tas, ka iepriekš tā uz prasītāju nebija attiecinājusi atbildību par attiecīgo pārkāpumu, tai neliedz šādi attiecināt atbildību apstrīdētajā lēmumā, ka tai ir plaša rīcības brīvība naudas sodu jomā un ka tās līdzšinējā lēmumu pieņemšanas prakse tai nav saistoša, ir jānoraida. Pirmkārt, neesot saskanīgi, ka identiskās situācijās Komisija var uz to attiecināt vai neattiecināt atbildību par pārkāpumu. Otrkārt, šīs tiesības neietilpstot rīcības brīvībā, kas tai atzīta, lai nodrošinātu konkurences noteikumu efektīvu piemērošanu, bet gan esot gluži vienkārši patvaļīgas, nepastāvot iespējai Savienības tiesām veikt pārbaudi.

194 Otrām kārtām, prasītājs apgalvo, ka ir ticis pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips starp viņu pašu, no vienas puses, un *Akzo Nobel* un *ELSA*, no otras puses. Šajā sakarā tas norāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 378.–382. un 481.–483. apsvērumā Komisija izraugās konkrētu pierādījumu kopumu, lai apstiprinātu prezumpciju par izšķirošu attieksmi attiecībā pret *EKA* un *ELSA*, bet nesniedz konkrētus pierādījumus attiecībā uz prasītāju, lai to vainotu *Arkema France* pārkāpumā. Tomēr nekas neattaisnojot šādu atšķirīgu attieksmi.

195 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

196 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru vienlīdzīgas attieksmes princips prasa, lai līdzīgas situācijas netiktu aplūkotas atšķirīgi un dažādas situācijas netiktu aplūkotas vienādi, ja vien tādai pieejai nav objektīva attaisnojuma (skat. Tiesas 2007. gada 3. maija spriedumu lietā C-303/05 *Advocaten voor de Wereld*, Krājums, I-3633. lpp., 56. punkts un tajā minētā judikatūra).

197 Prasītāja pirmais iebildums, saskaņā ar kuru Komisija ir pārkāpusi gan vienlīdzīgas attieksmes, gan tiesiskās drošības principu tiktāl, ciktāl tā uz prasītāju neattiecināja atbildību par pārkāpumu, par kuru ir runa lēmumā "Organiskie peroksīdi", ir jānoraida kā nepamatots. Būtībā, pirmkārt, tā kā laikā starp lēmuma "Organiskie peroksīdi" un apstrīdētā lēmuma pieņemšanu Komisija jau bija attiecinājusi uz prasītāju atbildību par pārkāpumiem, kas konstatēti trijos lēmumos, proti, lēmumā "Monohloretiķskābe", lēmumā "Ūdeņraža pārskābe" un lēmumā "Metakrilāti", prasītājam nevarēja būt nezināmi šādas atbildības attiecināšanas nosacījumi. Otrkārt, ir jāatgādina, ka saskaņā ar to, kas tika minēts iepriekš 60. punktā, tā kā Komisijai ir iespēja, bet ne pienākums, atbildību par pārkāpumu attiecināt uz mātessabiedrību un šādas atbildības attiecināšanas nosacījumi šajā lietā bija izpildīti, tas vien, ka Komisija šādi neattiecināja atbildību lēmumā "Organiskie peroksīdi", nenozīmē, ka tai ir jāveic tāds pats vērtējums apstrīdētajā lēmumā.

198 Turklāt prasītāja arguments, saskaņā ar kuru tas, ka Komisijai ir rīcības brīvība, kura tai ļauj vainot mātessabiedrību meitassabiedrības pārkāpumā, ir patvaļīgi, ir jānoraida kā nepamatots. Būtībā, lai gan Komisijai saskaņā ar iepriekš 60. punktā minēto judikatūru ir rīcības brīvība lemt, vai atbildība par pārkāpumu ir attiecināma uz mātessabiedrību, tomēr tās lēmums šādi attiecināt atbildību kā šajā gadījumā ir pakļauts

Savienības tiesu kontrolei, jo tām ir pienākums pārbaudīt, vai atbildības attiecināšanas nosacījumi ir izpildīti.

199 Līdz ar to prasītāja pirmais iebildums ir jānoraida kā nepamatots.

200 Prasītāja otrais iebildums, saskaņā ar kuru tas apstrīdētajā lēmumā ir cietis no diskriminējošas attieksmes salīdzinājumā ar *Akzo Nobel* un *ELSA* tiktāl, ciktāl atšķirībā no šiem pēdējiem Komisija atturējās sniegt konkrētus pierādījumus attiecībā uz prasītāju, lai to vainotu attiecīgajā pārkāpumā, ir jānoraida kā nepamatots.

201 Pirmkārt, šī iebilduma pamatā ir apstrīdētā lēmuma kļūdaina interpretācija. Būtībā, tāpat kā Komisija izvirzīja papildu pierādījumus, lai apstiprinātu prezumpciju par *Akzo Nobel* izšķirošo ietekmi uz meitassabiedrību *EKA* (apstrīdētā lēmuma preambulas 378. apsvērums) un *ELSA* izšķirošo ietekmi uz meitassabiedrību *Finnish Chemicals* (apstrīdētā lēmuma preambulas 481. apsvērums), tā arī minēja pierādījumus, kas ir vērsti uz to, lai apstiprinātu prezumpciju par prasītāja izšķirošo ietekmi uz *Arkema France* (apstrīdētā lēmuma preambulas 386. apsvērums).

202 Otrkārt, pat tad, ja Komisija apstrīdētajā lēmumā būtu apstiprinājusi prezumpciju par izšķirošu ietekmi tikai attiecībā uz *Akzo Nobel* un tā meitassabiedrību *EKA*, kā arī attiecībā uz *ELSA* un tā meitassabiedrību *Finnish Chemicals*, bet nevis attiecībā uz prasītāju un tā meitassabiedrību, tas neliktu apšaubīt minētā lēmuma likumību. Būtībā, kā izriet no iepriekš 77. punktā izklāstītā vērtējuma, Komisijai nebija pienākuma apstiprināt minēto prezumpciju, ņemot vērā, ka *Elf Aquitaine* piederēja gandrīz viss meitassabiedrības pamatkapitāls. Līdz ar to, pat pieņemot, ka minētie uzņēmumi

atradās līdzīgā situācijā, tas, ka Komisija nolēma apstiprināt prezumpciju par izšķirošu ietekmi tikai attiecībā uz dažiem no tiem, nevar izraisīt apstrīdētā lēmuma atcelšanu.

203 Tādējādi prasītāja otrais iebildums, kā arī sestā daļa kopumā ir jānoraida kā nepamatoti.

204 Tā kā visas sešas otrā pamata daļas ir jānoraida daļēji kā nepamatotas, daļēji kā nepieņemamas un daļēji kā neefektīvas, šis pamats ir jānoraida kopumā.

Par trešo pamatu — prasītāja iesniegtā pierādījumu kopuma sagrozīšanu

Lietas dalībnieku argumenti

205 Prasītājs apgalvo, ka pamatojums, kuru Komisija minējusi apstrīdētā lēmuma preambulas 400.–404. apsvērumā, lai noraidītu tā iesniegtā pierādījumu kopuma elementus, parāda, ka Komisija ir sagrozījusi dažus no šiem pierādījumiem, izmantojot ekstrapolācijas, pieņēmumus un prezumpcijas, kas nav pierādīti. Turklāt apstrīdētā lēmuma preambulas 404. apsvērumā minētais Komisijas apgalvojums, ka šīs lietas fakti atbilst šādiem aptuveniem pieņēmumiem, apstiprinot, ka Komisija ir sagrozījusi minētos pierādījumus.

206 Komisija iebilst pret šo argumentāciju.

Vispārējās tiesas vērtējums

207 Vispirms ir jākonstatē, ka šī pamata atbalstam prasītājs neizvirza nevienu konkrētu elementu, kas apstiprinātu tā apgalvojumu, saskaņā ar kuru Komisija ir sagrozījusi pierādījumu kopumu, ko prasītājs iesniedzis, lai atspēkotu prezumpciju par izšķirošu ietekmi. Pēc tam, tā kā prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija ir kļūdaini uzskatījusi, ka pierādījumu kopums, kuru prasītājs tai iesniedza, neatspēko prezumpciju par izšķirošu ietekmi, ir jākonstatē, ka šis pamats ir pirmā pamata ceturtās daļas pārformulējums un līdz ar to ir jānoraida ar tādu pašu pamatojumu kā iepriekš 95.–107. punktā izklāstītais pamatojums, saskaņā ar kuru tika nospriests, ka prasītāja iesniegtais pierādījumu kopums neļauj atspēkot minēto prezumpciju.

208 Līdz ar to trešais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par ceturto pamatu — pamatojuma pretrunām apstrīdētajā lēmumā

209 Prasītājs apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā ir trīs pretrunas, kas to padara par spēkā neesošu. Atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumiem tiesas sēdē, tas apstiprināja, ka tas šajā sakarā min pamatojuma nesniegšanu. Šis pamats ir sadalīts trīs daļās.

Par pirmo daļu — pamatojuma pretrunu attiecībā uz uzņēmuma jēdziena EKL 81. panta 1. punkta izpratnē piemērošanu

— Lietas dalībnieku argumenti

210 Prasītājs apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā ir pamatojuma pretruna attiecībā uz uzņēmuma jēdziena EKL 81. panta 1. punkta izpratnē piemērošanu.

211 Pirmām kārtām, prasītājs norāda, ka, lai gan no apstrīdētā lēmuma preambulas 1. un 320. apsvēruma izriet, ka Komisija uzskatīja, ka minētā lēmuma adresāti tika sodīti sakarā ar piedalīšanos attiecīgajā pārkāpumā, tā vienlaikus pretrunīgā veidā tā paša lēmuma preambulas 69., 384. un 385. apsvērumā norāda, ka [prasītājs] nekad nav piedalījies attiecīgajā pārkāpumā.

212 Otrām kārtām, prasītājs apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā ir pamatojuma pretruna attiecībā uz Komisijas pieņemto uzņēmuma "perimetru [apjomu]" EKL 81. panta 1. punkta izpratnē.

213 Pirmkārt, Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 16. un 385. apsvērumā esot definējusi, ka *Arkema France* ir vienīgais uzņēmums, kas atbildīgs par pārkāpumu, lai gan minētā lēmuma 375. un 415. apsvērumā tā esot uzskatījusi, ka *Arkema France* pārkāpums ir jāattiecina uz [prasītāju].

214 Otrkārt, apstrīdētajā lēmumā esot pretrunas pamatojumā, kas attiecas uz abu prasītājam uzlikto naudas sodu aprēķināšanu. Šajā sakarā prasītājs apgalvo, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā tam uzliek individuālu naudas sodu, lai gan tas nav piedalījies pārkāpumā, nav par to zinājis un abi naudas sodi, kas tam tika uzlikti, tika aprēķināti, pamatojoties uz *Arkema France* parametriem, kurus prasītājs nekādi nevarēja ietekmēt.

215 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

216 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru EKL 253. pantā prasītajam pamatojumam ir jābūt pielāgotam attiecīgā akta būtībai un tam nepārprotami un viennozīmīgi jāatspoguļo iestādes — akta autores — argumentācija, lai ļautu ieinteresētajām personām noskaidrot pieņemtā akta pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt pārbaudi. Netiek prasīts, lai pamatojumā būtu precizēti visi atbilstošie faktiskie un tiesiskie apstākļi, jo jautājums, vai akta pamatojumā ir izpildītas EKL 253. panta prasības, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai šī panta formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tiesību normas, kas regulē attiecīgo jomu (skat. Tiesas 1998. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-367/95 P Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, *Recueil*, I-1719. lpp., 63. punkts un tajā minētā judikatūra, un iepriekš 178. punktā minēto spriedumu lietā *Hoek Loos*/Komisija, 58. punkts).

217 No judikatūras izriet arī tas, ka, ja lēmums par EKL 81. panta piemērošanu attiecas uz vairākiem adresātiem un rada problēmu saistībā ar vainojamību pārkāpumā, tajā ir jābūt ietvertam pietiekamam pamatojumam attiecībā uz katru no tā adresātiem, it īpaši tiem adresātiem, kuri saskaņā ar šī lēmuma noteikumiem ir atbildīgi par šo pārkāpumu (Vispārējās tiesas 1994. gada 28. aprīļa spriedums lietā T-38/92

AWS Benelux/Komisija, *Recueil*, II-211. lpp., 26. punkts). Tādējādi, lai Komisijas lēmums būtu pietiekami pamatots attiecībā uz to meitassabiedrību, kuras izdarījušas pārkāpumu, mātessabiedrībām, tajā ir jāietver izsmeļošs pamatojuma izklāsts, lai pamatotu, ka šīs sabiedrības ir vainojamas pārkāpumā (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1998. gada 14. maija spriedumu lietā T-327/94 *SCA Holding*/Komisija, *Recueil*, II-1373. lpp., 80. punkts).

218 Šajā gadījumā, neesot vajadzībai vērtēt katru no apstrīdētā lēmuma preambulas apsvērumiem, kurus min prasītājs, ir jākonstatē, ka no apstrīdētā lēmuma preambulas 386. un 387. apsvēruma, kas minēti iepriekš 41. un 42. punktā, nepārprotami izriet, ka tas, kā dēļ Komisija nolēma vainot prasītāju *Arkema France* pārkāpumā un uzlikt tam naudas sodus, bija konstatējums, ka prasītājs un *Arkema France* veido vienotu uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē.

219 Tātad, pat tad, ja apstiprinātos prasītāja minētās pamatojuma pretrunas apstrīdētajā lēmumā, tomēr paliktu spēkā tas, ka minētajā lēmumā norādītais pamatojums ļāva, pirmkārt, prasītājam uzzināt viņa apsūdzības un uzlikto naudas sodu pamatojumu, ko pierāda fakts, ka prasītājs tostarp savos pirmajos divos pamatos apstrīd apstrīdētā lēmuma likumību tiktāl, ciktāl Komisija uz to ir attiecinājusi atbildību par attiecīgo pārkāpumu, un astotajā un devītajā pamatā apstrīd, ka tam tika piespriests viens naudas sods solidāri ar *Arkema France* un otrs individuāli, un, otrkārt, Vispārējai tiesai veikt pārbaudi.

220 Turklāt tiktāl, ciktāl prasītājs apgalvo, ka pretruna pamatojumā izriet no tā, ka naudas sodi, kas tam tika uzlikti apstrīdētā lēmuma 2. panta c) un e) punktā, tika aprēķināti, pamatojoties uz *Arkema France* "raksturīgajiem parametriem", šis arguments ir jānoraida kā nepamatots. Būtībā šajā sakarā ir jānorāda, ka papildus tam, ka prasītājs nav norādījis, kādā ziņā šis naudas sodu aprēķins būtu pretrunīgs, individuāla naudas soda uzlikšana un tas, ka šis sods tika aprēķināts, pamatojoties uz *Arkema France* raksturīgajiem parametriem, tieši izriet no pamatnostādņu piemērošanas un tādējādi

tam nav vajadzīgs īpašs pamatojums apstrīdētajā lēmumā. Šādos apstākļos ceturtā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par otro daļu — pamatojuma pretrunu attiecībā uz to, vai prasītājs zināja par attiecīgo pārkāpumu

— Lietas dalībnieku argumenti

221 Prasītājs apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā ir pamatojuma pretruna attiecībā uz to, vai tas varēja zināt par *Arkema France* pārkāpumu. Būtībā sākotnēji Komisija minētajā lēmumā esot apgalvojusi, ka prasītājs noteikti bija informēts par *Arkema France* darbību sakarā ar vienu un to pašu personu klātbūtni prasītāja un *Arkema France* darbinieku vidū, bet tad vēlāk apstrīdētā lēmuma preambulas 401. apsvērumā pretrunīgi esot norādījusi, ka prasītājs varēja nezināt par meitassabiedrības pret konkurenci vērstajām darbībām.

222 Komisija iebilst pret prasītāja argumentāciju.

— Vispārējās tiesas vērtējums

223 Tiktāl, ciktāl prasītājs apgalvo, ka daži apstrīdētā lēmuma pamatojuma elementi ir pretrunīgi attiecībā uz to, vai prasītājs zināja par attiecīgo pārkāpumu, ir jākonstatē,

ka pat tad, ja šādas pretrunas apstiprinātos, tas neietekmētu faktu, ka, tā kā *Arkema France* un prasītājs veidoja vienotu uzņēmumu EKL 81. panta 1. punkta izpratnē, Komisija saskaņā ar iepriekš 45.–55. punktā minēto judikatūru varēja attiecināt uz prasītāju atbildību par attiecīgo pārkāpumu neatkarīgi no tā, vai prasītājs par to zināja un vai tieši piedalījās minētajā pārkāpumā, kas Komisijai nebija jāpierāda. Līdz ar to iespējama pamatojuma pretruna apstrīdētajā lēmumā šajā sakarā katrā ziņā neietekmētu apstrīdētā lēmuma likumību.

224 Līdz ar to ceturtā pamata otrā daļa ir jānoraida kā neefektīva.

Par trešo daļu — pamatojuma pretrunu saistībā ar tās kontroles raksturu, ko mātessabiedrība veic attiecībā uz savu meitassabiedrību, lai to varētu vainot šīs pēdējās izdarītajā pārkāpumā

— Lietas dalībnieku argumenti

225 Prasītājs apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā ir divkārša pamatojuma pretruna.

226 Pirmkārt, prasītājs norāda, ka Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 407. apsvērumā pamatoti apgalvo, ka atbildības par meitassabiedrības pārkāpumu attiecināšana uz mātessabiedrību ir pakļauta pierādījumam par to, ka šī mātessabiedrība faktiski kontrolē meitassabiedrības komercpolitiku. Tomēr analīze, kuru Komisija veica attiecībā

uz prasītāja iesniegto pierādījumu kopumu un kura izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 403. un 404. apsvēruma, parādot, ka Komisija paplašināja šīs prasītāja faktiskās kontroles piemērošanas jomu ārpus meitassabiedrības komercpolitikas.

227 Otrkārt, prasītājs apgalvo, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 403. un 404. apsvērums ir pretrunā apstrīdētā lēmuma preambulas 413. apsvērumam, kurā Komisija apgalvo, ka tā lēmumā "Ūdeņraža pārskābe" pamatojusies tikai uz prezumpciju par prasītāja izšķirošu ietekmi uz meitassabiedrības komercpolitiku.

228 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

229 Prasītājs ar šiem abiem iebildumiem, ko tas izvirza, būtībā apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā ir pamatojuma pretrunas saistībā ar tās kontroles raksturu, kas mātessabiedrībai jāveic attiecībā uz savu meitassabiedrību, lai Komisija uz to varētu attiecināt atbildību par pārkāpumu.

230 Šajā gadījumā ir jākonstatē, ka pat tad, ja apstiprinātos pamatojuma pretrunas apstrīdētajā lēmumā, tās neietekmētu konstatējumu, ka Komisija šajā sakarā nav pārkāpusi pienākumu norādīt pamatojumu, jo, pirmkārt, kā izriet no pirmā pamata ceturtās daļas analīzes (skat. iepriekš 95.–107. punktu), prasītājs varēja uzzināt pamatojumu, kura dēļ Komisija secināja, ka tā iesniegtie pierādījumi neļauj atspēkot prezumpciju

par izšķirošu ietekmi, un līdz ar to arī apstrīdēt tā likumību un, otrkārt, Vispārējā tiesa varēja veikt pārbaudi.

231 Līdz ar to ceturtā pamata trešā daļa ir jānoraida kā nepamatota un ceturtais pamats kopumā ir jānoraida daļēji kā nepamatots un daļēji kā neefektīvs.

Par piekto pamatu — labas pārvaldības principa pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

232 Prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi labas pārvaldības principu.

233 Pirmkārt, Komisija neesot rūpīgi un objektīvi pārbaudījusi visus atbilstošos faktus un it īpaši informāciju, kuru prasītājs tai bija iesniedzis apsvērumos, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem, un kura skaidri un precīzi pierādīja *Arkema France* ekonomisko autonomiju tirgū. Turklāt Komisija neesot individuāli un konkrēti pārbaudījusi prasītāja situāciju.

234 Otrkārt, labas pārvaldības princips uzliekot Komisijai pienākumu piemērot uzņēmumiem tos pašus noteikumus, ko tā attiecina uz sevi. Tomēr apstrīdētā lēmuma preambulas 358. apsvērumā Komisija esot atgādinājusi, ka tai ir tiesības pamatoties uz pierādījumu kopumu, lai pierādītu pārkāpumu, lai gan tā šajā lietā *de facto* liedz šādu

pierādīšanas veidu prasītājam. Prasītājs šajā sakarā atsaucas uz pirmā pamata ceturto un piekto daļu.

235 Treškārt, prasītājs apgalvo, ka pretēji tam, ko Komisija norādīja apstrīdētā lēmuma preambulas 314. apsvērumā, labas pārvaldības princips, kā prasītājs norādījis savos apsvērumos, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem, prasa, lai Komisija atliek apstrīdētā lēmuma pieņemšanu līdz brīdim, kad Vispārējā tiesa pieņems nolēmumu par prasības pieteikumiem, kurus prasītājs iesniedza par lēmumu "Monohloretiķskābe", lēmumu "Ūdeņraža pārskābe" un lēmumu "Metakrilāti". Šajā sakarā prasītājs atgādina, ka fakts, ka tam liek celt jaunu prasību atcelt kādu Komisijas lēmumu, var būt pretrunā procesuālās ekonomijas prasībai, kā Vispārējā tiesa nospriedusi 2004. gada 21. oktobra spriedumā lietā T-36/99 *Lenzing*/Komisija (Krājums, II-3597. lpp.).

236 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

Vispārējās tiesas vērtējums

237 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru gadījumos, kad Savienības iestādēm ir rīcības brīvība, lai tās varētu veikt savus pienākumus, Kopienu tiesību sistēmas garantēto tiesību ievērošanai administratīvajā procesā ir vēl jo lielāka nozīme. Šīs garantijas ietver it īpaši kompetentās iestādes pienākumu rūpīgi un objektīvi izvērtēt visus izskatāmās lietas būtiskos apstākļus (Tiesas 1991. gada 21. novembra spriedums lietā C-269/90 *Technische Universität München*, *Recueil*, I-5469. lpp., 14. punkts; Vispārējās tiesas 1992. gada 24. janvāra spriedums lietā T-44/90 *La Cinq*/Komisija, *Recueil*, II-1. lpp., 86. punkts, un 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-31/99 *ABB Asea Brown Boveri*/Komisija, *Recueil*, II-1881. lpp., 99. punkts).

238 Šajā gadījumā ir jāpārbauda katrs no trim prasītāja iebildumiem, kas ir vērsti uz to, lai pierādītu, ka Komisija ir pārkāpusi labas pārvaldības principu.

239 Pirmkārt, prasītāja iebildums, saskaņā ar kuru Komisija nav rūpīgi un objektīvi pārbaudījusi pierādījumus, kurus tas bija izvirzījis, lai atspēkotu prezumpciju par izšķirošu ietekmi, un nav pārbaudījusi tā konkrēto situāciju, ir jānoraida kā nepamatots. Būtībā papildus faktam, ka prasītājs neizvirza nevienu argumentu vai īpašu pierādījumu, kas apstiprinātu šo iebildumu, no apstrīdētā lēmuma preambulas 396.–415. apsvērumam izriet, ka Komisija pārbaudīja un skaidri noraidīja argumentus, kurus prasītājs izvirzīja, lai atspēkotu minēto prezumpciju.

240 Otrkārt, prasītāja iebildums, saskaņā ar kuru Komisija būtībā pārkāpa labas pārvaldības principu tiktāl, ciktāl tā šajā gadījumā *de facto* noraidīja pierādīšanas veidu ar pierādījumu kopumu, lai atspēkotu prezumpciju par izšķirošu ietekmi, lai gan Komisija pati izmantoja šādu pierādīšanas veidu, ir jānoraida kā nepamatots. Būtībā šajā sakarā ir jākonstatē, ka saskaņā ar to, kas tika izklāstīts saistībā ar pirmā pamata ceturto daļu (skat. iepriekš 95.–107. punktu), Komisija iepriekš pārbaudīja prasītāja iesniegto pierādījumu kopumu un pēc tam uzskatīja, ka tie nevar atspēkot prezumpciju par izšķirošu ietekmi. Komisija tādējādi šajā sakarā nav pārkāpusi labas pārvaldības principu.

241 Treškārt, prasītāja iebildums, saskaņā ar kuru Komisijai atbilstoši labas pārvaldības un procesuālās ekonomijas principiem būtu vajadzējis atlikt šajā tiesvedībā pret to iesākto procesu līdz brīdim, kad Vispārējā tiesa pieņem nolēmumu par prasības pieteikumiem, kurus prasītājs iesniedza par lēmumu "Monohloretiķskābe", lēmumu "Ūdeņraža pārskābe" un lēmumu "Metakrilāti", ir jānoraida kā nepamatots. Būtībā vispirms ir jākonstatē, ka papildus faktam, ka Komisijas lēmumiem ir

piemērojama spēkā esamības prezumpcija tik ilgi, kamēr tie netiek atcelti vai atsaukti (Tiesas 1994. gada 15. jūnija spriedums lietā C-137/92 P Komisija/*BASF* u.c., *Recueil*, I-2555. lpp., 48. punkts), neviens tiesību akts neuzliek Komisijai pienākumu atlikt lēmumu pieņemšanu lietās, kas attiecas uz dažādiem faktiem. Turklāt pretēji tam, ko apgalvo prasītājs, no iepriekš 235. punktā minētā sprieduma lietā *Lenzing*/Komisija (56. punkts) neizriet, ka Komisijai procesuālās ekonomijas iemeslu dēļ šajā gadījumā bija pienākums atlikt apstrīdētā lēmuma pieņemšanu līdz brīdim, kad Vispārējā tiesa pieņem nolēmumu par prasības pieteikumiem, kurus prasītājs iesniedza par citiem lēmumiem, ar kuriem tam uzlikts sods. Būtībā minētā sprieduma 58. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tad, ja tiek grozīts kāds lēmums, par kuru ir iesniegts prasības pieteikums, lietas dalībniekiem var dot atļauju pielāgot savus prasījumus šī jaunā fakta iestāšanās dēļ tiktāl, ciktāl "likt prasītājam iesniegt Vispārējā tiesā jaunu prasību par [..] lēmuma atcelšanu būtu pretrunā pareizai tiesvedībai un procesuālās ekonomijas prasībai".

242 Līdz ar to prasītāja trešais iebildums un piektais pamats kopumā ir jānoraida kā nepamatots.

Par sesto pamatu — tiesiskās drošības principa pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

243 Prasītājs būtībā apgalvo, ka apstrīdētais lēmums nopietni apdraud juridisko drošību, ar kuru tas varēja likumīgi rēķināties, ņemot vērā pastāvīgo judikatūru, ko tas minējis saistībā ar pirmo pamatu.

244 Pirmkārt, atbildības par attiecīgo pārkāpumu attiecināšana uz prasītāju apstrīdētajā lēmumā esot balstīta uz kritēriju, kurš ir vienlaikus gan jauns, gan nesaprotams un kurš atkarīgs no Komisijas labās gribas, neesot nekādiem konkrētiem pierādījumiem par mātessabiedrības iespējamu iejaukšanos meitassabiedrības komercpolitikā.

245 Otrkārt, Komisija apstrīdētajā lēmumā pirmo reizi un bez jebkāda tiesiska pamata esot uzlikusi prasītājam divus atsevišķus, bet kumulatīvus naudas sodus, no kuriem viens, kurš ir individuāls naudas sods, uzlikts to pašu faktu dēļ.

246 Treškārt, prasītājs apgalvo, kā tas jau apgalvoja saistībā ar ceturtā pamata pirmo daļu, ka tiktāl, ciktāl saiknes, kas to vieno ar *Arkema France*, ir identiskas šajā lietā un lietā, kurā Komisija pieņēma lēmumu "Organiskie peroksīdi", nav saprotams, ka Komisija šajās abās lietās ir pieņēmusi divus pilnīgi atšķirīgus risinājumus.

247 Komisija iebilst pret šiem argumentiem.

Vispārējās tiesas vērtējums

248 Pirmām kārtām, prasītāja iebildums, ka Komisija pārkāpa tiesiskās drošības principu tāpēc, ka tā nolēma attiecināt uz prasītāju atbildību par attiecīgo pārkāpumu saskaņā ar "jaunu" un "nesaprotamu" kritēriju, ir jānoraida kā nepamatots. Būtībā, no vienas puses, kā tika konstatēts iepriekš 197. punktā, Komisija pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas bija attiecinājusi uz prasītāju atbildību par pārkāpumiem, par kuriem

sods uzlikts trijos lēmumos, proti, lēmumā "Monohloretiķskābe", lēmumā "Ūdeņraža pārskābe" un lēmumā "Metakrilāti". Līdz ar to prasītājs nevar pamatoti apgalvot, ka tam nebija zināmi nosacījumi atbildības par pārkāpumu attiecināšanai uz mātessabiedrību. No otras puses, katrā ziņā, kā izriet no iepriekš 45.–55. punktā minētās judikatūras, prezumpcija par izšķirošu ietekmi, uz kuras Komisija pamatojās apstrīdētajā lēmumā, lai uzliktu prasītājam sodu, nav nedz "jauna", nedz "nesaprotama".

249 Otrām kārtām, attiecībā uz prasītāja iebildumu, ka Komisija pārkāpa tiesiskās drošības principu, apstrīdētajā lēmumā pirmo reizi un bez jebkāda tiesiska pamata uzliekot prasītājam divus atsevišķus, bet kumulatīvus naudas sodus, no kuriem viens, kurš ir individuāls naudas sods, uzlikts to pašu faktu dēļ, vispirms ir jākonstatē, ka atbilstoši sodiem, kas ir paredzēti Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā un Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā, Komisija var ar lēmumu uzlikt naudas sodus uzņēmumiem, kas pārkāpj EKL 81. pantu. Ir pierādīts, ka Regulas Nr. 17 15. pantā un Regulas Nr. 1/2003 23. pantā paredzēto sodu mērķis ir izskaust prettiesiskas darbības, kā arī novērst to atkārtotu izdarīšanu (skat. Vispārējās tiesas 2006. gada 15. marta spriedumu lietā T-15/02 *BASF*/Komisija, Krājums, II-497. lpp., 218. punkts un tajā minētā judikatūra).

250 Saskaņā ar judikatūru principā fiziskajai vai juridiskajai personai, kas vadīja attiecīgo uzņēmumu pārkāpuma izdarīšanas laikā, ir pienākums par to atbildēt, pat ja lēmuma, ar ko tiek konstatēts pārkāpums, pieņemšanas dienā uzņēmuma vadība ir nonākusi citas personas atbildībā (Tiesas 2000. gada 16. novembra spriedums lietā C-279/98 P *Cascades*/Komisija, *Recueil*, I-9693. lpp., 78. punkts).

251 Lēmumi, kas ir pieņemti, piemērojot EKL 81. pantu, to piemērošanas un izpildīšanas mērķiem tomēr ir jāadresē vienībām, kas ir juridiskas personas (šajā ziņā skat. iepriekš 45. punktā minēto spriedumu lietā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, 59. punkts, un iepriekš 60. punktā minēto spriedumu "PVC II", 978. punkts). Tādēļ, ja Komisija pieņem

lēmumu, piemērojot EKL 81. panta 1. punktu, tai ir jāidentificē fiziska vai juridiska persona vai fiziskas vai juridiskas personas, kuras var tikt uzskatītas par atbildīgām par attiecīgā uzņēmuma rīcību, kuras par to var tikt sodītas un kurām var adresēt lēmumu (šajā ziņā skat. Tiesas 1984. gada 12. jūlija spriedumu lietā 170/83 *Hydrotherm Gerätebau*, *Recueil*, 2999. lpp., 11. punkts).

252 Turklāt ir jāatgādina, ka pamatnostādnes, ko Komisija pieņem naudas sodu aprēķināšanai, nodrošina uzņēmumu tiesisko drošību, jo tās nosaka metodoloģiju, kas Komisijai ir jāizmanto, nosakot naudas sodu apmēru (šajā ziņā skat. Tiesas 2007. gada 8. februāra spriedumu lietā C-3/06 P *Groupe Danone*/Komisija, Krājums, I-1331. lpp., turpmāk tekstā — "Tiesas spriedums lietā *Danone*", 23. punkts). Administrācija atsevišķā gadījumā nevar no tām atkāpties, nenorādot iemeslus, kuri būtu saderīgi ar vienlīdzīgas attieksmes principu (Tiesas 2006. gada 18. maija spriedums lietā C-397/03 P *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, Krājums, I-4429. lpp., 91. punkts).

253 Saskaņā ar pamatnostādņu 9.–11. punktu naudas sodu apmēru nosaka divos posmos. Vispirms atbilstoši minēto pamatnostādņu 12.–26. punktam Komisija nosaka naudas soda pamatsummu, kuru aprēķina, ņemot vērā attiecīgo uzņēmumu pārdošanas apjoma vērtības noteiktu procentuālo daļu, ko reizina ar laiku, cik ilgi [attiecīgie uzņēmumi] bija aizliegtās vienošanās dalībnieki, un kurai pieskaita summu, kas atbilst minētās pārdošanas apjoma vērtības noteiktai procentuālai daļai, lai tos atturētu no dalības aizliegtās vienošanās. Pēc tam atbilstoši minēto pamatnostādņu 27.–29. punktam Komisija var ņemt vērā apstākļus, kas liek samazināt vai palielināt naudas soda apmēru. Minēto pamatnostādņu 28. punktā it īpaši ir norādīts, ka būtībā recidīvu var sodīt ar naudas soda pamatsummas palielinājumu 100 % apmērā par katru iepriekš konstatētu identisku vai līdzīgu pārkāpumu. Turklāt minēto pamatnostādņu 30. un 31. punktā noteiktos apstākļos ir paredzēta papildu palielinājuma summa. It īpaši saskaņā ar minēto pamatnostādņu 30. punktu "Komisija īpašu uzmanību pievērš tam, lai naudas

sodam būtu pietiekami preventīva iedarbība," un "šajā nolūkā tā var palielināt naudas sodu, ko uzliek uzņēmumiem ar īpaši lielu apgrozījumu, kurā ietilpst preces un pakalpojumi, kas nav iesaistīti pārkāpumā". Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Vispārējā tiesa ir uzskatījusi, ka tiktāl, ciktāl kādam uzņēmumam, kura kopējais apgrozījums ir acīmredzami lielāks nekā pārējo aizliegtās vienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums, ir vieglāk savākt līdzekļus tam uzliktā naudas soda samaksai, Komisijai šajā ziņā ir tiesības palielināt minēto naudas sodu, lai nodrošinātu tā pietiekamu preventīvo iedarbību (šajā ziņā skat. 2004. gada 29. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās T-236/01, T-239/01, no T-244/01 līdz T-246/01, T-251/01 un T-252/01 *Tokai Carbon* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1181. lpp., 241. punkts).

254 Šajā gadījumā, no vienas puses, ir jānorāda, ka saskaņā ar to, kas izriet no šī sprieduma 18.–23. punkta, Komisija apstrīdētajā lēmumā atbilstoši pamatnostādņu noteikumiem, kuru saturs ir apkopots iepriekš 253. punktā, uzlika, pirmkārt, *Arkema France* un prasītājam solidāri naudas sodu EUR 22 700 000 apmērā, kas atbilst naudas soda pamatsummai (skat. minētā lēmuma 2. panta c) punktu), otrkārt, individuāli *Arkema France* naudas sodu EUR 20 430 000 apmērā, kas atbilst naudas soda pamatsummas palielinājumam 90 % apmērā recidīva dēļ (skat. minētā lēmuma 2. panta d) punktu), un, treškārt, individuāli prasītājam naudas sodu EUR 15 890 000 apmērā (skat. minētā lēmuma 2. panta e) punktu), kas atbilst naudas soda pamatsummas palielinājumam 70 % apmērā saistībā ar prasītāja lielo apgrozījumu, ko tas gūst, pārdodot preces, uz kurām pārkāpums neattiecas.

255 No otras puses, ir jāuzsver, ka, lai gan attiecīgā pārkāpuma laikā prasītājs un *Arkema France* veidoja vienotu uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē, minētais uzņēmums vairs nepastāvēja apstrīdētā lēmuma pieņemšanas dienā, jo, kā tika izklāstīts iepriekš 1. punktā, prasītājs kopš 2006. gada vairs nekontrolēja *Arkema France*.

256 Šādos apstākļos atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktam Komisija varēja, pirmkārt, uzlikt naudas sodu solidāri prasītājam un *Arkema France*, kas strīdīgo faktu rašanās laikā abas bija sabiedrības, kuras veidoja uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē un kurām bija jāatbild par attiecīgo pārkāpumu, un, otrkārt, lai tiktu ņemts vērā iepriekš 255. punktā minētais apstāklis, uzlikt naudas soda pamatsummas palielinājumu atbilstoši pamatnostādņu 30. punktam tikai prasītājam, kura īpaši lielais apgrozījums salīdzinājumā ar pārējām sodītajām vienībām apstrīdētā lēmuma pieņemšanas dienā, kā Komisija pamatoti konstatēja apstrīdētā lēmuma preambulas 548. un 549. apsvērumā, tam ļāva vieglāk savākt līdzekļus naudas soda samaksai.

257 Tādējādi Komisija, uzliekot solidāri *Arkema France* un prasītājam naudas sodu, kura summu tā pēc tam palielināja par 70 % tikai attiecībā uz prasītāju, rīkojās atbilstoši naudas sodu apmēra noteikšanas pilnvarām, kuras tai ir saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu un kuras tā ir apņēmusies īstenot atbilstoši pamatnostādnēm. Tādējādi prasītāja iebildums, ka Komisija ir pārkāpusi tiesiskās drošības principu, bez jebkāda tiesiska pamata uzliekot tam divus atsevišķus, bet kumulatīvus naudas sodus, ir jānoraida kā nepamatots.

258 Trešām kārtām, prasītāja iebildums, ka Komisija ir pārkāpusi tiesiskās drošības principu "nevienveidīgas argumentācijas" dēļ, kuru tā izmantojusi apstrīdētajā lēmumā un lēmumā "Ūdeņraža pārskābe", ir jānoraida kā nepamatots. Būtībā papildus tam, ka abos šajos lēmumos Komisija identiskā veidā uz prasītāju attiecināja atbildību par attiecīgajiem pārkāpumiem, pamatojoties uz prezumpciju par izšķirošu ietekmi, katrā ziņā ir jāatgādina, kā izriet no iepriekš 60. punktā minētās judikatūras, ka pat tad, ja Komisija iepriekš pieņemtā lēmumā nebūtu šādi attiecinājusi atbildību, tas nekādi neliegtu tā rīkoties vēlāk pieņemtā lēmumā.

259 Līdz ar to sestais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par septīto pamatu — pilnvaru nepareizu izmantošanu

Lietas dalībnieku argumenti

260 Prasītājs apgalvo, ka, attiecinot uz to atbildību par attiecīgo pārkāpumu un uzliekot tam divus kumulatīvus naudas sodus, Komisija ir nepareizi izmantojusi pilnvaras, kādas tai ir atbilstoši Regulai Nr. 1/2003. Būtībā tam uzliktie sodi neatbilstot to leģitīmajam mērķim atbilstoši minētajai regulai, jo Komisija esot centusies palielināt naudas sodu citam uzņēmumam, kas nav prasītājs, proti, tā meitassabiedrībai, kura atzina savu atbildību par attiecīgo pārkāpumu.

261 Komisija iebilst pret šo argumentāciju.

Vispārējās tiesas vērtējums

262 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru lēmums ir pieņemts, nepareizi izmantojot pilnvaras, tikai tad, ja, pastāvot objektīvām, nozīmīgām un saskaņotām pazīmēm, tas ir ticis pieņemts, lai īstenotu citus mērķus, nevis tos, kas norādīti iepriekš (skat. Vispārējās tiesas 1998. gada 16. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-133/95 un T-204/95 *IECC*/Komisija, *Recueil*, II-3645. lpp., 188. punkts un tajā minētā judikatūra).

263 Pirmkārt, tiktāl, ciktāl prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija ir nepareizi izmantojusi pilnvaras, attiecinot uz to atbildību par attiecīgo pārkāpumu, ir jāatgādina, ka saskaņā ar to, kas tika pārbaudīts saistībā ar pirmā pamata piecām daļām, Komisija pamatoti varēja šādi attiecināt atbildību, jo *Arkema France* un prasītājs veidoja vienotu uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē.

264 Otrkārt, tiktāl, ciktāl prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija ir nepareizi izmantojusi pilnvaras, apstrīdētā lēmuma 2. panta e) punktā tam uzliekot individuālu naudas sodu, ir jāatgādina, ka saskaņā ar to, kas tika konstatēts sestā pamata otrā iebilduma analīzē (skat. iepriekš 249.–257. punktu), Komisija tikai prasītājam uzlika naudas soda pamatsummas palielinājumu saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu un atbilstoši pamatnostādņu 30. punktam.

265 Līdz ar to septītais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par astoto pamatu — prasītājam uzliktā individuālā naudas soda nepamatoto raksturu

Lietas dalībnieku argumenti

266 Prasītājs būtībā apgalvo, ka naudas sods, kas tam uzlikts apstrīdētā lēmuma 2. panta e) punktā, nav tiesiski pamatots.

267 Pirmām kārtām, prasītājs uzskata, ka tam uzliktajam naudas sodam EUR 15 890 000 apmērā nav tiesiska pamata un tas pārkāpj vairākus Kopienu tiesību noteikumus un principus.

268 Pirmkārt, individuāla naudas soda uzlikšana prasītājam esot pretrunā EKL 81. panta 1. punktam un Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktam. No vienas puses, nepastāvot ekonomiskai vienotībai ar *Arkema France*, nevarot pamatot prasītājam uzlikto individuālo naudas sodu, jo prasītājs nepiedalījās attiecīgajā pārkāpumā. No otras puses, esot pretrunīgi apgalvot, ka prasītājs un *Arkema France* veido vienu un to pašu uzņēmumu, un uzlikt individuālu sodu pirmajam nosauktajam, kas nozīmētu pieņemt, ka vienā un tajā pašā grupā pastāv divi uzņēmumi. Turklāt tikai tieša dalība pārkāpumā izraisa atbildību, atbilstoši kurai var noteikt individuālu sodu. Tiesas sēdē prasītājs arī norādīja, ka šāda naudas soda rezultātā tas tiek sodīts divas reizes par to pašu pārkāpumu, kas esot pretrunā Eiropas Savienības Pamattiesību hartai.

269 Otrkārt, individuāla naudas soda uzlikšana prasītājam pārkāpjot pamatnostādņu 30. punktu, jo minētajā punktā ir tikai atsauce uz iespēju palielināt "naudas sodu, ko uzliek uzņēmumiem," un šajā lietā vienīgais "atbilstošais" uzņēmums grupā *Elf Aquitaine* esot *Arkema France*.

270 Treškārt, prasītājs vispirms uzskata, ka tam uzliktais individuālais naudas sods, neesot nekādam tiesiskam pamatam, pārkāpj nevainīguma prezumpciju un juridiskas personas autonomijas, tiesiskuma, personiskās atbildības un sodu individualitātes principus. Turklāt Komisija šajā sakarā esot vēl otru reizi pārkāpusi tiesiskuma principu, jo pamatnostādņu 30. punktā nav precizēti aprēķina parametri attiecībā uz "naudas soda īpašo palielinājumu ar mērķi nodrošināt tā preventīvo iedarbību". Naudas soda palielinājums 70 % apmērā, kas uzlikts prasītājam, tādējādi neesot balstīts ne uz

kāda tiesiska pamata, pārkāpjot tiesiskuma principu, kas prasa, lai dokumentam, ar kuru uzliek sodu, būtu pietiekams precizitātes līmenis. Tiesas sēdē prasītājs arī norādīja, ka minētajām pamatnostādnēm katrā ziņā nav normatīva akta juridiskā spēka.

271 Otrām kārtām, prasītājs apgalvo, ka, apstrīdētā lēmuma preambulas 545.–549. apsvērumā *Arkema France* uzlikto individuālo naudas sodu pamatojot ar apgalvoto nepieciešamību nodrošināt preventīvu iedarbību "saistībā ar uzņēmuma īpaši lielo kopējo apgrozījumu, kurā ietilpst preces un pakalpojumi, kas nav iesaistīti pārkāpumā," Komisija ir pārkāpusi Kopienu tiesības divkārt.

272 Pirmkārt, no vienas puses, esot netaisnīgi uzlikt prasītājam individuālu naudas sodu preventīvā nolūkā, lai gan minētais naudas sods ir aprēķināts, ņemot vērā *Arkema France* uzliktā naudas soda pamatsummu, kurā jau ir ietverts īpašs palielinājums preventīvā nolūkā. No otras puses, individuāla naudas soda uzlikšana prasītājam neesot atbilstoša, jo uzņēmums, kuru, pēc Komisijas domām, veidoja *Arkema France* un prasītājs, kopš 2006. gada vairs nepastāvēja. Turklāt, lai gan preventīvā iedarbība ir faktors, kuru Komisija var ņemt vērā, aprēķinot naudas soda apmēru, tā tomēr neveido tiesisku pamatu pašam naudas sodam.

273 Otrkārt, prasītājs uzskata, ka Komisija nevarēja pamatoties tikai uz prasītāja kopējo apgrozījumu, lai tam uzliktu individuālu naudas sodu, un tai, nosakot naudas soda apmēru, bija jāņem vērā tikai attiecīgā produkta apgrozījuma niecīgā proporcija uzņēmuma kopējā apgrozījumā. Šajā sakarā prasītājs atgādina, ka saskaņā ar judikatūru uzņēmuma kopējā apgrozījuma lielums veido tikai aptuvenu un nepilnīgu kritēriju naudas soda apmēra noteikšanai. Tiktāl, ciktāl prasītājs nedarbojas EEZ

nātrija hlorāta tirgū, tam neesot pilnīgi nekādas ekonomiskās spējas radīt kaitējumu konkurencei.

274 Trešām kārtām, prasītājs apgalvo, ka Komisija nevarēja atsaukties uz lēmumu "Metakrilāti", lai pamatotu tam individuāli uzliktā naudas soda nepieciešamību, jo pašlaik Vispārējā tiesā ir iesniegta prasība atcelt minēto lēmumu.

275 Ceturtām kārtām, prasītājs apgalvo, ka ir netaisnīgi tam individuāli uzlikto naudas sodu aprēķināt, ņemot vērā apstrīdētā lēmuma preambulas 511.–523. apsvērumā minētos pārkāpuma smaguma, ilguma un preventīvās iedarbības faktorus, kuru parametri uz to neattiecas, jo tas nezināja par attiecīgo pārkāpumu un nevarēja ietekmēt minētos parametrus.

276 Piektām kārtām, Komisija, aprēķinot prasītājam individuāli uzlikto naudas sodu, neesot pietiekami ņēmusi vērā četrus faktorus. Vispirms tai būtu bijis jāņem vērā tas, ka *Arkema France* bija iesaistīta attiecīgajā pārkāpumā mazāku laika posmu nekā *EKA* un *Finnish Chemicals*. Pēc tam Komisijai būtu bijis jāņem vērā atbildību mīkstinošais apstāklis, kurš norādīts apstrīdētā lēmuma preambulas 401. apsvērumā un kurš saistīts ar tā iespējamo nolaidību attiecībā pret meitassabiedrību. Turklāt būtu bijuši jāņem vērā procesuālie pārkāpumi, kas veido prasītāja otrajā pamatā minēto pamattiesību pārkāpumu. Visbeidzot Komisijai būtu bijusi jāņem vērā *Arkema France* sadarbība administratīvajā procesā.

277 Sestām kārtām, individuāla naudas soda uzlikšana prasītājam divkārt pārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu.

278 Pirmkārt, prasītājs esot vienīgā no mātessabiedrībām, par kurām ir runa apstrīdētajā lēmumā, proti, *Akzo Nobel*, *ELSA* un *Uralita*, kurai ir uzlikts individuāls naudas sods preventīvā nolūkā, un šis naudas sods netaisnīgā veidā ir balstīts uz to, ka divas reizes ir ņemta vērā preventīvā iedarbība.

279 Otrkārt, prasītājs norāda, ka no apstrīdētā lēmuma preambulas 524. apsvēruma izriet, ka Komisija *Arkema France* un prasītājam uzliktā naudas soda pamatsummu noapaļoja uz leju tikai par EUR 54 000, lai gan *Finnish Chemicals* un *EKA* uzlikto naudas sodu pamatsummas tika noapaļotas uz leju par attiecīgi EUR 660 000 un EUR 213 500. Tomēr, tieši pamatojoties uz šo pirmo pamatsummu, ticis aprēķināts prasītājam individuāli uzliktais naudas sods.

280 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

Vispārējās tiesas vērtējums

281 Prasītājs būtībā apstrīd naudas sodu EUR 15 890 000 apmērā, ko Komisija tam uzlikusi apstrīdētā lēmuma 2. panta e) punktā. Šajā sakarā tas izvirza sešus iebildumus.

282 Pirmajā iebildumā prasītājs izvirza trīs argumentus par to, ka nebija tiesiska pamata, kas ļautu Komisijai tam uzlikt individuālu naudas sodu.

283 Pirmkārt, tiktāl, ciktāl prasītājs apgalvo, ka naudas sodam EUR 15 890 000 apmērā, kas tam uzlikts apstrīdētā lēmuma 2. panta e) punktā, nav nekāda tiesiska pamata un tas pārkāpj EKL 81. panta 1. punktu un Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu, nepastāvot ekonomiskai vienotībai ar *Arkema France*, un ka šī naudas soda uzlikšana ir pretrunā pamatnostādņu 30. punktam, jo minētajā punktā ir tikai atsauce uz iespēju palielināt "naudas sodu, ko uzliek uzņēmumiem," un šajā lietā vienīgais "atbilstošais" uzņēmums grupā *Elf Aquitaine* esot *Arkema France*, ir jākonstatē, ka šis arguments ir sestā un septītā pamata otrā iebilduma pārformulējums, kas ir jānoraida ar tādu pašu pamatojumu kā iepriekš 249.–257. un 264. punktā izklāstītais pamatojums. Būtībā Komisija, uzliekot prasītājam naudas soda palielinājumu 70 % apmērā no pamatsummas, ņemot vērā, ka lēmuma pieņemšanas dienā tā īpaši lielais apgrozījums tam ļāva vieglāk savākt līdzekļus naudas soda samaksai, rīkojās atbilstoši naudas sodu apmēra noteikšanas pilnvarām, kuras tai ir saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu un kuras tā ir apņēmusies īstenot atbilstoši pamatnostādnēm.

284 Otrkārt, attiecībā uz prasītāja argumentu, saskaņā ar kuru tam uzliktais naudas sods EUR 15 890 000 apmērā pārkāpj nevainīguma prezumpciju un juridiskas personas autonomijas, personiskās atbildības un sodu individualitātes principus, ir jānorāda, ka papildus tam, ka tā minētie pārkāpumi nav pamatoti ne ar kādu īpašu argumentāciju, šis arguments ir jānoraida ar tādu pašu pamatojumu kā tas, kas izklāstīts saistībā ar pirmā pamata otro daļu (skat. iepriekš 69.–73. punktu), kā arī saistībā ar otrā pamata trešo daļu (skat. iepriekš 167.–174. punktu), ceturto daļu (skat. iepriekš 177.–183. punktu) un piekto daļu (skat. iepriekš 186.–190. punktu). Būtībā, tā kā *Arkema France* un prasītājs veidoja vienotu uzņēmumu EKL 81. panta izpratnē, Komisija varēja, nepārkāpjot juridiskas personas autonomijas, nevainīguma prezumpcijas, personiskās atbildības un sodu individualitātes principus, uzlikt tikai prasītājam naudas soda pamatsummas palielinājumu sakarā ar tā īpaši lielo apgrozījumu apstrīdētā lēmuma pieņemšanas dienā.

285 Treškārt, attiecībā uz prasītāja argumentu, saskaņā ar kuru tiesiskuma principa pārkāpums šajā lietā esot vēl jo izteiktāks tāpēc, ka pamatnostādņu 30. punktā nav pietiekami precīzi noteikts, ka šādos apstākļos var tikt uzlikts naudas soda pamatsummas palielinājums 70 % apmērā, ir jāatgādina, ka, no vienas puses, pamatnostādnes nav tiesiskais pamats naudas soda apmēra noteikšanai, bet tikai precizē, kā piemērojams Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkts (pēc analoģijas skat. iepriekš 252. punktā minēto Tiesas spriedumu lietā *Danone*, 28. punkts), un ka, no otras puses, lai gan naudas soda pamatsumma tiek noteikta atkarībā no pārkāpuma, tā smagumu nosaka, ņemot vērā vairākus citus faktorus, attiecībā uz kuriem Komisijai ir rīcības brīvība (iepriekš 252. punktā minētais Tiesas spriedums lietā *Danone*, 25. punkts). Tādējādi saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu un atbilstoši pamatnostādņu, kuras Komisija ir apņēmusies piemērot, īstenojot savu rīcības brīvību, 30. punktam šī pēdējā varēja uzlikt prasītājam palielinājumu 70 % apmērā no naudas soda pamatsummas sakarā ar to, ka prasītājs sava īpaši lielā apgrozījuma dēļ varēja vieglāk savākt līdzekļus naudas soda samaksai nekā pārējās šajā lietā sodītās struktūras.

286 Tādējādi Komisija šajā lietā ir rīkojusies, nepārkāpjot tiesiskuma principu. Līdz ar to pirmais prasītāja iebildums ir jānoraida kā nepamatots.

287 Otrajā iebildumā prasītājs būtībā apstrīd apstrīdētā lēmuma 2. panta e) punktā tam uzliktā individuālā naudas soda apmēru.

288 Būtībā, pirmkārt, attiecībā uz prasītāja argumentu, saskaņā ar kuru ir "netaisnīgi" tam uzlikt individuālu naudas sodu preventīvā nolūkā, lai gan minētais naudas sods ir aprēķināts, ņemot vērā solidāri *Arkema France* un prasītājam uzliktā naudas soda

pamatsummu, kurā jau ir iekļauts īpašs palielinājums preventīvā nolūkā, ir jāatgādina, ka saskaņā ar to, kas izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 523. apsvēruma, prasītājam un *Arkema France* solidāri uzliktais naudas sods EUR 22 700 000 apmērā atbilst naudas soda pamatsummai, kurā atbilstoši pamatnostādņu 25. punktam ir iekļauta papildu summa 19 % apmērā no *Arkema France* pārdošanas apjoma vērtības (skat. iepriekš 18. punktu), "lai atturētu uzņēmumus pat noslēgt horizontālas vienošanās par cenu noteikšanu, tirgus sadali un ražošanas ierobežošanu". Turpretī naudas sods EUR 15 890 000 apmērā, kas uzlikts tikai prasītājam, atbilst 70 % no naudas soda pamatsummas un atbilstoši pamatnostādņu 30. punktam ir vērsts uz to, lai "naudas sodam būtu pietiekami preventīva iedarbība" attiecībā uz uzņēmumiem, kuru apgrozījums, kurā ietilpst preces un pakalpojumi, kas nav iesaistīti pārkāpumā, ir īpaši liels.

289 Līdz ar to ir jākonstatē, ka, no vienas puses, papildu summa 19 % apmērā no *Arkema France* pārdošanas apjoma vērtības, kura ņemta vērā naudas soda pamatsummas aprēķināšanā atbilstoši pamatnostādņu 25. punktam, un, no otras puses, īpašais palielinājums, kas uzlikts prasītājam atbilstoši minēto pamatnostādņu 30. punktam, atbilst diviem atšķirīgiem preventīviem mērķiem, kurus Komisija pamatoti varēja ņemt vērā, nosakot prasītājam uzliekamo naudas sodu. Līdz ar to arguments, kuru šis pēdējais izvirzījis šajā sakarā, ir jānoraida kā nepamatots.

290 Otrkārt, tiktāl, ciktāl prasītājs apgalvo, ka Komisijai, nosakot tam individuāli uzliktā naudas soda apmēru, bija jāņem vērā tikai attiecīgā produkta apgrozījuma niecīgā proporcija uzņēmuma kopējā apgrozījumā, tas ir jānoraida kā nepamatots. Būtībā, kā izriet no pamatnostādņu 30. punkta, tieši tad, kad attiecīgā uzņēmuma kopējais apgrozījums "īpaši nozīmīgi" pārsniedz to preču pārdošanas apjoma vērtību, uz kurām

attiecas aizliegtā vienošanās, Komisija ir tiesīga noteikt papildu summu preventīvā nolūkā.

291 Līdz ar to prasītāja otrais iebildums ir jānoraida kā nepamatots.

292 Trešajā iebildumā prasītājs apgalvo, ka Komisija nevarēja atsaukties uz lēmumu "Metakrilāti", lai pamatotu tam individuāli uzliktā naudas soda nepieciešamību, jo pašlaik Vispārējā tiesā ir iesniegta prasība atcelt minēto lēmumu. Šajā ziņā, pirmkārt, ir jānorāda, ka saskaņā ar to, kas izriet no iepriekš 241. punktā minētās judikatūras, Komisijas lēmumiem ir piemērojama spēkā esamības prezumpcija tik ilgi, kamēr tie netiek atcelti vai atsaukti. Līdz ar to neviens tiesību akts neliedz Komisijai apstrīdētajā lēmumā atsaukties uz lēmumu "Metakrilāti", lai pamatotu savu argumentāciju. Otrkārt, katrā ziņā pat tad, ja Savienības tiesas atceltu lēmumu "Metakrilāti", tas neietekmētu apstrīdētā lēmuma likumību, jo, kā tika izklāstīts iepriekš 256. un 257. punktā, Komisija šajā gadījumā uzlika prasītājam individuālu naudas sodu saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu un atbilstoši pamatnostādņu 30. punktam.

293 Līdz ar to prasītāja trešais iebildums ir jānoraida par nepamatots.

294 Ceturtajā iebildumā prasītājs apgalvo, ka ir netaisnīgi aprēķināt tam uzlikto individuālo naudas sodu, ņemot vērā *Arkema France* raksturīgos pārkāpuma smaguma, ilguma un preventīvās iedarbības faktorus, kuru parametri uz prasītāju neattiecas, turklāt tas tika darīts, lai gan prasītājs nezināja par attiecīgo pārkāpumu un nevarēja ietekmēt minētos parametrus.

295 Šajā sakarā ir jākonstatē, ka prasītājs neizvirza nevienu argumentu vai pierādījumu, lai apšaubītu, ka saskaņā ar to, kas tika konstatēts iepriekš 256. un 257. punktā, Komisija prasītājam uzlika individuālu naudas sodu saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu un atbilstoši pamatnostādņu 30. punktam. Tas, ka prasītājs zināja vai nezināja par attiecīgo pārkāpumu un ka tam uzliktais individuālais naudas sods ir balstīts uz *Arkema France* raksturīgiem datiem, nevar likt apšaubīt šo secinājumu.

296 Līdz ar to ceturtais iebildums ir jānoraida kā nepamatots.

297 Piektajā iebildumā prasītājs apgalvo, ka Komisija, aprēķinot tam uzlikto individuālo naudas sodu, nav ņēmusi vērā četrus faktorus. Pēc tā domām, Komisijai būtu bijis jāņem vērā, pirmkārt, fakts, ka *Arkema France* attiecīgajā pārkāpumā bija iesaistīta mazāku laika posmu nekā *EKA* un *Finnish Chemicals*, otrkārt, atbildību mīkstinošais apstāklis, kuru Komisija ir atzinusi apstrīdētā lēmuma preambulas 401. apsvērumā un kurš saistīts ar prasītāja iespējamo nolaidību attiecībā pret tā meitassabiedrību, treškārt, procesuālie pārkāpumi, kas veido prasītāja otrajā pamatā minēto pamattiesību pārkāpumu, un, ceturtkārt, *Arkema France* sadarbība administratīvajā procesā.

298 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka saskaņā ar to, kas tika izklāstīts iepriekš 254. punktā, prasītājam uzliktais naudas sods EUR 15 890 000 apmērā atbilst tikai naudas soda pamatsummas palielinājumam 70 % apmērā, kas paredzēts pamatnostādņu 30. punktā. Saskaņā ar minēto punktu pat tad, ja apstiprinātos iepriekš 297. punktā minētie apstākļi, Komisijai nekādā ziņā nebija pienākuma tos ņemt vērā, nosakot šo palielinājuma līmeni.

299 Līdz ar to piektais iebildums ir jānoraida kā nepamatots.

300 Sestajā iebildumā prasītājs apgalvo, ka individuāla naudas soda uzlikšana [prasītājam] divkārt pārkāpj vienlīdzīgas attieksmes principu.

301 Pirmkārt, prasītājs apgalvo, ka vienlīdzīgas attieksmes princips ir pārkāpts tiktāl, ciktāl tas ir vienīgā no mātessabiedrībām, par kurām ir runa apstrīdētajā lēmumā, proti, *Akzo Nobel*, *ELSA* un *Uralita*, kurai ir uzlikts individuāls naudas sods saskaņā ar pamatnostādņu 30. punktu, lai gan šis naudas sods netaisnīgā veidā ir balstīts uz to, ka divas reizes ir ņemta vērā preventīvā iedarbība.

302 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka saskaņā ar judikatūru vienlīdzīgas attieksmes princips prasa, lai līdzīgas situācijas netiktu aplūkotas atšķirīgi un dažādas situācijas netiktu aplūkotas vienādi, ja vien tādai pieejai nav objektīva attaisnojuma (skat. iepriekš 196. punktā minēto spriedumu lietā *Advocaten voor de Wereld*, 56. punkts un tajā minētā judikatūra).

303 Šajā gadījumā ir jākonstatē — kā Komisija norādījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 548. un 549. punktā un prasītājs to nav apstrīdējis —, ka šī pēdējā apgrozījums ir ievērojami lielāks nekā pārējiem uzņēmumiem, kuriem apstrīdētajā lēmumā tika uzlikts naudas sods, jo prasītāja apgrozījums ir EUR 139 389 miljoni, savukārt *EKA*, *ELSA* un *Uralita* apgrozījums ir attiecīgi EUR 550 miljoni, EUR 509 miljoni un EUR 1095 miljoni. Līdz ar to, ņemot vērā tā daudz lielāko apgrozījumu nekā pārējiem sodītajiem uzņēmumiem, prasītājs nebija situācijā, kas līdzīga minēto uzņēmumu situācijai, un tas pamato to, ka Komisijas attieksme pret prasītāju bija atšķirīga nekā pret minētajiem uzņēmumiem.

304 Līdz ar to Komisija nav pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, palielinot prasītājam uzlikto naudas sodu atbilstoši pamatnostādņu 30. punktam. Tādējādi prasītāja pirmais arguments ir jānoraida kā nepamatots.

305 Otrkārt, attiecībā uz prasītāja argumentu, saskaņā ar kuru no apstrīdētā lēmuma preambulas 524. apsvēruma izriet, ka Komisija *Arkema France* un prasītājam solidāri uzliktā naudas soda pamatsummu noapaļoja uz leju tikai par EUR 54 000, lai gan *Finnish Chemicals* un *EKA* uzlikto naudas sodu pamatsummas tika noapaļotas uz leju par attiecīgi EUR 660 000 un EUR 213 500, vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar pamatnostādņu 26. punktu, "nosakot naudas soda pamatsummu, Komisija noapaļo skaitļus".

306 Pēc tam, kā izriet no Komisijas atbilžu uz Vispārējās tiesas rakstveida jautājumiem interpretācijas un no tās šajā sakarā iesniegtā iekšējā dokumenta, kas skaidro tās izmantoto metodoloģiju to naudas sodu apmēru noapaļošanai uz leju, kuri tika uzlikti struktūrām, par kurām ir runa apstrīdētajā lēmumā, ir jākonstatē, pirmkārt, ka Komisija samazināja *EKA* un *Akzo Nobel* naudas soda apmēru no EUR 116 243 541 līdz EUR 116 000 000, *Finnish Chemicals* naudas soda apmēru — no EUR 68 773 445 līdz EUR 68 000 000, *ELSA* naudas soda apmēru — no EUR 42 322 120 līdz EUR 42 000 000, *Arkema France* un prasītāja naudas soda apmēru — no EUR 22 754 400 līdz EUR 22 700 000 un, visbeidzot, *Aragonesas* un *Uralita* naudas soda apmēru — no EUR 9 969 300 līdz EUR 9 900 000. Otrkārt, kā Komisija būtībā paskaidro minētajā dokumentā, no šiem noapaļojumiem uz leju izriet, ka tā noapaļoja uz leju līdz iepriekšējam miljonam euro visu naudas sodu apmērus, ja noapaļošana uz leju neradīja samazinājumu, kas pārsniedz 2 % no minētā naudas soda apmēra, un līdz iepriekšējam simtam tūkstošu euro tad, ja noapaļojums uz leju līdz iepriekšējam miljonam būtu izraisījis samazinājumu, kas pārsniedz 2 % no minētā naudas soda apmēra.

307 Līdz ar to, lai gan pēc pamatnostādņu 26. punkta piemērošanas *EKA* un *Akzo Nobel*, kā arī *Finnish Chemicals* un *ELSA* saņēma tādus naudas soda samazinājumus, proti, attiecīgi EUR 243 541, EUR 773 445 un EUR 322 120 apmērā, kas absolūtos skaitļos pārsniedz samazinājumus, kurus saņēma, pirmkārt, *Arkema France* un prasītājs un, otrkārt, *Aragonesas* un *Uralita*, proti, attiecīgi EUR 54 400 un EUR 69 300, tomēr Komisijas izraudzītā metodoloģija visiem sodītajiem uzņēmumiem tika piemērota saskanīgi un minētā metodoloģija ir objektīvi pamatota tiktāl, ciktāl Komisija saskaņā ar savu rīcības brīvību naudas sodu apmēra noteikšanā varēja lemt, ka minēto naudas sodu apmēru noapaļojumi uz leju katrā ziņā nedrīkst radīt naudas soda samazinājumu, kas pārsniedz 2 %.

308 Līdz ar to ir jākonstatē, ka, noapaļojot uz leju prasītājam un *Arkema France* solidāri uzliktā naudas soda apmēru, Komisija nav pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, astotais pamats kopumā ir jānoraida kā nepamatots.

Par devīto pamatu — to principu un noteikumu pārkāpumu, kuri reglamentēja Arkema France *un prasītājam solidāri uzliktā naudas soda aprēķināšanu*

309 Prasītājs būtībā apstrīd tam solidāri ar *Arkema France* apstrīdētā lēmuma 2. panta c) punktā uzliktā naudas soda apmēru. Šis pamats ir sadalīts divās daļās.

Par pirmo daļu — *Arkema France* un prasītājam solidāri uzliktā naudas soda apmēra aprēķināšanas kļūdām

— Lietas dalībnieku argumenti

310 Prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija, aprēķinot tam solidāri ar *Arkema France* apstrīdētā lēmuma 2. panta c) punktā uzliktā naudas soda apmēru, nav ņēmusi vērā dažus elementus.

311 Pirmām kārtām, prasītājs apstrīd tam solidāri ar *Arkema France* apstrīdētā lēmuma 2. panta c) punktā uzliktā naudas soda apmēru, atsaucoties uz tiem četriem argumentiem, kurus tas izvirzīja astotā pamata, ar ko tas iebilst pret naudas sodu, kurš tam uzlikts apstrīdētā lēmuma 2. panta e) punktā, piektajā iebildumā (skat. iepriekš 297. punktu). Līdz ar to prasītājs, pirmkārt, apgalvo, ka Komisijai būtu bijis jāņem vērā fakts, ka *Arkema France* attiecīgajā pārkāpumā bija iesaistīta mazāku laika posmu nekā *EKA* un *Finnish Chemicals*. Otrkārt, Komisijai būtu bijis jāņem vērā atbildību mīkstinošais apstāklis, kuru tā ir minējusi apstrīdētā lēmuma preambulas 401. apsvērumā un kurš saistīts ar prasītāja iespējamo nolaidību attiecībā pret tā meitassabiedrību. Treškārt, Komisijai būtu bijuši jāņem vērā procesuālie pārkāpumi, kas veido prasītāja otrajā pamatā minēto pamattiesību pārkāpumu. Ceturtkārt, prasītājs uzskata, ka Komisijai būtu bijusi jāņem vērā *Arkema France* sadarbība administratīvajā procesā.

312 Otrām kārtām, prasītājs atsaucas uz pirmo argumentu, kuru tas izvirzīja saistībā ar astotā pamata sesto iebildumu (skat. iepriekš 278. punktu) un kurā tas apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, uzliekot tam vienam individuālu naudas sodu, lai gan pārējām mātessabiedrībām apstrīdētajā lēmumā ir uzlikti tikai solidāri naudas sodi ar to meitassabiedrībām.

313 Komisija iebilst pret šo argumentāciju.

— Vispārējās tiesas vērtējums

314 Pirmām kārtām, attiecībā uz četriem argumentiem, kurus prasītājs izvirzīja, lai apstrīdētu apstrīdētā lēmuma 2. panta c) punktā tam uzliktā naudas soda apmēra aprēķinu, pirmkārt, ir jānoraida kā nepamatots tā arguments, saskaņā ar kuru minētais naudas sods būtu jāsamazina tāpēc, ka [prasītājs] attiecīgajā pārkāpumā bija iesaistīts mazāku laika posmu nekā *EKA* un *Finnish Chemicals*. Būtībā šajā sakarā ir jākonstatē, ka saskaņā ar to, kas skaidri izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 522. apsvēruma, Komisija atbilstoši pamatnostādņu 24. punktam attiecībā uz *Arkema France* un prasītāju ņēma vērā reizināšanas koeficientu 5, kas atbilst 4 gadu un 8 mēnešu laika posmam, cik ilgi tas bijis aizliegtās vienošanās dalībnieks, savukārt attiecībā pret *EKA* un tā mātessabiedrību, kā arī *Finnish Chemicals* un tā mātessabiedrību tā noteikusi reizināšanas koeficientu 5,5 sakarā ar 5 gadu un 4 mēnešu laika posmu, cik ilgi tie bijuši aizliegtās vienošanās dalībnieki. Līdz ar to prasītāja arguments šajā sakarā ir jānoraida kā nepamatots.

315 Otrkārt, tiktāl, ciktāl prasītājs atsaucas uz atbildību mīkstinošo apstākli, kuru Komisija esot atzinusi apstrīdētā lēmuma preambulas 401. apsvērumā un kurš izrietot no prasītāja "iespējamās nolaidības" attiecībā pret tā meitassabiedrību, vispirms ir jākonstatē, kas šis arguments ir balstīts uz minētā apsvēruma kļūdainu interpretāciju.

Būtībā minētajā apsvērumā Komisija pretēji tam, ko apgalvo prasītājs, nenorāda, ka nolaidība, ko šis pēdējais pieļāvis meitassabiedrības rīcības kontrolē, veido atbildību mīkstinošu apstākli, bet, tieši pretēji, ka "rūpības trūkums, kuru savu pienākumu pildīšanā pieļāvusi [*Arkema France*] un [prasītāja] vadība un kurš konkrēti izpaudās tajā, ka abu sabiedrību lēmējstruktūras un pārvaldes struktūras, kā tiek apgalvots, nezināja visu par savu darba ņēmēju veiktajām darbībām, nevar tiem kalpot par argumentu, lai izvairītos no atbildības par savu rīcību". Pēc tam jebkurā gadījumā prasītājs neizvirza nevienu argumentu tā sava apgalvojuma atbalstam, saskaņā ar kuru Komisija kļūdaini uzskatīja, ka ar tā "iespējamo nolaidību" meitassabiedrības uzraudzībā var pamatot naudas soda samazinājuma piešķiršanu. Līdz ar to šis arguments ir jānoraida kā nepamatots.

316 Treškārt, attiecībā uz prasītāja argumentu, saskaņā ar kuru Komisijai būtu bijuši jāņem vērā tā otrajā pamatā izklāstītie pamattiesību pārkāpumi, lai piešķirtu tam solidāri ar *Arkema France* uzliktā naudas soda samazinājumu, ir jāatgādina, ka saskaņā ar to, kas tika konstatēts minētā pamata analīzē (skat. iepriekš 204. punktu), Komisija nav pieļāvusi nevienu no prasītāja minētajiem pārkāpumiem. Līdz ar to arī šis arguments ir jānoraida kā nepamatots.

317 Ceturtkārt, attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru Komisijai būtu bijusi jāņem vērā *Arkema France* sadarbība administratīvajā procesā, ir jākonstatē, ka prasītājs šajā pamatā neizvirza nevienu īpašu argumentu, lai apstrīdētu apstrīdētā lēmuma preambulas 543., 544. un 561.–580. apsvērumā minēto Komisijas vērtējumu, saskaņā ar kuru būtībā *Arkema France* sadarbība nepamato to, ka tam tiktu piešķirts naudas soda samazinājums saistībā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu vai ārpus tās. Līdz ar to šis arguments ir jānoraida kā nepamatots.

318 Otrām kārtām, prasītāja arguments, saskaņā ar kuru Komisija ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu tiktāl, ciktāl prasītājs ir vienīgā no sodītajām mātessabiedrībām, kurai tika uzlikts individuāls naudas sods, ir jānoraida kā nepamatots. Būtībā ir jāatgādina, ka saskaņā ar to, kas tika konstatēts saistībā ar sesto pamatu (skat. iepriekš 254. punktu), naudas sods, kas prasītājam uzlikts apstrīdētā lēmuma 2. panta e) punktā, atbilst tā naudas soda pamatsummas palielinājumam 70 % apmērā, kas tam minētā lēmuma 2. panta c) punktā uzlikts solidāri ar *Arkema France*, saistībā ar to, ka tā īpaši lielais apgrozījums salīdzinājumā ar pārējo sodīto struktūru apgrozījumu apstrīdētā lēmuma pieņemšanas dienā tam ļautu vieglāk savākt līdzekļus minētā naudas soda samaksai. Tā kā nav noliedzams, ka pārējām apstrīdētajā lēmumā sodītajām mātessabiedrībām nebija tāda apgrozījuma, ar ko varētu pamatot šādu palielinājumu, ir jākonstatē, ka prasītājs neatradās situācijā, kas līdzīga tai, kādā atradās minētās sabiedrības, kas liktu Komisijai attiecībā pret tām rīkoties tāpat.

319 Līdz ar to devītā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par otro daļu — vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu saistībā ar *Arkema France* un prasītājam solidāri uzlikto naudas sodu

— Lietas dalībnieku argumenti

320 Prasītājs apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, ņemot vērā, ka prasītājam un *Arkema France* solidāri uzliktais naudas sods ir vislielākais no naudas sodiem, kas apstrīdētajā lēmumā uzlikti sodītajiem uzņēmumiem.

321 Pirmām kārtām, kā prasītājs turklāt ir norādījis saistībā ar astotā pamata sesto iebildumu (skat. iepriekš 279. punktu), prasītājam un *Arkema France* solidāri uzliktā naudas soda pamatsummas noapaļojums uz leju bija daudz mazāks nekā *Finnish Chemicals* un *EKA* uzliktā naudas soda pamatsummas noapaļojums uz leju.

322 Otrām kārtām, *Arkema France* un prasītājam solidāri uzliktajā naudas sodā saskaņā ar pamatnostādnēm neesot pietiekami ņemti vērā divi faktori. Pirmkārt, Komisija esot nepietiekami ņēmusi vērā *Arkema France* nelielo apgrozījumu EEZ nātrija hlorāta tirgū salīdzinājumā ar to, kāds apgrozījums ir *EKA*, kuram piešķirts atbrīvojums no naudas soda, un *Finnish Chemicals*, kuram uzlikts četras reizes mazāks naudas sods nekā *Arkema France*. Otrkārt, Komisija esot nepietiekami ņēmusi vērā *Arkema France* 9 % lielo tirgus daļu nātrija hlorāta tirgū, kura ir neliela salīdzinājumā ar *EKA* tirgus daļu, kas ir piecas reizes lielāka par *Arkema France* tirgus daļu, un *Finnish Chemicals* tirgus daļu, kas ir trīs reizes lielāka par *Arkema France* tirgus daļu. Šajā sakarā prasītājs arī norāda, ka ir tikai četru punktu atšķirība starp *Arkema France* tirgus daļām un *Aragonesas* un *Solvay* tirgus daļām.

323 Trešām kārtām, prasītājs apgalvo, ka naudas sodā, kas tam uzlikts solidāri ar *Arkema France*, ir nepietiekami ņemts vērā tas, ka *Arkema France* bija mazāk iesaistījies attiecīgajā pārkāpumā salīdzinājumā ar *EKA* un *Finnish Chemicals*.

324 Komisija iebilst pret šiem argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

325 Pirmām kārtām, attiecībā uz prasītāja iebildumu, saskaņā ar kuru prasītājam un *Arkema France* solidāri uzliktā naudas soda pamatsummas noapaļojums uz leju bija daudz mazāks nekā *Finnish Chemicals* un *EKA* uzlikto naudas sodu pamatsummu noapaļojums uz leju, ir jākonstatē, ka šis iebildums ir tieši tāds pats kā astotā pamata sestais iebildums (skat. iepriekš 279. punktu). Tādējādi tas ir jānoraida kā nepamatots ar tādu pašu pamatojumu kā iepriekš 305.–308. punktā izklāstītais pamatojums, saskaņā ar kuru būtībā tika konstatēts, ka metodoloģija minētā naudas soda apmēra noapaļošanai uz leju visiem sodītajiem uzņēmumiem apstrīdētajā lēmumā tika piemērota saskanīgi un ka minētā metodoloģija ir objektīvi pamatota.

326 Otrām kārtām, prasītāja iebildums, saskaņā ar kuru Komisija ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu tiktāl, ciktāl tā nepietiekami ņēma vērā, pirmkārt, *Arkema France* nelielo apgrozījumu EEZ nātrija hlorāta tirgū salīdzinājumā ar *EKA* un *Finnish Chemicals* apgrozījumu un, otrkārt, *Arkema France* nelielo tirgus daļu minētajā tirgū, ir jānoraida kā nepamatots.

327 No vienas puses, ir jākonstatē, ka prasītājs neizvirza ne argumentus, ne pierādījumus, lai apstiprinātu, ka saistībā ar elementiem, kurus Komisija ņēma vērā, nosakot prasītājam un *Arkema France* solidāri uzlikto naudas sodu, tā apstrīdētajā lēmumā būtu diskriminējoši piemērojusi pamatnostādņu noteikumus. No otras puses, lai gan ir ievērojama atšķirība starp *Arkema France* un prasītājam uzliktā naudas soda apmēru un *EKA* un *Akzo Nobel*, kā arī *ELSA* un *Finnish Chemicals* solidāri uzlikto naudas sodu apmēriem, neraugoties uz to, ka *Arkema France* tirgus daļa EEZ nātrija hlorāta tirgū bija mazāka nekā *EKA* un *Finnish Chemicals*, tas ir pamatots ar to, ka *EKA* un *Akzo Nobel* saņēma pilnīgu atbrīvojumu no naudas soda un ka 10 % no apgrozījuma

robeža *Finnish Chemicals*, kurš saņēma naudas soda samazinājumu 50 % saistībā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību piemērošanu, bija apmēram uz pusi mazāka nekā prasītāja [10 % no apgrozījuma robeža] (skat. tabulas, kas sniegtas apstrīdētā lēmuma preambulas 524. un 552. apsvērumā).

328 Trešām kārtām, attiecībā uz prasītāja iebildumu, saskaņā ar kuru naudas sodā, ko Komisija tam uzlikusi solidāri ar *Arkema France*, ir nepietiekami ņemts vērā tas, ka šis pēdējais attiecīgajā pārkāpumā bija iesaistījies mazāk nekā *EKA* un *Finnish Chemicals*, ir jānorāda, ka papildus tam, ka prasītājs savos procesuālajos dokumentos neizvirza nevienu argumentu vai pierādījumu, kas pamatotu šo iebildumu, tas neapstrīd pamatojumu, kuru Komisija izklāstījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 536. apsvērumā, lai noraidītu prasītāja šajā sakarā sniegtos argumentus, un saskaņā ar kuru tostarp "[prasītājs] bieži sazinājās ar konkurentiem visu laika posmu, kuru tas bija aizliegtās vienošanās dalībnieks", "šī sākotnējā sazināšanās jau pierāda tā aktīvu līdzdalību [attiecīgajos] pret konkurenci vērstajos nolīgumos", kā arī to, ka prasītāja apgalvojumu, ka "tam nevarēja būt starpnieka loma starp *EKA* un *Finnish Chemicals* sakarā ar tā ierobežoto tirgus daļu, skaidri atspēko [apstrīdētajā lēmumā] sniegtie pierādījumi".

329 Līdz ar to prasītāja trešais iebildums un tādējādi arī devītais pamats kopumā ir jānoraida kā nepamatoti.

Par desmito pamatu — 2002. gada paziņojuma par sadarbību noteikumu pārkāpumu

330 Prasītājs norāda, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdas tiesību piemērošanā un faktos, tam nepiešķirot naudas soda samazinājumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību. Šis pamats ir sadalīts divās daļās.

Par pirmo daļu — atteikumu piešķirt naudas soda samazinājumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību

— Lietas dalībnieku argumenti

331 Prasītājs apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi 2002. gada paziņojumu par sadarbību, nesamazinot prasītājam un *Arkema France* solidāri uzlikto naudas sodu ar pamatojumu, ka šī pēdējā sniegtie pierādījumi ir nepietiekami. Tas šajā sakarā uzskata, ka tiktāl, ciktāl minētā paziņojuma noteikumi Komisijai ir saistoši, šai pēdējai nebija pamata noraidīt — vai nu nemotivētā veidā, vai abstraktā un "untumainā" veidā — jebkādu samazinājumu abiem prasītājam uzliktajiem naudas sodiem.

332 Pirmkārt, kā izrietot no apstrīdētā lēmuma preambulas 554., 561., 581. un 584. apsvēruma, neesot noliedzams, ka *Arkema France* bija pirmais uzņēmums pēc *EKA*, kas Komisijai sniedza pierādījumus par aizliegto vienošanos.

333 Otrkārt, pēc prasītāja domām, no paša apstrīdētā lēmuma pamatojuma izriet, ka pretēji vērtējumiem, kurus Komisija minējusi apstrīdētā lēmuma preambulas 568.–580. apsvērumā, Komisija pamatojās uz *Arkema France* sniegtajiem pierādījumiem, lai pierādītu attiecīgo pārkāpumu. Prasītājs šajā sakarā atsaucas uz apstrīdētā lēmuma preambulas 38. un 46. apsvērumu un 63. zemsvītras piezīmi, uz tā preambulas 76. apsvērumu un 116. zemsvītras piezīmi, uz tā preambulas 94. apsvērumu un 136. zemsvītras piezīmi, uz tā preambulas 98. apsvērumu un 142. zemsvītras piezīmi, uz tā preambulas 243. un 251. apsvērumu un 302. zemsvītras piezīmi, kā arī uz tā preambulas 254., 255., 259., 260., 273., 314., 344., 355., 589., 593. un 594. apsvērumu un 118., 259., 293., 337., 540. un 542. zemsvītras piezīmi. Turklāt, pēc prasītāja domām, *Arkema France* sniegtie pierādījumi ļāva apstiprināt dažus ar attiecīgo pārkāpumu saistītus faktus, kā izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 568., 569., 571.–573.,

575. un 576. apsvēruma. Turklāt no apstrīdētā lēmuma preambulas 344. apsvēruma *in limine* izrietot, ka *Aragonesas* uzskatīja, ka *Arkema France* sniegtajai informācijai ir būtiska pievienotā vērtība.

334 Komisija iebilst pret prasītāja argumentiem.

— Vispārējās tiesas vērtējums

335 Prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi 2002. gada paziņojuma par sadarbību noteikumus, nepiešķirot *Arkema France* naudas soda samazinājumu 30–50 % apmērā, lai gan [*Arkema France*] bija pirmais uzņēmums pēc *EKA*, kas saņēma atbrīvojumu no naudas soda, kurš tai sniedza pierādījumus ar būtisku pievienoto vērtību.

336 Saskaņā ar 2002. gada paziņojuma par sadarbību 20. punktu "uzņēmumi, kuri neizpilda nosacījumus, [lai iegūtu atbrīvojumu no naudas soda,] tomēr var saņemt naudas soda, kas citādi tiem tiktu noteikts, samazinājumu".

337 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punktā ir noteikts, ka, "lai varētu pretendēt uz [naudas soda samazinājumu atbilstoši minētā paziņojuma 20. punktam], uzņēmumam ir jāsniedz Komisijai pierādījumi par iespējamo pārkāpumu, kam ir būtiska pievienotā vērtība salīdzinājumā ar Komisijas rīcībā jau esošajiem pierādījumiem, un ir jābeidz piedalīties iespējamajā prettiesiskajā darbībā ne vēlāk kā brīdī, kad tas sniedz šos pierādījumus".

338 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta pirmajā daļā ir paredzētas trīs naudas soda samazinājuma kategorijas. Pirmajam uzņēmumam, kas izpilda minētā paziņojuma 21. punktā paredzēto nosacījumu, ir tiesības saņemt naudas soda samazinājumu 30–50 % apmērā, otrajam uzņēmumam — naudas soda samazinājumu 20–30 % apmērā un nākamajiem uzņēmumiem — naudas soda samazinājumu ne vairāk kā 20 % apmērā.

339 2002. gada paziņojuma par sadarbību 23. punkta b) apakšpunkta otrajā daļā ir paredzēts, ka, "lai noteiktu samazinājuma apmēru šo kategoriju ietvaros, Komisija ņems vērā dienu, kurā ir paziņoti pierādījumi, kas atbilst [minētā paziņojuma] 21. punktā paredzētajiem nosacījumiem, un tiem raksturīgās pievienotās vērtības pakāpi", un ka "tā varēs ņemt vērā arī uzņēmuma nodrošinātās sadarbības apmēru un nepārtrauktību, sākot no tā sniegtā ieguldījuma dienas".

340 Saskaņā ar judikatūru Komisijai ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz naudas sodu aprēķināšanas metodi, un tā šajā sakarā var ņemt vērā vairākus faktorus, tostarp attiecīgo uzņēmumu sadarbību izmeklēšanā, ko veic šīs iestādes dienesti. Šādā kontekstā Komisijai ir jāveic komplekss novērtējums par tādiem faktiem, kas, piemēram, attiecas uz minēto uzņēmumu attiecīgo sadarbību (Tiesas 2007. gada 10. maija spriedums lietā C-328/05 P *SGL Carbon*/Komisija, Krājums, I-3921. lpp., 81. punkts, un Vispārējās tiesas 2010. gada 28. aprīļa spriedums apvienotajās lietās T-456/05 un T-457/05 *Gütermann* un *Zwicky*/Komisija, Krājums, II-1443. lpp., 219. punkts).

341 Turklāt, vērtējot aizliegtas vienošanās dalībnieku sadarbību, apstrīdēt var tikai Komisijas pieļautu acīmredzamu kļūdu vērtējumā, jo, novērtējot uzņēmuma sadarbības kvalitāti un noderīgumu, īpaši salīdzinājumā ar citu uzņēmumu ieguldījumu, Komisijai ir plaša rīcības brīvība (iepriekš 340. punktā minētais spriedums lietā *SGL Carbon*/Komisija, 88. punkts). Šajā sakarā arī ir jāatgādina, ka, lai gan Komisijai ir

pienākums pamatot iemeslus, kuru dēļ tā uzskata, ka pierādījumi, ko uzņēmumi ir iesnieguši atbilstoši paziņojumam par sadarbību, ir ieguldījums, kas pamato vai nepamato noteiktā naudas soda samazinājumu, uzņēmumiem, kuri vēlas apstrīdēt Komisijas lēmumu šajā sakarā, savukārt ir pienākums pierādīt, ka, nepastāvot šādai uzņēmumu brīvprātīgi sniegtai informācijai, tā nebūtu varējusi pierādīt lielāko daļu no pārkāpuma un tādējādi pieņemt lēmumu, ar kuru nosaka naudas sodus (iepriekš 60. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Erste Group Bank* u.c./Komisija, 297. punkts).

342 Turklāt naudas sodu samazināšana uzņēmumu, kas piedalījušies konkurences tiesību pārkāpumos, sadarbības gadījumā ir pamatota ar apsvērumu, ka šāda sadarbība atvieglo Komisijas uzdevumu konstatēt pārkāpuma faktu un nepieciešamības gadījumā to izbeigt (iepriekš 45. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 399. punkts, un Vispārējās tiesas 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-338/94 *Finnboard*/Komisija, *Recueil*, II-1617. lpp., 363. punkts). Ņemot vērā samazināšanas jēgu, Komisija nevar neņemt vērā iesniegtās informācijas lietderību, kas noteikti ir atkarīga no tiem pierādījumiem, kuri jau ir tās rīcībā (iepriekš 340. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Gütermann* un *Zwicky*/Komisija, 220. punkts).

343 Turklāt no judikatūras izriet, ka, ja uzņēmums sadarbības ietvaros tikai apstiprina, turklāt mazāk precīzi un izskaidrojoši, tādu informāciju, kuru sadarbības ietvaros jau ir sniedzis cits uzņēmums, šī uzņēmuma sadarbības pakāpi, kaut arī tā zināmā mērā ir bijusi Komisijai lietderīga, nevar uzskatīt par līdzīgu tai, kādā ir sadarbojies pirmais uzņēmums, kurš sniedza minēto informāciju. Paziņojums, kurš zināmā mērā tikai apstiprina Komisijas rīcībā jau esošu paziņojumu, būtiski neatvieglo Komisijas uzdevumu. Tādējādi šī sadarbība nav pietiekama, lai pamatotu naudas soda apmēra samazināšanu par sadarbību (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedumu lietā T-44/00 *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, Krājums, II-2223. lpp., 301. punkts; 2005. gada 25. oktobra spriedumu lietā T-38/02 *Groupe Danone*/

Komisija, Krājums, II-4407. lpp., turpmāk tekstā — "Vispārējās tiesas spriedums lietā *Danone*", 455. punkts, un iepriekš 340. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Gütermann* un *Zwicky*/Komisija, 222. punkts).

344 Visbeidzot uzņēmuma sadarbība izmeklēšanā nedod tiesības ne uz kādu naudas soda samazinājumu, ja šī sadarbība nav nekas vairāk kā vien uzņēmuma pienākums saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 18. pantu (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1992. gada 10. marta spriedumu lietā T-12/89 *Solvay*/Komisija, *Recueil*, II-907. lpp., 341. un 342. punkts, un iepriekš 343. punktā minēto Vispārējās tiesas spriedumu lietā *Danone*, 451. punkts).

345 Šajā gadījumā vispirms ir jānorāda, ka ir skaidrs, ka saskaņā ar to, kas izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 561. apsvēruma, *Arkema France* pēc *EKA* bija otrais uzņēmums, kas iesniedza pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību. Tādējādi ir jāpārbauda, vai, kā to apgalvo prasītājs, no katra no prasītāja minētajiem un iepriekš 333. punktā uzskaitītajiem apstrīdētā lēmuma preambulas apsvērumiem izriet — kā to apgalvo prasītājs —, ka *Arkema France* sniedza Komisijai informāciju ar būtisku pievienoto vērtību 2002. gada paziņojuma par sadarbību 21. punkta izpratnē.

346 Pirmām kārtām, attiecībā uz prasītāja iebildumu, saskaņā ar kuru būtībā tam būtu bijis jāsaņem naudas soda samazinājums atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību tiktāl, ciktāl tas bija pirmais uzņēmums, kurš sniedza apstrīdētā lēmuma preambulas 38., 46., 344., 355. un 589. apsvērumā, kā arī ar tiem saistītajā 63. zemsvītras piezīmē minēto informāciju, ir jākonstatē, ka Komisija nav pieļāvusi nevienu acīmredzamu kļūdu vērtējumā, uzskatot, ka šai informācijai nebija būtiskas pievienotās vērtības.

347 Pirmkārt, attiecībā uz apstrīdētā lēmuma preambulas 38. un 46. apsvērumu, kā arī ar tiem saistīto 63. zemsvītras piezīmi ir jānorāda, ka tie attiecas uz informāciju, ko

Arkema France sniedza par savu ražošanas jaudu, kā arī EEZ nātrija hlorāta tirgū esošo uzņēmumu pārdošanas apjoma vērtību un tirgus daļām. Tiktāl, ciktāl minētā informācija iepriekš 344. punktā minētās judikatūras izpratnē nepārsniedz to, kas izriet no *Arkema France* pienākumiem atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. pantam, ir jākonstatē, ka tai nav būtiskas pievienotās vērtības.

348 Otrkārt, attiecībā uz apstrīdētā lēmuma preambulas 344. apsvērumu ir jānorāda, ka Komisija tajā min *Aragonesas* izvirzītu argumentu, saskaņā ar kuru "Komisijas sniegtie pierādījumi galvenokārt ir balstīti uz *EKA*, *Finnish Chemicals* un [*Arkema France*] [atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību] iesniegtajiem pieteikumiem". Šajā sakarā ir jānorāda, ka, tā kā minētajā apsvērumā Komisija tikai atgādina *Aragonesas* formulētu argumentu, minēto argumentu nevar uzskatīt par Komisijas atzīšanos, ka *Arkema France* tai ir sniegusi informāciju ar būtisku pievienoto vērtību, vai par pierādījumu tam, ka Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, noliedzot, ka *Arkema France* sniegtajai informācijai ir būtiska pievienotā vērtība.

349 Treškārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 355. apsvērumā Komisija būtībā norāda, ka "paziņojumi, kas ir pretēji iesniedzēja interesēm, principā ir uzskatāmi par īpaši ticamiem pierādījumiem". Šajā sakarā ir jākonstatē, ka šāds vispārējs Komisijas vērtējums neļauj secināt, ka *Arkema France* sniegtā informācija šajā gadījumā būtiski atviegloja Komisijas uzdevumu, ļaujot tai pierādīt pārkāpuma faktus, un ka tādējādi šai informācijai bija būtiska pievienotā vērtība.

350 Ceturtkārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 589. apsvērumā Komisija norāda, ka, "vērtējot *Finnish Chemicals* sniegto pierādījumu vērtību, ir jāuzsver, ka brīdī, kad [tas] sazinājās ar Komisiju, [šai pēdējai] jau bija pierādījumi, kurus tai bija snieguši *EKA*, *Finnish Chemicals* (atbildē uz 2004. gada 10. septembra lūgumu sniegt informāciju tiktāl, ciktāl [*Finnish Chemicals*] izpildīja to, kas tam tika prasīts) un [*Arkema France*]". Šajā sakarā ir jānorāda, ka, lai gan minētā apsvēruma redakciju var interpretēt tādējādi, ka Komisija uzskatīja, ka *Arkema France* ir sniegusi "pierādījumus", šajā gadījumā tomēr šāda interpretācija nav atbalstāma, ņemot vērā kontekstu, kādā Komisija ir minējusi šo vērtējumu, un konstatējumus, kurus tā min citviet apstrīdētajā lēmumā. Būtībā vispirms tiktāl, ciktāl Komisija min šo vērtējumu saistībā ar to, ka tā vērtē *Finnish Chemicals* sniegtās informācijas pievienoto vērtību, tā mērķis ir uzsvērt, ka Komisijai ir jāņem vērā savos lietas materiālos jau esošā informācija, lai pārbaudītu, vai *Finnish Chemicals* sniegtajai informācijai ir būtiska pievienotā vērtība, nevis to, ka *Arkema France* ir sniegusi informāciju ar būtisku pievienoto vērtību. Turklāt minētais vērtējums neliek apšaubīt konstatējumus, kurus Komisija izdarījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 561.–580. apsvērumā un saskaņā ar kuriem ir jānoraida visi apstrīdētajā lēmumā minētie prasītāja un *Arkema France* argumenti ar mērķi apgalvot, ka šis pēdējais ir sniedzis informāciju ar būtisku pievienoto vērtību. Visbeidzot, katrā ziņā vērtējums, ko Komisija izdarījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 589. apsvērumā, nav tāds, kas pierāda, ka, ņemot vērā *Arkema France* sniegto informāciju, Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, uzskatot, ka minētajai informācijai nav būtiskas pievienotās vērtības.

351 Otrām kārtām, attiecībā uz apstrīdētā lēmuma preambulas 76., 254., 255., 259. un 273. apsvērumu, kā arī ar tiem saistīto 116. un 337. zemsvītras piezīmi, uz ko prasītājs atsaucas, ir jākonstatē, ka Komisija nav pieļāvusi nevienu acīmredzamu kļūdu vērtējumā, uzskatot, ka tiem nav būtiskas pievienotās vērtības.

352 Pirmkārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 76. apsvērumā un ar to saistītajā 116. zemsvītras piezīmē Komisija apraksta aizliegtās vienošanās vispārējo darbību, ko īpaši raksturoja "bieža sazināšanās divpusējās vai daudzpusējās sanāksmēs un sarunas pa tālruni, tomēr neievērojot nekādu iepriekš noteiktu plānu". Komisija arī konstatē, ka "[*Arkema France*] uzskata, ka saraksts, kurā norādīti kopīgie klienti un pārdošanas apjomi, ko katrs no nātrija hlorāta ražotājiem, kuri bija aizliegtās vienošanās dalībnieki, drīkstēja tiem piegādāt, tika sagatavots pašā aizliegtās vienošanās darbības sākumā" un "[*Arkema France*] tomēr nav iesniedzis attiecīgo sarakstu Komisijai". Šajā sakarā papildus tam, ka no *EKA* mutvārdu lūguma par atbrīvošanu no naudas soda izriet, ka šis pēdējais jau bija informējis Komisiju par to, kāda veida sazināšanās pastāvēja starp attiecīgajiem uzņēmumiem, šī informācija, kuru *Arkema France* nav pamatojusi ne ar kādu dokumentālu pierādījumu, nebija informācija ar būtisku pievienoto vērtību iepriekš 343. punktā minētās judikatūras izpratnē.

353 Otrkārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 254. apsvērumā un 305. zemsvītras piezīmē Komisija norāda, ka *Arkema France* ir paziņojis, ka "[tā pārstāvim *L.*] šķiet, ka viņš atceras sanāksmi, kurā piedalījās *Finnish Chemicals* un [*Arkema France*], lai saprastu, kāpēc [klientam] *MODO* piemērojamie noteikumi par apjomu sadalīšanu vairs netika ievēroti," un ka "šīs sanāksmes laikā, kura, kā domā [*L.*], notika 1999. gada pirmajā ceturksnī Somijā, *Finnish Chemicals* paziņoja, ka ir kļuvis par ekskluzīvo [*MODO*] piegādātāju saskaņā ar tā mātessabiedrības noslēgto nolīgumu ar *MODO*, kas tādējādi pārtrauc pastāvošo nolīgumu starp *EKA*, *Finnish Chemicals* un [*Arkema France*] attiecībā uz šo klientu". Šajā sakarā ir jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 255. apsvērumā Komisija piebilst, ka, "tā kā līgums starp *MODO* un *Finnish Chemicals* tomēr tika noslēgts tikai 1999. gada septembrī, Komisija uzskata, ka [*L.*] ir sajaucis datumus un vietas un ka viņš patiesībā ir atsaucies uz 1999. gada 9. novembra sanāksmi Kopenhāgenā". Līdz ar to papildus tam, ka *Arkema France* sniegtā mutvārdu informācija saskaņā ar paša atzīšanos ir neskaidra ("[*L.*] šķiet, ka viņš atceras"), kā arī neprecīza, jebkurā gadījumā ir jākonstatē, ka Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 255. apsvērumā skaidri norāda, ka minētā informācija ir kļūdaina, ko prasītājs turklāt

neapstrīd. Līdz ar to Komisija nav pieļāvusi nekādu acīmredzamu kļūdu vērtējumā, noliedzot, ka šādai informācijai varētu būt būtiska pievienotā vērtība.

354 Treškārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 259. apsvērumā Komisija atsaucas uz *Arkema France* pārstāvja *L.* ceļojuma izdevumu izrakstiem, kuri attiecas uz laika posmu no 1999. gada oktobra līdz decembrim un kurus tai iesniedza *Arkema France*. Minētajā apsvērumā arī ir norādīts, ka uz šiem dokumentiem ir atzīme "15/12 *EKA Roissy*" un ka *Arkema France* no tā secina, ka "šī atzīme varētu attiekties uz sanāksmi ar *EKA* pārstāvju piedalīšanos lidostā *Roissy-Charles-de-Gaulle* Parīzē 1999. gada 15. decembrī". Ir jākonstatē, ka minētajā apsvērumā Komisija norādīja, ka *EKA* par šādu sanāksmi neatceras. Līdz ar to Komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, uzskatot, ka šai informācijai, par kuru *Arkema France* nav pārliecināta un kura netika apstiprināta, nebija būtiskas pievienotās vērtības. Šajā sakarā ir jāuzsver, ka tas, ka Komisija, ņemot vērā tādu pierādījumu trūkumu, kuri ir pietiekami, lai apstiprinātu šo informāciju, nav iekļāvusi sanāksmi, kas būtu notikusi lidostā *Roissy-Charles-de-Gaulle*, to sanāksmju un telefona sarunu sarakstā, kuras attiecas uz aizliegto vienošanos (skat. apstrīdētā lēmuma 1. pielikumu), apstiprina, ka šai informācijai nav būtiskas pievienotās vērtības.

355 Ceturtkārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 273. apsvērumā Komisija precizē, ka *Arkema France* atsaucas uz sanāksmi ar *EKA*, *Finnish Chemicals* un *Arkema France* piedalīšanos "2000. gada pavasarī". Ir jānorāda, ka Komisija minētajā apsvērumā arī konstatē, ka nedz *EKA*, nedz *Finnish Chemicals* nav apstiprinājuši šādas sanāksmes norisi. Turklāt Komisija tajā norāda, ka, pamatojoties uz *EKA* sniegto informāciju, kas minēta apstrīdētā lēmuma preambulas 283. apsvērumā, ir jāuzskata, ka patiesībā runa ir par sanāksmi, kas notika 2000. gada 9. februārī. Līdz ar to papildus tam, ka šī *Arkema France* sniegtā informācija ir neprecīza, Komisija norādīja, un prasītājs to nenoliedza, ka tā netika apstiprināta ar citiem faktiem, kas ļautu Komisijai to pierādīt.

Līdz ar to Komisija nav pieļāvusi nekādu acīmredzamu kļūdu vērtējumā, noliedzot, ka šai informācijai būtu būtiska pievienotā vērtība.

356 Piektkārt, attiecībā uz apstrīdētā lēmuma 337. zemsvītras piezīmi ir jākonstatē, ka Komisija tajā precizē saturu minētā lēmuma preambulas 284. apsvērumam, kurā Komisija tostarp norādīja, ka, "lai gan dažas telefona sarunas un sanāksmes konkurentu starpā notika vēl 2000. gada janvārī un februārī [..], [ierastā] līmeņa sadarbība, kas galvenokārt ietvēra centienus sadalīt pārdošanas apjomus un noteikt cenas, [2000. gadā] vairs netika atjaunota tāpēc, ka bija zaudēta savstarpējā uzticēšanās, un visu pārējo ar to saistīto iemeslu dēļ, kurus konkurenti minējuši savos paziņojumos". Minētā lēmuma 337. zemsvītras piezīmē Komisija attiecībā uz aizliegtās vienošanās beigu datumu norāda, ka "*EKA* un [*Arkema France*] atsaucas uz savām attiecīgajām [konkurences tiesību ievērošanas] programmām, kas tika ieviestas 1999. un 2000. gadā," un "*Finnish Chemicals* norāda, ka saziņa ar konkurentiem tika izbeigta, tiklīdz tika noslēgts līgums ar [klientu] *MODO*". Šajā sakarā arī ir jānorāda, ka Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 575. apsvērumā norāda, ka *Arkema France* pārstāvis *L.* "tikai apstiprināja *EKA* paziņojumu par [konkurences tiesību ievērošanas] programmu pieņemšanas sekām, bet nesniedza jaunus pierādījumus šajā sakarā". Turklāt apstrīdētā lēmuma preambulas 593. apsvērumā un 540. zemsvītras piezīmē Komisija norāda, ka "brīdī, kad tā saņēma *Finnish Chemicals* atbildi uz lūgumu sniegt informāciju un [sadarbības] pieteikumu, tās lietas materiālos jau bija informācija no diviem neatkarīgiem avotiem [*EKA* un *Arkema France*], kas norādīja, ka pārkāpums nebija beidzies pirms 2000. gada pavasara". Visbeidzot, apstrīdētā lēmuma preambulas 594. apsvērumā, kā arī 542. zemsvītras piezīmē Komisija precizē, ka tā "no [*EKA*] ieguldījuma jau bija secinājusi", ka šī pēdējā bija izstājusies no aizliegtās vienošanās 2000. gada pavasarī.

357 Ņemot vērā Komisijas konstatējumus apstrīdētā lēmuma preambulas apsvērumos, kas minēti iepriekš 356. punktā, ir jāuzskata, ka *Arkema France* sniegtajai informācijai šajā sakarā dienā, kad tā to iesniedza Komisijai, nebija būtiskas pievienotās vērtības.

Papildus tam, ka *Arkema France* sniegtajā informācijā, saskaņā ar kuru aizliegtā vienošanās tika izbeigta pēc konkurences tiesību ievērošanas programmu ieviešanas, nav precizēts konkrēts datums, ko Komisija izvēlējusies, lai pierādītu pārkāpuma beigu datumu, proti, 2000. gada 9. februāris (apstrīdētā lēmuma 1. panta e) punkts), to, ka pārkāpums tika izbeigts ar profesionālās apvienības *CEFIC* sanāksmi, kas notika 2000. gada 9. februārī, Komisija varēja noteikt, pamatojoties uz *EKA* sniegtajiem precizējumiem, kā izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 290. apsvēruma.

358 Trešām kārtām, attiecībā uz apstrīdētā lēmuma preambulas 94. apsvērumu un 196. zemsvītras piezīmi, preambulas 98. apsvērumu un 142. zemsvītras piezīmi, preambulas 243. apsvērumu un 293. zemsvītras piezīmi, preambulas 251. apsvērumu un 302. zemsvītras piezīmi, preambulas 260. apsvērumu, preambulas 593. apsvērumu un 540. zemsvītras piezīmi, preambulas 594. apsvērumu un 542. zemsvītras piezīmi, kā arī 118. un 259. zemsvītras piezīmi ir jākonstatē, ka tajos ir minēta vai nu informācija, par kuru no apstrīdētā lēmuma izriet, ka tā jau bija Komisijas rīcībā dienā, kurā *Arkema France* iesniedza pieteikumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību, vai nu informācija, kas nebija pietiekami precīza vai pierādīta, lai ļautu Komisijai pierādīt pārkāpuma faktus, vai arī informācija, kuru Komisija varēja iegūt atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. pantam.

359 Pirmkārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 94. apsvērumā un 136. zemsvītras piezīmē Komisija norāda, ka "*Finnish Chemicals* uzskata, ka [1995. gada] 17. maijā Kopenhāgenas viesnīcā *SAS Royal* notika sanāksme, kurā piedalījās [*EKA*, *Finnish Chemicals* un *Arkema France*]". Komisija tajā norāda, ka *Arkema France* pārstāvja *D.* ceļojuma izdevumu izraksti apstiprināja viņa piedalīšanos šajā sanāksmē. Šajā sakarā, no vienas puses, ir jānorāda, ka no apstrīdētā lēmuma preambulas 95. un 96. apsvēruma izriet, ka Komisija pierādīja, ka šī sanāksme ir bijusi, pieņemot *Finnish Chemicals* sniegtos pierādījumus, ko prasītājs nenoliedz. Būtībā apstrīdētā lēmuma preambulas

96. apsvērumā Komisija precizē, ka *Finnish Chemicals* pārstāvja *S.* piezīmes 1995. gada 17. maija sanāksmē "pierāda, ka *Arkema France* bija aizliegtās vienošanās dalībnieks". No otras puses, katrā ziņā ir jānorāda, ka tikai *Arkema France* pārstāvja ceļojuma izdevumu izrakstu iesniegšana, kas ļauj apstiprināt viņa piedalīšanos attiecīgajā sanāksmē, ir sadarbība, kas iepriekš 344. punktā minētās judikatūras izpratnē nepārsniedz to, kas izriet no pienākumiem, kādi tam ir atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. pantam. Līdz ar to Komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, uzskatot, ka *Arkema France* šajā sakarā nav sniegusi informāciju ar būtisku pievienoto vērtību.

360 Otrkārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 98. apsvērumā un 142. zemsvītras piezīmē Komisija tostarp norāda, ka "*EKA* arī ziņo, ka ap 1995. gadu tas kopīgi ar *Finnish Chemicals* un [prasītāju] nolēma attiecībā uz Portugāli "veikt būtisku cenu paaugstināšanu, kas darbojās", ņemot vērā eskudo vērtības krišanos", un piebilst, ka "*EKA* iesniegtie pierādījumi liecina, ka tarifus, kurus uzņēmums piemēroja attiecībā uz saviem klientiem Portugālē, tas 1995. gadā paaugstināja par 31 % un 44 % salīdzinājumā ar cenām, kas tika piemērotas 1993. gadā". Turklāt Komisija norāda, ka "[*Arkema France*] norāda arī uz veiksmīgu cenas paaugstināšanu". Līdz ar to no apstrīdētā lēmuma teksta izriet, ka šī cenas paaugstināšana 1995. gadā tika pierādīta, pamatojoties uz mutiski sniegtu informāciju un *EKA* iesniegtajiem dokumentiem, ko prasītājs neapstrīd. Līdz ar to, pat ja *Arkema France* mutiski sniegtā informācija apstiprina *EKA* sniegto informāciju, ir jākonstatē, kā Komisija to dara, ka šo informāciju saskaņā ar iepriekš 343. punktā minēto judikatūru nevar uzskatīt par tādu, kam ir būtiska pievienotā vērtība, ņemot vērā, ka *Arkema France* attiecībā uz minēto cenu paaugstināšanu nav minējusi detalizētāku informāciju salīdzinājumā ar to, ko bija sniegusi *EKA*.

361 Treškārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 243. apsvērumā un 293. zemsvītras piezīmē Komisija norāda, ka "*EKA* un [*Arkema France*] savos paziņojumos ir norādījuši, ka 1999. gada februārī vai martā notika sanāksme starp viņu pārstāvjiem," un ka "[*Arkema France*] ir apstiprinājis, ka [*W.*] bija *EKA* pārstāvis šajā sanāksmē". Šajā sakarā ir

jākonstatē, ka minētajā apsvērumā Komisija skaidri atkārto *EKA* mutiski sniegto informāciju. Turklāt ir jākonstatē, ka Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 245. apsvērumā ir arī norādījusi, ka, "lai gan nav iespējams ar pilnīgu pārliecību noteikt, ka sanāksme notika, Komisija uzskata, ka ir ticami, ka sarunas starp konkurentiem turpinājās tā, kā to aprasta *EKA*". Līdz ar to papildus tam, ka Komisija varēja uzzināt par šo sanāksmi un tās norisi, tikai balstoties uz *EKA* sniegto informāciju, tā uzskata, un prasītājs to neapstrīd, ka šī informācija neļauj droši pierādīt pārkāpuma faktus. Tādējādi ir jākonstatē, ka Komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, noliedzot, ka informācijai, kuru *Arkema France* sniedzis šajā sakarā, ir būtiska pievienotā vērtība.

362 Ceturtkārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 251. apsvērumā un ar to saistītajā 302. zemsvītras piezīmē Komisija norāda, ka "*Finnish Chemicals* informēja Komisiju par sanāksmi, kas notika Kopenhāgenā 1999. gada 9. novembrī" ar *Arkema France* un *Finnish Chemicals* pārstāvju piedalīšanos. Tajā ir arī precizēts, ka *Arkema France* "apstiprināja, ka šī sanāksme tiešām ir notikusi un [ka tas] iesniedza Komisijai [sava pārstāvja *L.*] ceļojuma izdevumu izrakstus, kas apliecina, ka viņš devās uz Kopenhāgenu 1999. gada 9. novembrī". Šajā sakarā ir jānorāda, no vienas puses, ka tikai *Arkema France* pārstāvja ceļojuma izdevumu izrakstu iesniegšana, kas ļauj apstiprināt viņa piedalīšanos attiecīgajā sanāksmē, ir sadarbība, kas iepriekš 344. punktā minētās judikatūras izpratnē nepārsniedz to, kas izriet no pienākumiem, kādi [prasītājam] ir atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. pantam. Otrkārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 252. apsvērumā Komisija burtiski atkārto *Finnish Chemicals* sniegto precīzo informāciju, kas atklāj šīs sanāksmes laikā notikušo sarunu saturu, kamēr apstrīdētā lēmuma preambulas 254. apsvērumā ir minēti *Arkema France* neprecīzie paziņojumi par šo sanāksmi. Visbeidzot, no minētajiem apsvērumiem izriet, ka *Arkema France* sniegtā informācija neļāva apstiprināt lietas materiālu faktus, kas bija Komisijas rīcībā dienā, kad tā tika sniegta, bet gan ka tā bija *Finnish Chemicals* sniegtā informācija, kas ļāva Komisijai pierādīt minētos faktus. Tādējādi Komisija nav pieļāvusi nekādu

acīmredzamu kļūdu vērtējumā, uzskatot, ka informācijai, kuru *Arkema France* sniedzis šajā sakarā, nav būtiskas pievienotās vērtības.

363 Piektkārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 260. apsvērumā Komisija norāda, ka "*Finnish Chemicals* [ar sava pārstāvja *S.* starpniecību] apgalvoja, ka [*Arkema France*] un *Finnish Chemicals* pārstāvji tikās vēl vienu reizi 1999. gada 21. decembrī Stokholmā" un ka "šo sanāksmi apstiprina arī [*Arkema France*] iesniegtie [*L.*] ceļojuma izdevumu izraksti". Šajā sakarā ir jānorāda, ka papildus tam, ka saskaņā ar to, kas izriet no minētā apsvēruma, Komisija šo sanāksmi pierādīja, vienīgi pamatojoties uz *Finnish Chemicals* sniegto informāciju, tikai *Arkema France* pārstāvja ceļojuma izdevumu izrakstu iesniegšana, kas ļauj apstiprināt tā piedalīšanos attiecīgajā sanāksmē, ir sadarbība, kas iepriekš 344. punktā minētās judikatūras izpratnē nepārsniedz to, kas izriet no pienākumiem, kādi [prasītājam] ir atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 18. pantam.

364 Sestkārt, apstrīdētā lēmuma 118. zemsvītras piezīmē Komisija norāda, ka "[*Arkema France*] apstiprināja to, ka pastāv *EKA* aprakstītais tirgus sadales mehānisms un kompensācijas shēma". Šajā sakarā ir jānorāda, ka papildus tam, ka no šī apsvēruma izriet, ka Komisija pamatojās uz *EKA* mutvārdu paziņojumiem, lai pierādītu pārkāpuma faktus, ko prasītājs nenoliedz, vienīgi šīs informācijas neprecīza mutvārdu apstiprināšana, kā izriet no iepriekš 343. punktā minētās judikatūras, nav uzskatāma par tādu, kam ir būtiska pievienotā vērtība.

365 Septītkārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 207. apsvērumā un ar to saistītajā 259. zemsvītras piezīmē Komisija norāda, ka "ir jāņem vērā, ka saistībā ar *Finnish Chemicals* un [*Arkema France*] sarunām par [klientu] *MODO* [*Arkema France* pārstāvis *L.*] sazinājās ar [*B.*] (kurš pārstāv *Quadrimex — Finnish Chemicals* importētāju

Francijā), lai apspriestu pārdošanas apjomus, ko zaudējis [*Arkema France*]", un ka "šīs saziņas laikā 1998. gada 2. un 5. oktobrī [*L.*] sūdzējās par skandināvu agresivitāti un pieprasīja apjoma kompensāciju [*Arkema France*]". Šajā sakarā no apstrīdētā lēmuma 257. zemsvītras piezīmē minētajiem dokumentiem un 4.3.1.20. punkta ar nosaukumu "1998. gads — konflikts saistībā ar klientu *MODO*", minētā lēmuma 205.–216. apsvērumā, izriet, ka, lai pierādītu precīzo raksturu saziņai starp konkurentiem par piegādēm klientam *MODO*, šīs saziņas datumus un sadalītos pārdošanas apjomus, Komisija pilnībā ir pamatojusies uz precīzo informāciju, ko tai bija sniedzis *Finnish Chemicals*. Tādējādi Komisija nav pieļāvusi nekādu acīmredzamu kļūdu vērtējumā, noliedzot, ka informācijai, kuru *Arkema France* ir sniedzis šajā sakarā, varētu būt būtiska pievienotā vērtība.

366 Ceturtām kārtām, attiecībā uz apstrīdētā lēmuma preambulas 568., 569., 571.–573., 575. un 576. apsvērumu, kurus min prasītājs, ir jānorāda, ka no minētajiem apsvērumiem izriet tas, ka informācija, kas bija Komisijas rīcībā brīdī, kurā *Arkema France* to tai iesniedza, bija "no diviem avotiem" (apstrīdētā lēmuma preambulas 568. apsvērums), ka tā "ļoti vispārīgi apstiprināja [pārdošanas apjomu] sadalījuma shēmu, bet nesniedza nekādus rakstiskus pierādījumus, kuri būtu datēti ar laika posmu, uz ko attiecas fakti, un kuri palielinātu Komisijas spēju pierādīt attiecīgos faktus" (apstrīdētā lēmuma preambulas 569. apsvērums), ka *Arkema France* sniegtā informācija par saziņu ar tā konkurentiem bija "elementāra un neļāva pierādīt attiecīgos faktus" (apstrīdētā lēmuma preambulas 571. apsvērums), ka informācija par cenu paaugstināšanu laikā no 1993. līdz 1995. gadam "ļoti vispārīgi" apstiprināja informāciju, kas jau bija tās rīcībā (apstrīdētā lēmuma preambulas 572. apsvērums), ka informācija par piegādi klientam *MODO* jau "bija pietiekami apstiprināta ar *EKA* iesniegtajiem dokumentiem" (apstrīdētā lēmuma preambulas 573. apsvērums), ka *Arkema France* "tikai apstiprināja *EKA* paziņojumu par atbilstības programmu pieņemšanas sekām, nesniedzot jaunus pierādījumus šajā sakarā" (apstrīdētā lēmuma preambulas 575. apsvērums), kā arī Komisijas vērtējums, saskaņā ar kuru, "lai gan [*Arkema France*] varēja

ļoti vispārīgi apstiprināt dažus aizliegtās vienošanās darbības aspektus, tas tomēr nevarēja palielināt Komisijas spēju pierādīt pārkāpumu" (apstrīdētā lēmuma preambulas 579. apsvērums). Līdz ar to ir jākonstatē, ka neviens no šiem apsvērumiem nepierāda, ka *Arkema France* sniegtajai informācijai bija būtiska pievienotā vērtība.

367 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jāsecina, ka Komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, nepiešķirot *Arkema France* naudas soda samazinājumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību. Līdz ar to desmitā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par otro daļu — vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu

— Lietas dalībnieku argumenti

368 Prasītājs apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, nepiešķirot *Arkema France* — atšķirībā no *Finnish Chemicals* — nekādu "atlaidi" par informāciju, kuru *Arkema France* tai bija sniedzis un par kuru Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 568., 569., 571., 572., 573., 575. un 576. apsvērumā tomēr atzina, ka tā ļāva apstiprināt pārkāpuma faktus. Šīs atšķirīgās attieksmes rezultātā naudas sodi prasītājam, kuram kopā ar *Arkema France* būtu bijis jāsaņem naudas soda apmēra

samazinājums 30–50 % apmērā, tika "palielināti" salīdzinājumā ar naudas sodiem, kas uzlikti citiem attiecīgajiem uzņēmumiem un it īpaši *Finnish Chemicals*.

369 Komisija iebilst pret šo argumentāciju.

— Vispārējās tiesas vērtējums

370 Prasītājs būtībā apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, jo tā piešķīra *Finnish Chemicals*, bet nepiešķīra *Arkema France* naudas soda samazinājumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību.

371 Saskaņā ar judikatūru, kas atgādināta iepriekš 196. punktā, vienlīdzīgas attieksmes princips prasa, lai līdzīgas situācijas netiktu aplūkotas atšķirīgi un dažādas situācijas netiktu aplūkotas vienādi, ja vien tādai pieejai nav objektīva attaisnojuma.

372 Šajā gadījumā, tā kā, pirmkārt, kā tika secināts, vērtējot desmitā pamata pirmo daļu (skat. iepriekš 367. punktu), Komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, uzskatot, ka *Arkema France* sniegtajiem pierādījumiem nav būtiskas pievienotās vērtības, un, otrkārt, prasītājs šajā sakarā neapstrīd Komisijas vērtējumu, ka *Finnish Chemicals* sniegtajai informācijai savukārt ir būtiska pievienotā vērtība, ir jākonstatē, ka *Arkema France* un *Finnish Chemicals* neatradās vienādā situācijā attiecībā uz naudas soda samazinājuma saņemšanu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību.

373 Tādējādi ir jākonstatē, ka prasītājs nav pierādījis, ka Komisija ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, nepiešķirot *Arkema France* nekādu naudas soda samazinājumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību.

374 Līdz ar to kā nepamatota ir jānoraida desmitā pamata otrā daļa un tādējādi arī desmitais pamats kopumā, kā arī prasītāja prasījumu pirmā daļa.

2. *Par pakārtoti izvirzītajiem prasījumiem grozīt naudas sodu apmērus*

Lietas dalībnieku argumenti

375 Vienpadsmitajā pamatā prasītājs apgalvo, ka gadījumā, ja Vispārējā tiesa neatceltu apstrīdēto lēmumu tiktāl, ciktāl tas attiecas uz prasītāju, būtu jāatceļ vai jāsamazina tam uzliktie naudas sodi.

376 Pirmkārt, prasītājs apgalvo, ka nav taisnīgi tam uzlikt vislielāko naudas sodu no tiem, kas uzlikti uzņēmumiem, uz kuriem attiecas apstrīdētais lēmums, lai gan *Arkema France* atbildība pārkāpumā ir ievērojami mazāka nekā *EKA* un *Finnish Chemicals* atbildība. Tas šajā sakarā norāda, ka saskaņā ar to, kas izriet no apstrīdētā lēmuma pamatojuma, divi galvenie aizliegtās vienošanās dalībnieki bija *EKA* un *Finnish Chemicals* un ka, tieši atbildot uz cīņu starp šiem abiem konkurentiem, sadalot Ziemeļvalstu tirgus, pārējie aizliegtās vienošanās dalībnieki, tādi kā *Arkema France*, bija spiesti reaģēt un aizsargāt savus tirgus savās zonās.

377 Otrkārt, prasītājs uzskata, ka, īstenojot savu vispārējo rīcības brīvību, Vispārējai tiesai ir jāņem vērā, pirmkārt, tas, ka *Arkema France* atbildība attiecīgajā pārkāpumā ir mazāka nekā *EKA* un *Finnish Chemicals* atbildība, un, otrkārt, faktori, kurus tas minējis astotā pamata pirmajā un otrajā iebildumā (skat. iepriekš 267.–273. punktu), devītā pamata pirmajā un otrajā daļā (skat. iepriekš 310.–312. un 320.–323. punktu) un desmitajā pamatā (skat. iepriekš 331.–333. un 368. punktu).

378 Komisija iebilst pret prasītāja argumentāciju.

Vispārējās tiesas vērtējums

379 Jāatgādina, ka saskaņā ar judikatūru attiecībā uz Savienības tiesas veikto kontroli pār Komisijas lēmumiem konkurences jomā papildus vienkāršai likumības pārbaudei, kas ļauj tikai noraidīt prasību par tiesību akta atcelšanu vai atcelt apstrīdēto aktu, neierobežotā kompetence, kas saskaņā ar EKL 229. pantu Vispārējai tiesai piešķirta ar Regulas Nr. 1/2003 31. pantu, ļauj tai grozīt apstrīdēto tiesību aktu, pat to neatceļot, ņemot vērā visus faktiskos apstākļus, lai, piemēram, grozītu naudas soda apmēru (skat. Tiesas 2009. gada 3. septembra spriedumu lietā C-534/07 P *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, Krājums, I-7415. lpp., 86. punkts un tajā minētā judikatūra).

380 Pirmkārt, attiecībā uz lūgumu grozīt *Arkema France* un prasītājam solidāri uzliktā naudas soda apmēru tāpēc, ka tajā nav pietiekami ņemts vērā tas, ka *Arkema France* bija aizliegtās vienošanās dalībnieks mazākā mērā nekā *EKA* un *Finnish Chemicals*, Vispārējā tiesa uzskata, ka nav pamata apmierināt šādu lūgumu, jo, kā tika konstatēts iepriekš 328. punktā, prasītājs neizvirza nevienu argumentu vai pierādījumu, kas

pierādītu, ka *Arkema France* saistībā ar aizliegto vienošanos būtu bijusi mazāka nozīme, kas pamatotu, ka tam šajā sakarā ir jāpiešķir naudas soda apmēra samazinājums.

381 Otrkārt, attiecībā uz lūgumu grozīt *Arkema France* un prasītājam solidāri uzlikto naudas sodu, kā arī prasītājam individuāli uzlikto naudas sodu, ņemot vērā argumentus, kas izvirzīti astotā pamata pirmajā un otrajā iebildumā, devītā pamata pirmajā un otrajā daļā un desmitajā pamatā, Vispārējā tiesa, ņemot vērā visu iepriekš izklāstīto pamatojumu un neesot citiem argumentiem, ko prasītājs būtu izvirzījis šajā sakarā, uzskata, ka šādam samazinājumam nav nekāda pamatojuma.

382 Prasītāja prasījumu otrā daļa, kā arī prasība kopumā tādējādi ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

383 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājam spriedums ir nelabvēlīgs, tam jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (otrā palāta)

nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) *Elf Aquitaine SA* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

Pelikánová Jürimäe Soldevila Fragoso

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2011. gada 17. maijā.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Tiesvedības priekšvēsture ..... II - 2160

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi ..... II - 2168

Juridiskais pamatojums ..... II - 2170

1. Par prioritāri izvirzītajiem prasījumiem atcelt apstrīdēto lēmumu ..... II - 2170

Par pirmo pamatu — tādu noteikumu pārkāpumu, ar kuriem regulē atbildības par pārkāpumu attiecināšanu sabiedrību grupās ..... II - 2171

Par pirmo daļu — kļūdu tiesību piemērošanā, attiecinot uz prasītāju atbildību par attiecīgo prettiesisko rīcību ..... II - 2171

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2171

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2173

Par otro daļu — sabiedrību tiesiskās un ekonomiskās autonomijas principu pārkāpumu ..... II - 2181

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2181

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2183

Par trešo daļu — kļūdu saistībā ar to, ka pierādījumi, kurus Komisija apstrīdētajā lēmumā sniegusi, neapstiprina prezumpciju par izšķirošu ietekmi ..... II - 2184

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2184

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2185

Par ceturto daļu — faktu, ka Komisija ir kļūdaini uzskatījusi, ka prasītājs nav sniedzis pierādījumu kopumu, ar ko atspēko prezumpciju par izšķirošu ietekmi ..... II - 2186

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2186

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2190

Par piekto daļu — prezumpcijas par izšķirošu ietekmi pārveidošanu neatspēkojamā prezumpcijā ..... II - 2195

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2195

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2197

Par otro pamatu — sešu galveno principu pārkāpumu, kas izriet no tā, ka uz prasītāju tika attiecināta atbildība par attiecīgo prettiesisko rīcību ..... II - 2199

Par pirmo daļu — prasītāja tiesību uz aizstāvību pārkāpumu ..... II - 2199

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2199

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2202

Par otro daļu — pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principa pārkāpumu .... II - 2208

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2208

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2208

Par trešo daļu — nevainīguma prezumpcijas pārkāpumu ..... II - 2210

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2210

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2212

Par ceturto daļu — personiskās atbildības un sodu individualitātes principa pārkāpumu ..... II - 2214

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2214

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2215

Par piekto daļu — sodu tiesiskuma principa pārkāpumu ..... II - 2217

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2217

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2217

Par sesto daļu — vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu ..... II - 2218

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2218

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2220

Par trešo pamatu — prasītāja iesniegtā pierādījumu kopuma sagrozīšanu ..... II - 2222

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2222

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2223

Par ceturto pamatu — pamatojuma pretrunām apstrīdētajā lēmumā ..... II - 2223

Par pirmo daļu — pamatojuma pretrunu attiecībā uz uzņēmuma jēdziena EKL 81. panta 1. punkta izpratnē piemērošanu ..... II - 2224

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2224

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2225

Par otro daļu — pamatojuma pretrunu attiecībā uz to, vai prasītājs zināja par attiecīgo pārkāpumu ..... II - 2227

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2227

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2227

Par trešo daļu — pamatojuma pretrunu saistībā ar tās kontroles raksturu, ko mātessabiedrība veic attiecībā uz savu meitassabiedrību, lai to varētu vainot šīs pēdējās izdarītajā pārkāpumā ..... II - 2228

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2228

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2229

Par piekto pamatu — labas pārvaldības principa pārkāpumu ..... II - 2230

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2230

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2231

Par sesto pamatu — tiesiskās drošības principa pārkāpumu ..... II - 2233

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2233

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2234

Par septīto pamatu — pilnvaru nepareizu izmantošanu ..... II - 2239

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2239

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2239

Par astoto pamatu — prasītājam uzliktā individuālā naudas soda nepamatoto raksturu II - 2240

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2240

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2244

Par devīto pamatu — to principu un noteikumu pārkāpumu, kuri reglamentēja Arkema France un prasītājam solidāri uzliktā naudas soda aprēķināšanu ..... II - 2252

Par pirmo daļu — *Arkema France* un prasītājam solidāri uzliktā naudas soda apmēra aprēķināšanas kļūdām ..... II - 2253

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2253

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2254

Par otro daļu — vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu saistībā ar *Arkema France* un prasītājam solidāri uzlikto naudas sodu ..... II - 2256

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2256

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2258

Par desmito pamatu — 2002. gada paziņojuma par sadarbību noteikumu pārkāpumu II - 2259

Par pirmo daļu — atteikumu piešķirt naudas soda samazinājumu atbilstoši 2002. gada paziņojumam par sadarbību ..... II - 2260

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2260

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2261

Par otro daļu — vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu ..... II - 2275

— Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2275

— Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2276

2. Par pakārtoti izvirzītajiem prasījumiem grozīt naudas sodu apmērus ..... II - 2277

Lietas dalībnieku argumenti ..... II - 2277

Vispārējās tiesas vērtējums ..... II - 2278

Par tiesāšanās izdevumiem ..... II - 2279